

NOUL LITERATOR

**Revistă trimestrială de cultură
Nr. 20 - septembrie 2015**

Director fondator: Nicolae Petre Vrânceanu

CONSILIUL REDACȚIONAL

Prof. univ. dr. Ovidiu Ghidirmic
Prof. univ. dr. Cezar Avram
Prof. univ. dr. Nicolae Panea
Prof. univ. dr. Dinică Ciobotea
Prof. univ. dr. Gheorghe Dănișor
Prof. univ. dr. Ion Pachia Tatomișescu
Conf. univ. George Popescu
Conf. univ. dr. Gabriela Rusu Păsărin
Prof. dr. Marian Barbu
Prof. dr. Tudor Nedelcea
Actor și regizor Emil Boroghina
Lector univ. dr. Iolanda Mănescu
Prof. dr. Adrian C. Năstase
Prof. și artist plastic Cristina Oprea
Dirijor și compozitor Alexandru Racu
Prof. Amelia Etegan

REDACȚIA

Nicolae Pârvulescu - Director Executiv
Teodor Oancă - Redactor-șef
Constantin Pădureanu - Redactor-șef adjunct
Dumitru Duță - Redactor-șef adjunct
Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție
Liliana Hinoveanu - Redactor principal
Davian Vlad - Redactor principal
Ion R. Popa - Redactor principal
Mirela Oclei Giodea - Redactor
Gheorghe Boaghe - Redactor

REDACTORI ASOCIAȚI:

Pr. Theodor Damian (New York - SUA)
M. N. Rusu (New York - SUA)
Eugenia Serafini (Italia)
Nicolae Dabija (Rep. Moldova)
Vasile Barbu (Serbia)
Ioan Baba (Serbia)
Horea Cucerzan (București)
Mihaela Deșliu (București)
Claudia Voiculescu (București)
Maria Vaida (Cluj-Napoca)
Florian Copcea (Drobeta Tr. Severin)
Mircea Pospai (Craiova)
Ion Bălănică (Craiova)
Loredana Neagoe (Craiova)
Teodor Preda (Craiova)
Rodica Florescu (Craiova)
George Stoian (Slobozia)

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Craiova, Dolj
Str. Vidra, 29 C
Cod poștal: 200444
E-mail: petreniculae@hotmail.com
Tel.: 0760.441.222; 0251.439.240
Teodor Oancă: teodoroanca@yahoo.com
Virgil Dumitrescu: virgildumitrescu41@yahoo.com
Materiale spre publicare vor fi trimise pe adresele de e-mail ale d-lor Teodor Oancă și Virgil Dumitrescu.

Ilustrația:

Coperta I - „Copacul Cunoașterii”, de Crsina Oprea, ilustrația nr. 20 este asigurată de prof. și elevii Liceului de Artă „Marin Sorescu” Craiova (lucrări de grafică)

PREZENTARE GRAFICĂ & DTP

Cătălin Petrișor
patracatalin@yahoo.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Nicolae Petre Vrânceanu

Tipar:

GAZETA de SUD

ISSN 2069-3397

N. P. Vrânceanu

**Semnificații ale apariției unui număr
impresionat de reviste de cultură
românești în ultimii 25 de ani. Obiectivele
revistei „NOUL LITERATOR“**

Circumstanța majoră a constituirii Uniunii Europene a contribuit la afirmarea – și în plan cultural – a diversității în unitate, principiu de o covârșitoare importanță pentru aglutinarea energiilor creative cu caracter identitar.

Așa cum într-o pictură de mari dimensiuni se îngemănează tușe de culoare, astfel se adaugă, prin valori spirituale specifice, într-o amplă compoziție, valorile spirituale marcând autenticitatea și legitimitatea existenței fiecărei națiuni.

Rolul mass-media și în special al editurilor și publicațiilor de cultură este, evident, unul semnificativ, în acest sens, dovada o constituie numărul mereu în creștere al revistelor culturale, în afara celor existente în școli și facultăți, care au depășit sute de titluri însumând mii de apariții anual.

Implicarea redacțiilor, a colegiilor redacționale și a grupărilor de colaboratori, formate în jurul acestor publicații, în afirmarea și dezvoltarea patrimoniului spiritual al națiunii noastre reprezintă nu numai un deziderat ci și o datorie a contemporanilor față de această lucrare înscrisă deja „sub speciae aeternitatis“. Sub titlul „reperete începutului“, o încercare de articol – program publicat în nr. 1/2010 al „Noului Literator“, revistă trimestrială de cultură, afirmam, în calitate atunci de redactor-șef: „Ne-a trebuit mult curaj, celor ce am îndrăznit acum, în plină criză economică, socială, dar și culturală, să continuăm apariția (în paralel cu „Literatorul“ bucureștean), a unei publicații (complementare), continuatoare în sens larg a revistei „Literatorul“, inițiate în 1880 și conduse cu fervoare de Alexandru Macedonski, scriitorul cu recunoscute rădăcini macedonene paterne dar și cu acele puternice ramuri materne ale arborelui său genealogic crescând la nord de Dunăre. Am dorit, astfel, să continuăm strădania de a aduce un suflu înnoitor în poezia și proza românească având la bază promovarea și teoretizarea simbolismului francez și a celui italian prin atitudinea de admirație a scriitorului față de D’Annunzio și față de simbolisții francezi, contribuind astfel la afirmarea unor nebănuite disponibilități ale limbii române și ale

Ovidiu Ghidirmic

Esență și aparență

Cel mai greu este să înțelegem *esența* lucrurilor și fenomenelor. De cele mai multe ori, *esențialul* ne scapă. Inteligența este capacitatea de a sesiza, de a surprinde esențialul. Cu studiul *esențelor* se ocupă *fenomenologia*, unul dintre cele mai mari curente de gândire din toate timpurile. De esențe, încorporate organic în materialitatea lumii, s-a ocupat și Camil Petrescu, cu *substanțialismul* său, unul din puținele sisteme filosofice, personale și originale, din cultura noastră.

Esențele sunt greu de descifrat, pentru că se ascund în spatele *aparențelor*. Cei mai mulți dintre oameni se opresc la nivelul *aparențelor* și nu reușesc să meargă mai departe. Înțelepciunea noastră populară a sesizat contrastul dintre *esență* și *aparență*. Un exemplu dintre cele mai concludente îl întâlnim la Creangă, în capodopera sa *Harap-Alb*. Calul năzdrăvan are un aspect derizoriu, de „mârtoagă“, la început, și nu poate fi identificat decât după ce feciorul de împărat, la îndemnul Sfintei Duminici, îi întinde „tipsia cu jeratic“. Căci, spre deosebire de ceilalți cai, cu aspect arătos, falnic, numai această „mârtoagă“ era capabilă să mănânce și „jeratic“ și să-și releve astfel caracterul de excepție. Ce splendidă parabolă a esenței, ce se ascunde dincolo de aparențe, trebuie să vedem aici! Tot așa se întâmplă, în viață, și cu omul de valoare, pe care – luându-ne după înfățișarea-i exterioară – suntem tentați să-l confundăm cu indivizii de serie comună. Acest adevăr vrea să ni-l spună înțelepciunea populară, prin intermediul genului de povestitor al lui Creangă.

Cât de înșelător poate fi jocul *aparențelor*! Filosofia indiană a mers până acolo încât a considerat că toată realitatea exterioară a lumii face parte din acest joc al *aparențelor*, dintr-un mistificator vâl al iluziei: *maya*, cu convingerea că, în spatele lui, trebuie să existe o altă realitate, mai profundă, care ne scapă. Pe această concepție se bazează *iluzionismul* și *tehnica iluziei*, în *mistica indiană*. În aceeași orientare a gândirii poate fi înscrisă și filosofia lui Platon, după care lumea reală nu este decât o copie imperfectă a unei lumi

continuări în pagina 4

creativității autohtone.

Apreciindu-l pe Al. Macedonski, cinstim limba și literatura română, reluăm tradițiile presei literare românești, alăturându-ne, după 1990, înaltelor conștiințe scriitoricești care au avut inițiativa de a conduce, continua și dezvolta în contemporaneitate programul revistei „Literatorul“, precum: Marin Sorescu, Fănuș Neagu, Eugen Simion și realizatorii de astăzi.

Am numit revista noastră (apărută prin efortul și atașamentul intelectualității craiovene și nu numai), „Noul Literator“ pentru a sublinia legăturile Băniei cu scriitorul Al. Macedonski, care a copilărit și a crescut pe moșia părintească de la Pometești și Adâncata (Goeștii de astăzi), apoi s-a înscris la Liceul Carol I din Craiova, de unde i se va elibera actul de studii. Ne-am propus și ne propunem prin apariția „Noului Literator“ să promovăm în continuare, așa cum afirmam în 2010, valorile recunoscute ale culturii, științei și artei românești, unele intrate deja în universalitate, caracterul înnoitor și viguros al unei culturi cu o îndelungată și bogată tradiție reprezentantă de personalități precum: Dimitrie Cantemir, Mihai Eminescu, Ioan Slavici, B. P. Hașdeu, Nicolae Iorga, G. Coșbuc, I. L. Caragiale, George Enescu, N. Grigorescu, Liviu Rebreanu, Henri Coandă, Tudor Arghezi, George Călinescu, Emil Cioran, Lucian Blaga, Mircea Eliade, C. Brâncuși, Ion Țuculescu, Marin Sorescu și alte minți strălucite ale românimii din domeniile științei și tehnicii, filosofiei etc.

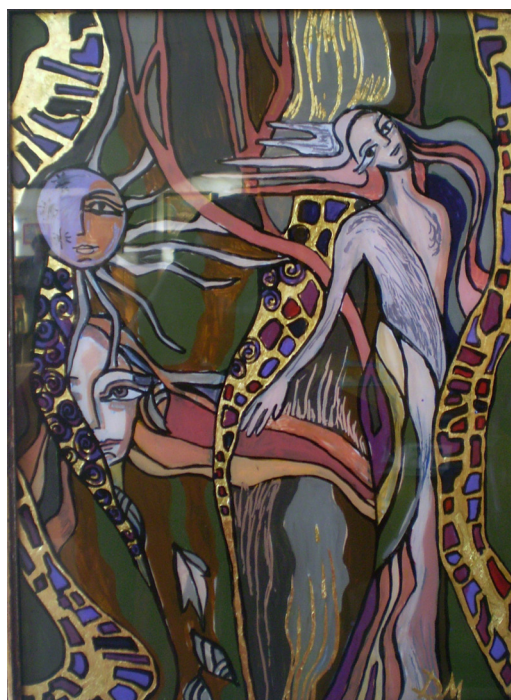
Afirmam încă de atunci, din dec. 2010: „Din spațiul românesc de aici, din Oltenia, ne adresăm țării și tuturor cititorilor pentru a contribui, pe măsura puterii noastre, la împlinirea misiunii asumate și pentru a răspunde provocărilor începutului de secol XXI. Se cuvine să mulțumim tuturor înaintașilor dar și celor care au contribuit acum la apariția revistei „Noul Literator“, cu devotament și generozitate, cu competență și dăruire. Ne-am bucurat că, în urmă cu 5 ani, conducerea USR a salutat apariția primului număr al revistei noastre, pentru intenția de a menține viu „un țel într-un tot nobil“, editarea unei reviste de cultură continuând o tradiție foarte valoroasă. (...) De aceea, redactorii „Noului Literator“ merită cu prisosință încurajarea, solidaritatea și lauda noastră“ (Gabriel Chifu).

Ne aflăm în prezent la apariția nr. 20 al revistei „Noul Literator“ și credem că am răspuns în

ideale, a prototipurilor eterne, a arhetipurilor.

O concluzie înțeleaptă - izvorâtă atât din cultură, cât și din experiența de viață - ne îndeamnă să nu judecăm, niciodată, oamenii după „aparențe“, pentru că *aparențele* ne induc în eroare. Cu atât mai mult nu trebuie să-i judecăm pe creatori după „aparențe“, după manifestările exterioare ale comportamentului, după defectele și slăbiciunile umane, *prea-umane*, uneori, ci să distingem, din personalitatea lor, ceea ce este esențial, ceea ce fac, într-adevăr, important și durabil pentru semenii.

Dacă vom căuta în biografiile marilor creatori numai „petele“ și micile „păcate“, legate în mod fatal, de o „mână de pământ“, cum spunea Eminescu, în *Scrisoarea I*, riscăm să nu-i înțelegem niciodată. Personalitatea adevărată a unui creator se află numai în opera sa, în scrisul său. Un creator are, întotdeauna, două *euri*: unul de „suprafață“ și altul de „profundime“. „Eul de suprafață“ este *eul* cotidian, care se manifestă în viața zilnică și care nu-l reprezintă, de regulă, pe creator. Mult mai însemnat este celălalt eu: „eul de profundime“, care trebuie descifrat în creația sa. Contradicția aceasta dintre *esență* și *aparență* - a relevat-o, ca nimeni altul, marele poet francez Arthur Rimbaud, care afirma că „Je est un autre“. La fel, Nicolae Labiș al nostru se declara un „spirit al adâncurilor“, în capodopera sa „*Sunt spiritul adâncurilor*“, care este o artă poetică rimbaldiană.

bună parte așteptărilor revistelor de tradiție ale Craiovei, precum „Ramuri” – revistă a UR, „Scrișul Românesc”, „Mozaicul”, „Lamura”, dar și al revistelor „România literară”, „Luceafărul”, „Convorbiri literare”, „Steaua”, „Helios” (Ialomița) „Lumină Lină” (Garcious Light) - a Cenaclului literar „M. Eminescu” de la New York, condus de peste 20 de ani de preot, profesor Th. Damian, directorul acestei publicații trimestriale în limba română și în engleză. Acestea au salutat începuturile revistei „Noul Literator”, în care s-au tipărit până acum peste 1200 de pagini de eseuri, articole literar-artistice ori științifice, semnate de circa 200 de autori din țară sau din diaspora românească. Au fost inserate în paginile „Noului Literator” referiri la personalități de seamă ale culturii și literaturii noastre: Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Alexandru Macedonski, Ion Creangă, Ioan Slavici, Nicolae Labiș, I. L. Caragiale, Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Ion D. Sârbu, Lucian Blaga, Nicolae Manolescu, Eugen Simion, Adam Puslojici, Slavko Almajan, Ion Baba, Vasile Barbu (Serbia), Nicolae Dabija, Mihai Cimpoi, Grigore Vieru, Arcadie Suceveanu (Moldova), Mircea Eliade (SUA), Ion Miloș (Suedia), Ștefan Mollov (Bulgaria), Eugenia Senafini (Italia), Luminița Țăranu (Italia), Florentin Smarandache, Th. Damian (SUA), C. Brâncuși, Henri Coandă, G. Călinescu, T. Vianu, Adrian Marino, Gelu Naum (Franța), Dorin Uritescu (Spania) precum și celebri reprezentanți ai literaturii universale: Thomas Man, Borges, Lev Tolstoi și alți cunoscuți prozatori și poeți contemporani în traducerea lui Marin Sorescu, George Popescu și Marin Budică.

Evenimentele culturale de importanță regională și transfrontalieră sau de nivel național au avut ecoul așteptat în paginile „Noului Literator”. Menționăm „Festivalul Internațional Shakespeare”, prestigioasă manifestare teatrală de nivel mondial (Directorul Festivalului, Emil Boroghina), „Ziua Eminescu, ziua culturii românești”, „Festivalul Mondial de Poezie” realizat de Fundația craioveană „M. Eminescu” inițiativă a prof. univ. Ioan Deaconescu, Zilele „M. Sorescu” și „Adrian Păunescu”, Zilele Craiovei, întâlnirile revistelor literare organizate de UR și Filiala Cluj Napoca, de asemenea la festivalurile de poezie de la Drobeta Turnu Severin și de la Curtea de Argeș, Slatina, și Corabia, Balș (Olt), Râmnicu Vâlcea și Câmpulung, manifestările organizate de revistele „Scrișul românesc”, „Mozaicul”, „Lumină Lină”, Festivalul „Drumuri de spice” (Uzdin, Serbia), la care au participat, din partea conducerii revistei

noastre, scriitorii: Constantin Pădureanu, Dumitru Duță, Teodor Oancă.

Evenimente istorice au fost de asemenea menționate și comentate prin articolele semnate de prof. univ. dr. Cezar Avram, prof. univ. dr. Dinică Ciobotea, prof. dr. Tudor Nedelcea, lector dr. Ilie Mitu, prof. dr. Adriana Grigorescu (Brăila), prof. dr. Mircea Pospai, prof. dr. Ștefan Grigorescu (Urziceni).

Menționăm, de asemenea, articolele dedicate altor domenii: filosofiei - prof. univ. dr. Gh. Dănișor, conf. univ. Ionel Bușe, prof. dr. Ion Militaru etc., antropologiei prof. univ. Nicolae Panea, științelor naturii – Adrian C. Năstase și Marina Langă, lingvisticii – prof. univ. dr. Teodor Oancă, conf. univ. dr. Gabriela Rusu-Păsărin, lector univ. Davian Vlad, creații populare tradiționale - Amelia Etegan, Nicolae Dumitru.

Revista „Noul Literator” a prezentat număr de număr prin cronici literare semnate de Ovidiu Ghidirmic, Marian Barbu, Gabriela Rusu-Păsărin, George Popescu, Marin Budică, Mihai Ene, Mihaela Chirișescu, Mircea Moisa, N. P. Vrânceanu, Gh. Boaghe, Rodica Florescu, Manuela Delureanu, M. Pospai, Dumitru Duță, Oana Băluică ș.a. puncte de vedere și aprecieri asupra noilor cărți apărute, primite la redacție.

Subliniem participarea reprezentanților revistei noastre la întâlniri organizate de publicații partenere precum „Curtea de la Argeș”, „Lumina” (Drobeta Tr. Severin), „OltArt” (Slatina), „Helios” (Ialomița), „Carmina Balcanica” (Craiova), „Lumină Lină” (New York, SUA).

În paginile „Noului Literator” s-a acordat cu prioritate de către Nicolae Părvulescu, directorul executiv al revistei, importanța cuvenită stimulării creației unor poeți, prozatori sau creatori de poezie, formând în jurul revistei și o grupare lirică la care au aderat poeții: Mihai Duțescu, Gh. Dănișor, Constantin Pădureanu, Teodor Preda, Teodor Oancă, Virgil Dumitrescu, Mihai Ene, Gela Enea, Angela Cristea, Valentina Ștefan, Cătălin Măinescu, Liliana Hinoveanu, Nicoleta Cojocar . De asemenea, la rubrica „Un poem de...” am publicat poezii semnate de membrii Filialei UR iar la rubricile de cenaclu și debut, creațiile elevii Colegiului Național „Elena Cuza”, Liceului „Henri Coandă”, Liceului Teoretic din Bechet și Liceul Tehnic Balș (Olt).

Paginile de proză și teatru au reflectat și creația unor membri ai Filialei Craiova a UR: Fl. Logreșteanu, Constantin Pădureanu, Ion R. Popa,

M. Pospai, dar și ale membrilor mai noi ai grupării Noul Literator: Teodor Oancă, (proză scurtă și teatru), Lucia Stroilă (proză), Adrian Susan și Marin Radu Mocanu (teatru) sau prin producțiile unor colaboratori externi: C. Voinescu, G. Stoian, Th. Damian, M. N. Rusu, A. Pleșea ș.a.

Remarcăm și numărul mare de cronici literare, de întâmpinare cuprinse sub genericul „Vitrina cărților” și semnate frecvent de scriitorii: Marian Barbu, Tudor Nedelcea, N. P. Vrânceanu, Mihai Dușescu, Florian Copcea, Virgil Dumitrescu, Dumitru Duță și precum de colaboratorii externi. S-au evidențiat și rubricile de literatură străină, de prezentare au unior cărți de istorie sau a evenimentelor istorice.

Prin înscrierea ca personalitate juridică a Asociației Culturale „Noul Literator” – începând din decembrie 2014 - s-a oficializat activitatea atât a revistei „Noul Literator” cât și a Cenaclului literar „Alexandru Macedonski” în cadrul asociației (ian. 2015), a crescut prestigiul revistei noastre – fapt

consemnat și de acordul *Comitetului Director al USSR* de a include *Noul Literator* printre publicațiile ce apar sub egida Uniunii naționale a slujitorilor limbii și literaturii române.

Tuturor membrilor ACNL și colaboratorilor acestei tinere societăți culturale li se cuvin cuvinte de grațitudine și felicitări la prima lor aniversare și urarea sinceră „Excelsior!”. Felicitări acestora pentru activitățile inițiate și celor ce vor continua înfăptuirea practică a acestui proiect cultural, alături de reprezentatii revistelor care apreciază demersul nostru. Totodată, remarcăm travaliul efectuat cu frumoase rezultate de către tehnoredactorii revistei: Mihai Ene, Daniela Predoană, Andrei Daniel Nicolae și Cătălin Petrișor.

Mulțumim reprezentanților revistelor culturale cu care am colaborat până în acest moment al împlinirii primilor 5 ani de apariție neîntreruptă și ne exprimăm dorința de a ne cunoaște mai bine, împreună fiind angajați în misiunea nobilă de promovare a culturii românești în țară cât în diaspora românească.

Semnalări

Menționăm în această rubrică primele remarcări ale revistei noastre cu apariție trimestrială, Noul Literator, în paginile altor reviste de cultură și mulțumim cu acest prilej pentru cuvintele de încurajare și de apreciere transmise nouă la început de drum.

O surpriză a constituit-o aprecierea promptă transmisă prin Revista electronică din Stuttgart, Germania, redactor șef Lucian Hețko. A fost menționat numărul 1 al revistei Noul Literator, obiectivele redacției noastre de a continua o veche și valoroasă tradiție.

- Revista Ramuri a USSR, cu apariție la Craiova, prin numărul din februarie 2011, ne-a onorat, publicând într-o notă succintă, numele unor colaboratori marcanți apărute în primul număr al revistei Noul Literator, obiectivele acestui nou proiect cultural craiovean a cărui apariție a fost salutăată de d-l Gabriel Chifu, vicepreședinte al USSR, Director executiv al revistei România Literară.

- Numărul 2 al revistei noastre, apărut la sfârșitul lui martie 2011 în 80 de pagini, a fost, de asemenea, semnalat de cunoscuta revistă craioveană Scrisul Românesc, în nr. 5, mai 2011, împreună cu revistele Cultura și Viața Românească. Suntem menționați ca nouă apariție în peisajul cultural craiovean alături de publicațiile

tradiționale Ramuri, Scrisul Românesc, Mozaicul. Sunt menționați autorii Ovidiu Ghidirmic, Marian Barbu, N.P. Vrânceanu, Ion Militaru, Mircea Moisa, Mirela Giodea, Mihaela Chirițescu, Davian Vlad, Liliana Hinoveanu, Marin Budică.

- Vești bune despre Noul Literator nr.2 și calde cuvinte adresate red. șef al revistei noastre, Nicolae Petre Vrânceanu, au apărut în numărul din luna mai al revistei culturale Helis, editată în municipiul Slobozia, redactor șef, Gheorghe Dobre. În articolul „Un ialomițean și o nouă revistă literară”, semnat de George Stoian. Se remarcă „ideea continuării în actualitate și în modern a simbolistului Alexandru Macedonski” și se apreciază activitatea lui N.P. Vrânceanu (născut la Slobozia) în spațiul cultural doljean, menținerea, în același timp, a legăturilor sale cu locul de obârșie. În același articol se menționează: „... notăm câteva vorbe frumoase despre Noul Literator, acest atractiv puzzle de cultură, artă și literatură. O revistă soră cu Helis a noastră”.

Adresăm mulțumirile noastre tuturor celor ce ne-au întâmpinat cu bunăvoință de la primele apariții ale revistei craiovene Noul Literator și cerem îngăduință pentru inerentele șovăiri ale începutului. La rândul nostru vă dorim multe apariții ale revistelor Dumneavoastră, interesante, apreciate, în folosul culturii și literaturii române.

Salutări la aniversare

Ne bucurăm când mai primim o revistă nouă, așa cum este **Noul Literator**, care nu este el prunc nou născut, fiind la al V-lea an de existență și la numărul 19 pre anul în curs, așa cum scrie pe copertă. Junele **Literator** apare la Craiova, prin osârdia lui *Nicolae Pârvulescu* și *Teodor Oancă*. La noi a ajuns grație zelului lui *Constantin Pădureanu*, poet original, descendent din narațiunile și alegoriile lui Marin Sorescu și nu numai, care s-a ostenit până la Iași pentru un scurt dialog. Dar hai să intrăm în miezul revistei. Care celebrează, prin scrisul lui *Ovidiu Ghidirmic*, personalitatea lui G. Călinescu sub formula *criticii creatoare*. Alt aniversat, poetul *Gheorghe Dănișor*, care bifează 70 de ani, are parte de câteva cronici elogioase –

cum este și firesc – din partea lui *Mircea Pospai*, *N. P. Vrânceanu*, ori *Cezar Avram*. Facem și noi o reverență în fața maestrului și vă oferim o mostră din poemele sale: „Din prea multă iubire/ Trupul meu nu mai deosebește/ Între gura mea, nasul meu/ Ochii mei și urechile mele./ Eu te gustam, te miroseam/ Te vedeam și te auzeam/ Dintr-o dată ca fiind una/ Și neschimbată în altceva” (*Sublimare*).

Cu aceste aprecieri deschide *Valentin Talpalaru*, distinsul cărturar moldav, rubrica sa **compRESA REVISTELOR** din **Convorbiri Literare**, Nr.7/2015 și ne bucură faptul că iată **Noul Literator**, din Cetatea Banilor, și-a găsit simpatizanți în Dulcele Târg al Ieșilor. Îi mulțumim și să-i țină Dumnezeu bunele obiceiuri.

Tudor Nedelcea

Festivalul Internațional „Adrian Păunescu”

(ediția a III-a, Craiova, 17-19 iulie)

Timp de trei zile, 17-19 iulie 2015, Craiova a fost capitala europeană a poeziei și folk-lui românesc, prin desfășurarea celei de-a treia ediții a Festivalului Internațional „Adrian Păunescu”, manifestare amplă, de ținută academică, datorită, în primul rând familiei: fiii, Ana Maria Păunescu (tânăra doctorandă la acad. Eugen Simion cu o teză despre... Adrian Păunescu) și Andrei, precum și soția Carmen Păunescu. Festivalul a fost organizat de Fundația Culturală „Iubirea” și Primăria Craiova, sub egida „Craiova – capitală europeană a culturii” în 2012, proiect cultural de anvergură inițiat și coordonat de Lia Olguța Vasilescu, primarul Craiovei.

Desfășurat în mai multe locații (Muzeul de Artă, Filarmonica Oltenia, Centrul istoric, Casa de Cultură „Adrian Păunescu” și Casa Părintească de la Bârca), Festivalul Internațional de Poezie și Muzică Folk a fost reușit și prin valoarea personalităților prezente în Cetatea Băniei din întregul areal românesc. Academia Română a fost prezentă prin Mihai Cimpoi (Chișinău), Nicolae

Dabija (Chișinău), Vasile Tărățeanu (Cernăuți), N. Breban și Răzvan Theodorescu din București, acad. Victor Crăciun, președintele Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni, Vasile Bahnaru, directorul Institutului de Filologie al Academiei din Chișinău. Au fost prezenți scriitorii N. Georgescu, Florentin Popescu, N. Dragoș, Viorel Dinescu, Mihai Sultana Vicol, N. Arsenie, G. Stanca, Hajdu Gyözö, alți reprezentanți ai comunității românești din SUA, Serbia, Bulgaria, Basarabia etc.

Alături de autoritățile locale: Lia Olguța Vasilescu, primarul Craiovei și Ion Prioteasa, președintele Consiliului Județean, scriitori craioveni și alți oameni de cultură, care știu să aprecieze poezia autentică, au onorat festivalul literar: Petre Gigea-Gorun, Marian Barbu, Nicolae Petre Vrânceanu, Th. Oancă, Dan Lupescu, R. Turbatu, Dan Dașoveanu, C. Pădureanu, D. Duță, Mircea Pospai, Emilian Ștefărtă, Emil Boroghina, Viorica Ioviță, Emil Lăzărescu, Paul Rezeanu, Barbu Bohoreanu, C. Barbu, Severica Cerchez, Ionuț Pătularu etc.

Au rostit, în prima parte a festivalului, alocuțiuni nu doar de complezență, s-au făcut numeroase precizări de istorie literară și culturală (nu numai privind-l pe Adrian Păunescu) de cei care l-au cunoscut și i-au apreciat creația și fapta publică în interesul concetățenilor (Victor Crăciun, R. Theodorescu, N. Breban, M. Cimpoi, Petre Gigea, N. Dabija V. Tărățeanu, N. Dragoș, N. Georgescu, Viorel Dinescu, Fl. Popescu, Dan Lupescu, V. Bahnaru, V. Grozavu, Tudor Nedelcea etc.). Emoționante au fost cuvintele rostite de directoarea Liceului „Adrian Păunescu” din Copăcenii, localitatea basarabeană în care s-a născut omagiatul, ca și cele rostite de primarul comunei Bârca, Marius Vilău, directorul Liceului „Adrian Păunescu” din Bârca, prof. Mircea Păcuraru. La Bârca, elevii liceului au prezentat un excelent program literar-artistic, iar Mădălina Amon și grupul său de folkiști, format din copii, au impresionat publicul.

„Se simte o nevoie permanentă de Adrian Păunescu. El a pregătit renașterea națională din Basarabia”, a spus Mihai Cimpoi. „Adevărul Adrian Păunescu a rămas acolo în Basarabia, iar noi suntem cu el. Noi, basarabienii, am făcut o revoluție în stil Ghandi cu poezia. Noi ni l-am asimilat, noi îl luăm cu totul”, a completat colegul său din Chișinău, N. Dabija. „Bucurați-vă, dragi consăteni, că l-ați avut pe Adrian Păunescu. Știu că amintirea lui va rămâne mereu vie aici”, s-a adresat cernăuțeanul V. Tărățeanu locuitorilor din Copăcenii și Bârca.

În opinia lui N. Breban, Adrian Păunescu a fost „o mare personalitate, un mare patriot român”, iar Răzvan Theodorescu s-a simțit dator față de Adrian Păunescu, „care a avut un rol foarte mare în relația mea cu el; Ioan Alexandru mi-a făcut cunoștință cu el și ca om, ca mare poet a fost o flacăra vie”.

„Păunescu a fost născut să fie mereu în frunte. A fost, este și va fi unul dintre cei mai mari poeți ai limbii române, un mare patriot”, a subliniat prietenul său, N. Dragoș. Cunoscându-l prin intermediul lui Eugen Barbu, Viorel Dinescu și-a prefăcut poezia dedicată omagiatului cu următoarele cuvinte: „Lui Adrian Păunescu îi plăcea România, dar și România de peste Prut”.

Moderatorul alocuțiunilor, Victor Crăciun, a precizat: „Să-l așezăm pe Adrian Păunescu la locul ce i se cuvine în literatura română. Versurile lui Adrian Păunescu și genialitatea sa sunt încă vii

și generațiile tinere ar trebui să învețe din poezia lui”. Sunt doar câteva aprecieri dintre multe altele care s-au rostit, cu bun simț, în zilele festivalului.

Spre aducere aminte a Cenaclului „Flacăra”, inițiat și condus de Adrian Păunescu, un adevărat fenomen social, Andrei Păunescu (cadru universitar) a reușit să-i reunească la Craiova pe folkiștii clasici: Mircea Vintilă, Ducu Bertzi, Victor Socaciu, V. Șeicar, V. Mardare, Cr. Buică, G. Nicolescu, Nicu Alifantis etc.

De un interes deosebit s-a bucurat Concursul Internațional de Poezie. Juriul (M. Cimpoi, N. Dabija, V. Tărățeanu, N. Dragoș, I. Brad, Tudor Nedelcea) au avut de ales între cei aproape 300 de poeți participanți. Surpriza cea mare a fost câștigarea marelui premiu de către Rareș Cocos, din Râmnicu Vâlcea, de numai... 12 ani! Alte premii: premiul I: Marian Popescu, București, Spiridon Popescu, Tg. Jiu; premiul II: G. Bădărău, Iași, Oana Alexandra Dinu, București; premiul III: Mihai Sultana Vicol, Iași, Elena Adina Bîgu, Bârlad, iar mențiuni au primit: Ioana Sandu, Emil Proșcan, Alessia Bezea, Tiberiu Ionuț Bălan, Octavian-Florin Staicu.

A fost o ediție reușită, așa cum și-au propus organizatorii, adică: „o ediție în care ne vom da voie să fim exact așa cum suntem: uneori triști, alteori poeți, uneori alături de dumneavoastră, alteori absenți, uneori zămbitori, alteori nostalgici, în care vom paria pe libertate. Încă o dată”.

Spiritul lui Adrian Păunescu dăinuie, plenar și benefic.

Un nume (și) pentru posteritate: Tudor Gheorghe

Greu de încadrat într-o formulă, Tudor Gheorghe este o personalitate fascinantă, unică în felul său, care și-a croit propriul drum în teatrul românesc, dar, mai cu seamă, în muzica românească, în calitate de compozitor și interpret deopotrivă.

S-a născut la 1 august 1945, în comuna Podari, din apropierea Craiovei într-o familie de gospodari, asupra căreia regimul bolșevic s-a abătut cu furie. *„Întreaga mea copilărie, care a fost fericită, fascinantă și minunată a fost aici, pe malul Jiului [...] Era un sat prins de credință, o comunitate de excepție”*, mărturisește artistul într-o excelentă carte de interviu, *Tudor Gheorghe. În umbra menesterului* (Editura Scrisul Românesc / Creatio, 2010), realizată de cunoscutul scriitor Mircea Pospai, directorul Studioului de Radio Oltenia din Craiova. De altfel, cartea, excelent gândită și magnific realizată, are la bază 120 de emisiuni radio în trei ani de taifas, *„bine iscodite radiofonic”* de Mircea Pospai. Este și motivul pentru care vom apela cu încredere la datele și afirmațiile consemnate aici.

Studiile și le-a început în satul natal, apoi le-a continuat la Liceul „Frații Buzești” (azi colegiul renumit în țară și în Europa), când în 1956, tatăl său, Ilie Tudor (Tudor este numele de familie), cântăreț de biserică, a fost arestat și *„iată-mă la vârsta aia ieșind brusc și brutal din copilărie, marcat de o anume singurătate, de o anume sărăcie, de un anume oprobiu, de disperare și de-o spaime imensă”*.

Ilie Tudor (1923-2015) a fost condamnat la 22 de ani temniță grea și cu averea confiscată. A fost eliberat în 1964, în urma decretului lui Gheorghiu-Dej, angajându-se ca muncitor la Fabrica de Zahăr din Podari, apoi devine dascăl cântăreț la biserica din sat, fiind decorat de patriarhul Teoctist cu medalia „Crucea Patriarhală”. A fost un poet talentat și un excelent memorialist. Din cauza acestei situații (mama sa a fost nevoită să divorțeze, dar *„și-au relegalizat conviețuirea”* elevul Gheorghe se transferă pentru un an la un liceu din Arad, se reîntoarce la Craiova, în clasa a X-a la Liceul „N. Bălcescu”, unde *„m-au dat*

afară din cor; că eu cântam fals”. Rememorând anii de școală din acea perioadă (*„eram trei copii de crescut”*), Craiova văzută, ca și Marin Sorescu, cu ochii unui copil, Tudor Gheorghe nu scapă prilejul unei comparații cu situația școlară de azi, perioadă în care *„discriminarea a început de la distrugerea ideii de uniformă”*.

A urmat cursurile Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică (*„încă din facultate eram recunoscut ca un împătimit al versului”*), clasa Eugenia Popovici (*„pecătera de genială ca actriță, pe atât de dificilă ca profesor, ca pedagog”*), avându-i ca asistenți pe Mihai Mereuță și Marin Moraru, iar printre profesori figurau Ovidiu Drâmba (plecat dintre noi în această primăvară) și Ion Zamfirescu. Pe timpul studenției, a fost angajat *„cu bucată”* la Teatrul Giulești, dar n-a rămas, ci a venit la Naționalul craiovean, sub directoratul lui Radu Nicolae, în 1966, la 21 de ani, neagreat de cele două regizoare. Aici a debutat în *„Cocoșul negru”* de Victor Eftimiu, apoi lumea s-a uitat *„în două feluri la mine: tălmăcitorul de poezie românească în cânt”* și *„creatorul de personaje”*.

O amintire plăcută are despre celebrul actor Anthony Quinn, care a jucat în filmul *„Ora 25”*, după romanul omonim al lui Constantin Virgil Gheorghiu (*„Eu l-am văzut jucând pe scenă într-un spectacol memorabil”*, Zorba Grecul; fiind îmbrăcat într-un cojoc de Dăbuleni, Quinn l-a întrebat pe Tudor Gheorghe *„dacă e indiană și i-am spus că e românească. A! România, zice, am proiect să fac un film”*).

Talent înăscut, multiplicat prin muncă, Tudor Gheorghe are și curajul de a spune lucrurilor pe nume, chiar dacă opinia generală impusă/manipulată este alta. N-am trăit într-un deșert cultural, cum afirmă unii „elitiști” despre epoca comunistă, dovadă repertoriul Teatrului Național din Craiova (dar și al altor teatre), reacția publicului la adevărata artă. După 1990, Teatrul Național din Craiova (unul dintre directori, atât înainte de Revoluție, cât și după, a fost Al. Dincă, apreciat de Tudor Gheorghe), a cunoscut o *„perioadă de glorie internațională”* dar *„am rupt relația cu spectatorul craiovean. Noi băntuind pe tarlalele*

Mapamondului, ne-am uitat spectatorii de acasă". Regretă că nu-s puse în scenă spectacole pentru tineri și se arată, pe bună dreptate, nemulțumit, de inovațiile unor regizori, care masacrează textul dramaturgului, denaturând mesajul creatorului: „*Primatul ăsta al regizorului care vrea să-și pună în valoare toate ideile, unele mai poznașe*" este o modă trecătoare. Apreciază muzica lăutărească autentică cântată de Maria Tănase sau Maria Lătărețu, repudiază muzica stâlcită de Catanga sau de Nelu Ploieșteanu.

După trei ani de studiu intens, în 1969, debutează în propriul său recital, *Menestrel la curțile dorului*, cu versuri din Arghezi, Blaga, I. Barbu, „*spectacol care a deschis o cărare în muzica românească*". A urmat spectacolele *Șapte balade*, *Miorița* (la cererea Zoei Dumitrescu-Bușulenga și despre care Eugen Barbu nota: „*Am putut auzi de la acest menestrel varianta cea mai cutremurătoare a «Mioriței» și niște cântece haiducești cum numai aflasem[...] Scriu cu toată răspunderea că de la Maria Tănase nu am avut o personalitate mai puternică în ce privește comorile noastre folclorice ca acest tânăr și neîntrecut actor din Craiova*“ și întâlnirea cu Dumitru Popescu - Dumnezeu, un important lider politic al epocii, care l-a convins în 1974 că „*folclorul, cântecul popular românesc o iau la vale*” și să cânte la cobză.

Și, astfel, în 1976, Tudor Gheorghe a fost detașat la Institutul Național de Folclor din București, unde erau specialiști de marcă: Mihai Pop, Emilia Comișel, I. Amzulescu, Tiberiu Alexandru, iar la Craiova a fost îndrumat de Aurelian Popescu, de la Filiala Craiova a Academiei Române.

O informație mai puțin cunoscută: mitropolitul Olteniei, Teoctist Arăpașu, i-a oferit o bursă „*pe cale bisericească*”, pe când autoritățile voiau să-l pună director al Teatrului Național.

O dată cu spectacolul *Acolo unde-s 'nalți stejarii*, „*devenisem un personaj care putea să pună probleme și trebuia de acum încolo să fiu mult mai atent la selectarea versurilor*”, iar cenzurarea spectacolelor era la ordinea zilei, deși între cenzori erau și unii inteligenți și culti, „*o tăcută înțelegere între valori*”.

Îmbinând versurile lui Eminescu și ale lui Alexandru Macedonski în recitalul *Noaptea poetului*, Tudor Gheorghe realizează o împăcare spirituală postmortem între cei doi mari creatori, dispută amplificată artificial și fără temei de unii

istorici literari sau gazetari.

În ultimii ani de regim comunist, din 1987 „*am fost interzis*”, criticat în ședințele de partid; avea voie doar în spectacole de teatru. Recitalul Rădăcinile de dor au avut o singură reprezentație în sala mică a Teatrului Național din Craiova: „*Tov. Tudor, ar trebui să mai temperați entuziasmul în ceea ce privește poemele lui Păunescu despre Basarabia, ceea ce înseamnă Marin Sorescu cu viața satului de altădată și chiar s-o terminați cu acest Mircea Dinescu*”, i s-a comunicat oficial.

Merită semnalat gestul actriței Rodica Radu din 1988, care a declarat că va face grevă dacă nu apare în spectacole Tudor Gheorghe. Era perioada autofinanțării instituțiilor de spectacol, iar actorul-menestrel era aducător de bani prin spectacolele și recitalurile sale cu mare priză la public.

„*Am crezut că după Revoluție va fi o explozie de adevăr, de frumusețe în spectacole, că se va renunța la șuşanele, la spectacole ieftine*”, spune cu amărăciune Tudor Gheorghe. „*M-am interzis eu pe mine însumi*”; s-a trezit, ca și Sorescu, singur printre şuşanişti.

Cu vocație și personalitate marcantă, Tudor Gheorghe a reușit în anii libertății postdecembriste să-și urmeze cariera artistică de excepție, să se autodepășească, să creeze noi soiuri de recitaluri, cum sunt cele „simfonice”, realizate împreună cu artiști profesioniști dirijați de Marius Hristescu, patru spectacole fiecare dedicat unui anotimp. Apoi, pornind de la un poem sorescian, a realizat spectacolul *Diligența cu păpuși*, „*o invitație la regăsirea inocenței, la frumusețea copilăriei, la*

Virgil Pumnea - „Primăvara noastră“

amintiri dragi, la nevoia de puritate”.

Cu Marin Sorescu a avut o relație specială, începând cu rolul Vlad Țepeș din piesa soresciană *A treia țepă*, regizată de tânărul regizor pe atunci, Mircea Cornișteanu, un spectacol de excepție, care merită reluat. Recitalurile sale din poezia lui Marin Sorescu, mai ales din ciclul *La liliaci* sunt memorabile, Tudor Gheorghe fiind, în opinia mea, cel mai bun descifrator al mesajului alegoric al autorului Ionei. *„De la primele noastre întâlniri am avut ceea ce se cheamă «un coupe de foudre», o relație absolut specială*”. Și aprecierea lui Marin Sorescu întărește această relație: *„De fiecare dată când îl ascult – și asta se întâmplă des – Tudor Gheorghe îmi confirmă bănuiala că poezia românească – populară și cultă – poate mișca munții [...] Problema mea, inhalând prin toți porii melodia ființei sale, este cum să-mi stăpânesc o lacrimă de dragoste, admirație și mândrie că poate exista acest fenomen pe care, vorba lui Grigore Vieru, îmi e mai ușor să-l pup*”.

A fost și contestat, de Octavian Ursulescu, de pildă, care și-a cerut, ulterior, scuze.

Despre I.D. Sîrbu, disidentul autentic, secretar literar al Teatrului craiovean are multe destăinuri, cum este cea despre sfârșitul inevitabil al lui I.D. Sîrbu, lovit de cancer în cerul gurii. Încercând să-l încurajeze, I.D. Sîrbu îi răspunde: *„Nu, nu! Uite ce mă îndeamnă logica să spun. Eu am 69 de ani. Tatăl meu a murit la 69 de ani. Dacă iei 69, cifra, și o culci, vei avea semnul Racului în Zodiac. Rac, în limba populară, înseamnă cancer; Or, eu am cancer*”.

Pe Adrian Păunescu, nașul său și al unicului său fiu, Adrian, îl consideră o *„personalitate absolut specială și unicat, zic eu, a culturii române, a poeziei române, a vieții noastre*”. Despre omul Păunescu, Tudor Gheorghe are numai cuvinte de laudă: *„Ajuta oamenii care erau la marginea prăpastiei*”, el însuși primind o casă de la primul secretar doljean prin intervenția lui Adrian Păunescu (*„Tov. prim secretar, să nu uităm că și privighetorile au nevoie de cuib. Tudor Gheorghe nu are casă*”).

Dar nu uită și de certurile dintre cei doi (*„Certurile noastre nu erau certuri de-astea de – cum să-ți spun eu – să ne scoatem ochii*”), de aprecierea creației poetice a menestrelului, scriind în „Flacăra” articolul *Un mare poet care se ignoră – Tudor Gheorghe*. *„Dacă Adrian Păunescu nu era, nimic nu era*” concluzionează

actorul-menestrel, în cenaclul căruia – Cenaclul „Flacăra” – a participat încă de la început.

Mărturii prețioase de istorie literară și culturală depune Tudor Gheorghe, la solicitarea lui Mircea Pospai, despre Al. Piru, Dina Cocea, Al. Mica, Romulus Vulpescu, Radu Beligan, Amza Pellea, Al. Dincă, Nichita Stănescu, Fănuș Neagu, Mircea Micu, Grigore Vieru, M. Ungheanu, Emil Cioran (*„am asistat la cel mai absurd dialog posibil, între doi oameni care se bâlbâiau: Emil Cioran și Marin Sorescu*”) etc.

Anunțând la Craiova, fuga lui N. Ceaușescu, împins în fruntea revoluționarilor de mulțimea de oameni adunată în piața Mihai Viteazul, Tudor Gheorghe n-a ales cariera politică, ci pe cea pur artistică. A fost doar membru al CNA, într-o echipă de autentici intelectuali: Al. Piru, C. Vaeni, Ecaterina Oproiu, Titus Raveica, Iolanda Stăniloiu, Răzvan Theodorescu.

Cartea de interviu al lui Mircea Pospai (întotdeauna reușita unei cărți depinde de cel care formulează întrebări pertinente, incitante), *Tudor Gheorghe. În umbra menestrelului*, aduce o bogăție de informații despre unul dintre reperele artistice și morale ale acestui timp și este o contribuție esențială la istoria culturii române. P.S. 1. Banii rezultați de pe urma unui recital al său de la Teatrul Național „Marin Sorescu” vor fi cheltuiți pentru cumpărarea de pomi și plantarea lor în Craiova.

P.S. 2. Tabăra de sculptură din Craiova, *Drumuri brâncușiene*, organizată de Primăria Craiovei, este dedicată, anul acesta, lui Tudor Gheorghe.

Gabriel Rizea - „Și tu vrei să fii cuminte?!“

ZIUA LIMBII ROMÂNE

Nicolae Dabija

Țara mea de dincolo de Prut

Țara mea de dincolo de Prut,
Mi s-a dat poruncă să te uit.
Să te șterg din minte c-un burete,
Patria mea pusă la perete.

Și, ca-n anii noștri cei mai triști
Iar să mă prefac că nu exiști,
Iar să mă prefac că nu pot plânge
Și că alta-i ruda mea de sânge.

Țara mea de dincolo de Prut,
Numai lacrima dacă-ți mai este scut,
Numai dorul te mai apără de rele,
Țară tristă-a Pruturilor mele.

Mi se-ngăduie și-acum, ca mai-nainte,
Să bocesc cu câteva cuvinte.
Trec pe stradă, necăjit, și-mi zic:
Of, mai bine mut - decât peltic!

Iar scripturile gândite de străbuni
Mi se zice c-ar fi pline de minciuni
Și că viitorul meu a fost trecut,
Țara mea de dincolo de Prut.

Țara mea de dincolo de Prut,
Am să-ncerc, dacă-am să pot să uit;
Și, cum scriu la carte-naintașii,
Am să-ncerc ca să-mi iubesc vrăjmașii.

Dară dincolo de moarte, Țară-a mea,
Nu mă părăsi, nu mă lăsa –
Când chema-mă-va la Dânsul, Dumnezeu,
Te implor să spui că sunt al tău.

Țara mea de dincolo de Prut,
Mi s-a dat poruncă să te uit.
... Dar de-o fi să mi te uit, suflet al meu,
Uite-mă pre mine Dumnezeu!

Vasile Barbu

Lumea Banatului

*Banatul nu-și va dezvălui niciodată tainele.
Umblă, trecutul lui e viu și bogat.
Află-l.*

Strânge-1 la piept...
O clipă, doar
O clipă între tine și cer
Și vei simți dulcele gust
al vremurilor trecute
prin acest unic și drag Banat.
Ele se ȧes, zi de zi
sub cerul înstelat al neodihnei *paorilor*
și se păstrează-n icoana
din ochi
în port,
în datini și deochi,
în cântec și descântec,
în oameni.

Calea Banatului
ți se va deschide din nou
și vei putea pleca
dincolo de vânt,
de farmece,
de zori...

O FOATE ADEVĂRATĂ

TIBISCUS

*Din înălțimi, ning...
Stele albe spre neon
Cad domol, domol...
Ioan Băba*

"... iar adevărul vî face slobozi" (Ioan 8,32)

YU ISSN 0354-3080

Un compendiu de toponimie

Cartea profesorului universitar dr. Ion Toma, *101 nume de locuri*, Editura Humanitas, București, 2015, este alcătuită din două părți distincte: un compendiu de toponimie, structurat în „Despre numele de locuri” (p.13-55) și „Despre numele de locuri românești, în special” (p. 57-103) și o abordare din varii direcții (lingvistică, istorie, geografie, etnologie, folclor etc.) a celor 101 nume de locuri luate în discuție. Se cuvine de subliniat de la început că cele 101 nume de locuri nu sunt alese la întâmplare, ci pot fi încadrate în categoria celor care prezintă diferite grade de dificultate în ce privește originea lor. Acestea au prezentat în timp interes, în special pentru lingviști, dovadă referințele critice multiple datorate unor specialiști români sau străini.

Consider că compendiul de care aminteam, împreună cu Introducerea la *Dicționarul Toponimic al României. Oltenia, (DTRO)*, vol. I, A-B, Editura Universitaria, Craiova, 1993, semnată de prof. univ. dr. Gh. Bolocan, reprezintă bibliografia de bază care poate fi recomandată celui care dorește să se introducă în domeniul onomasticii. Dacă profesorul Gh. Bolocan pune accent pe categorii de toponime, pe transferul de nume în toponimie, pe structura morfologică a numelor de locuri, pe localizarea obiectului denumit, toate contribuind la interpretarea corectă a etimologiei numelui de loc în discuție, Ion Toma face distincția dintre toponim și numele comun, are în vedere împrejurările în care ia naștere un toponim, transformările pe care acesta le poate suferi în timp, împrejurările în care își încetează existența. Un loc aparte îl ocupă „tipologia numelor de locuri românești”, care precede seria celor 101 nume de locuri discutate pe larg: „.../ ni s-a părut potrivit ca, în partea a doua a lucrării, să trecem în revistă numele de locuri românești în evoluția lor individuală și de grup, ca martori ai vieții și activității oamenilor din teritoriile noastre de-a lungul mileniilor de istorie trăite de aceștia” (p. 59).

În selectarea numelor de locuri, autorul le-a avut în vedere pe cele „semnificative”, în sensul că acestea ridicau probleme de atestare în documente istorice redactate în română sau în alte limbi, de

apartenență la o anumită tipologie. Ion Toma stăruie asupra diferitelor clasificări ale numelor de locuri, cum sunt cele geografice, lingvistice: „Fiecare dintre clasificări poate facilita înțelegerea anumitor aspecte privind viața numelor cuprinse în ierarhia respectivă și acest fapt se reflectă în preferința cercetărilor (sincronice, diacronice, onomasiologice, etimologice, interdisciplinare etc.), pentru una sau alta dintre clasificări” (p. 62).

Interesante sunt situațiile când numele comun de la care s-a format toponimul a dispărut din graiul local, dar s-a conservat în numele de loc. Sunt date ca exemplu *Agest, Baba, Batiște, Bechet, Bent, Beuca, Bica, Bibu, Brrd, Borcoș, Bucium, Buceci* etc. Fiecare din aceste nume de locuri are la bază un termen entropic absent în graiul local unde funcționează toponimul (p. 64).

Alte structuri toponimice în discuție sunt numele de locuri compuse (*Parcul Argetoianu, Cotu Bibescu, Ostrovul Golea, Crângu cu Moara Râpa Roșie* etc.), cele rezultate prin derivare, care presupune atât toponimul-bază, cât și cel obținut prin derivare (*Craiova – Craiovița, Dumbrava – Dumbrăvița, Olt – Olteț* etc.). „Cea mai dificilă este diferențierea diminutivelor realizate la nivel apelativ de cele realizate la nivel toponimic, care au pornit de la baze foste apelative sau antroponimice, dar care au fost toponimizate anterior derivării: *Stejerel, Văluța, Cernica* (de la numele fostului proprietar, potrivit documentelor), *Buzica, Băița* etc.

O atenție deosebită acordă autorul stratificării toponimice, care ia în considerare ordonarea cronologică a atestărilor. În multe situații este nevoie să apelăm la analiza multicriterială, având în vedere “metodele gramaticii istorice și ale etimologiei toponimice”.

Numele de locuri discutate ca articole privesc nume de localități (*Abrud, Bârlad, Brașov, București, Cluj, Craiova* etc.), de formațiuni geografice (Carpați), de râuri (*Bistrița, Buzău, Varaș, Cerna, Criș, Dâmbovița, Diftana, Ialomița, Lotru, Nistru, Prut, Someș* etc.), regiuni istorice și nume de județe (*Dobrogea, Maramureș, Mehedinți, Moldova*).

Fiecare toponim luat în discuție se bucură de o analiză exhaustivă, concretizată prin situare

geografică, atestări istorice și geografice, opinii exprimate de diferiți istorici și lingviști, variante de scriere și interpretarea lor, analiza structurii toponimului, explicarea etimologică. În funcție de bogăția de informație documentară, unele toponime sunt tratate pe mai multe pagini, ca în

cazul numelui capitalei României, municipiul București, al râului Cerna, al ținutului Covurlui, al fluviului Dunăre, al țării România etc.

Cele 101 nume de locuri discutate reprezintă și un exemplu de metodă de cercetare toponimică, de inițiere în practica analizei toponimice.

Teodor Oancă

Poeme

O gură de rai

În pădurea de mesteceni
Umbra este albă,
Strălucesc în soare ramuri
Salbă după salbă.

Frunzele ca de smarald
Mângâiate sunt de-o boare,
Că la poalele pădurii
Simte sufletul răcoare.

Glas catifelat îmi spune
Unde-i inima pădurii,
Locul care nu cunoaște
Vitregiile securii.

În poieni, mărgăritare
Numai clinchet și lumină,
Parcă așteptând un suflet
Bătând căile să vină.

Într-acolo gându-mi zboară
Când dorințele mă storc,
Pacea dorul să-mi aline
Și să nu mă mai întorc.

Crama

E crama catedrală a iubirii,
Licorile parfumul etalează,
Doar înăuntru ești în largul firii,
Butoaiele se rânduiesc de pază.

E toamna însăși binecuvântată,
În podgorii mustește vinu-n struguri,
Poveștile încep cu - „a fost odată”,
Pe dealuri i se-aprind lui Bachus ruguri.

Dar nerăbdarea crește în substanță
Când fierbe mustul doar cu jar din soare,
Miresmele deja sunt siguranță
Că mâna e a unei vrăjitoare.

Când din slăvină curge vinu-n cană
Îmi pare o cascadă purpurie,
Un leac dumnezeesc de pus pe rană
Și un prilej de mare bucurie.

Gabriel Rizea - „Vara“

Emil Boroghină – 75

Se întâmplă uneori ca oameni exemplari să apară printre noi, oameni al căror secret suntem tentați să încercăm să îl descifrăm. Poate că nu vom reuși să aflăm care este sursa forței lor interioare, dar cu siguranță vom căuta mereu să consemnăm realizările marcante ale unor astfel de oameni a căror viață este dedicată aspirațiilor lor și care ne pot încuraja să sperăm că ne putem auto-depăși, dacă avem suficientă încredere. Emil Boroghină face parte dintre acești oameni ale căror destine reprezintă adevărate modele. Vom puncta câteva momente din parcursul acestei personalități, la anul 75 al existenței sale.

Încă din vremea studenției, la Institutul de Teatru din București, tânărul Emil Boroghină prefigura cele două direcții înspre care urma să își materializeze pasiunile cele mai puternice: poezia și Shakespeare (ordinea este alfabetică). Poate că una dintre condițiile reușitei sale a fost reprezentată de faptul că a avut profesori remarcabili care au știut să îndrume pașii discipolilor pentru ca aceștia să poată ajunge vârfuri acolo unde i-a purtat soarta pe fiecare și de faptul că a avut colegi a căror simplă amintire a numelor este suficientă pentru a da definiția succesului, cum sunt, ca să numim doar doi dintre aceștia, Ștefan Iordache și Irina Petrescu. Emil Boroghină vorbește rar despre momente din trecut, poate și pentru că tot ce spune și face este, în proporție covârșitoare, legat de viitor. De câte ori a părut că ajunsese la un moment al realizării maxime în cariera sa, un nou proiect de succes era de fapt pe cale să se înfiripe. Astfel, Boroghină a pus punct strălucitei perioade de director al Teatrului Național din Craiova doar pentru a se putea dedica deplin creării extraordinarului Festival Shakespeare de la Craiova. Apoi, în plină glorie a evenimentului, a revenit la dragostea dintâi – poezia, străbătând lumea pentru a insufla această dragoste și celorlalți prin recitalurile susținute la Bruxelles, Atena, Veneția, Roma, Praga, New York, Montreal, Toronto etc., precum și la Festivalurile Shakespeare de la Craiova, Ierevan, Gyula sau Gdansk.

De cele mai multe ori, destinele dedicate total împlinirii profesionale se bazează pe sacrificări ale vieții personale. În situația de față însă această regulă nu se aplică. Animat de o mare modestie și un profund respect pentru cei din jur, Emil Boroghină a știut să își mențină o viață personală împlinită, bucurându-se, desigur, în primul rând, de aportul doamnei Rodica Boroghină care îi stă alături cu discreție și noblețe și cu care împărtășește armonia generatoare de stabilitate, necesară înfăptuirii consecvente a planurilor sale. Între pregătirea viitoarei ediții a Festivalului Shakespeare, prezentarea recitalurilor sale de poezie în țară și străinătate, proiectarea unora noi, participarea la diverse manifestări la care nu refuză niciodată să participe (din considerație pentru oamenii care îl solicită) și multe alte activități, Emil Boroghină își găsește disponibilitatea de a asculta seară de seară muzică clasică, de a citi permanent, de a-și cultiva pasiunea pentru obiecte vechi de valoare, de a-și îmbogăți colecția de cărți pentru care are o adevărată patimă, dar și de a se ocupa de familie și de cei din jur. Generozitatea este unul dintre atributele principale ale omului Emil Boroghină. Poate acesta este și motivul pentru care soarta este generoasă cu el.

Epoca directoratului Emil Boroghină rămâne una dintre cele mai frumoase pagini în istoria Teatrului Național Craiova. Începută în 1988, această perioadă a înregistrat momentul de maxim succes odată cu marea schimbare survenită în istoria noastră națională la sfârșitul lui 1989. Atunci s-a întâmplat să apară în peisajul craiovean creativitatea debordantă a regizorului Silviu Purcărete, atunci a început amețitorul iureș al turneelor teatrului la cele mai importante festivaluri internaționale, de atunci a intrat teatrul din Bănie în circuitul celor mai apreciate teatre europene. Atunci a început să se scrie legenda. Toate acestea sunt legate de impetuoșitatea directorului Emil Boroghină, care nu a precupețit niciun efort pentru ca teatrul său să fie mereu în frunte. Astfel, el a înscris această instituție în Convenția Teatrală Europeană în 1995, Teatrul Național din Craiova fiind primul teatru-membru CTE din sud-estul Europei. A înființat,

În 1994, Festivalul Shakespeare de la Craiova, festival ce avea să devină cu trecerea anilor o instituție din ce în ce mai apreciată pe plan național și internațional. A ținut o legătură consecventă cu teatre și festivaluri de prestigiu din lume, astfel că spectacolele Naționalului craiovean au fost atent promovate și invitate extensiv în străinătate unde le-a fost răsplătită valoarea cu premii dintre cele mai importante. În paralel, festivalul Shakespeare se diversifica și se amplifica de la o ediție la alta. Personalitatea ubicuă a neobositului Emil Boroghină a asigurat în tot acest timp o înflorire perpetuă a vieții artistice craiovene, dar nu numai – din 2006 Festivalul Shakespeare își prezintă spectacolele invitate și la București. Portul Cultural Cetate este de asemenea gazdă a unora dintre evenimentele Festivalului și sunt și alte orașe, din ce în ce mai multe, unde, datorită eforturilor directorului festivalului, opera shakespeariană își găsește adăposturi și prieteni noi. Exemplul plin de energie al seniorului pe care îl sărbătorim în acest an la o vârstă rotundă a fost preluat și în alte locuri din țară – festivaluri de teatru au apărut și apar în număr tot mai mare. Așa cum a părăsit conducerea teatrului în mod deliberat, atunci când acesta se afla în cea mai

mare glorie, Emil Boroghină declară că urmează să predea conducerea Festivalului pe mâini mai tinere într-un moment când, în 2016, Festivalul, conform tematicii ediției a X-a, se va adresa eternității și va aduce la Craiova evenimente de o amploare nemaivăzută până acum în Bănie: ceremonia decernării Premiului Europa pentru Teatru aflat sub Înaltul Patronaj al Parlamentului European și al Consiliul Europei și întrunirea Comitetului Executiv al prestigioasei Asociații Internaționale a Criticilor de Teatru, pentru care vor fi prezenți la Craiova sute de critici, jurnaliști, profesioniști ai lumii teatrale, celebrități.

La aniversarea vârstei de 75 de ani, Emil Boroghină se află în plină forță creatoare. Pasul următor în cariera sa extraordinară a și fost făcut – actorul Emil Boroghină se impune în alte și alte spații geografice cu emoționantele sale recitaluri realizate până acum, în vreme ce unele noi se conturează deja. Marea poezie a lumii, de la Shakespeare la Eminescu și la Cântarea Cântărilor, de la Dante la Petrarca și la Michelangelo, pe care Emil Boroghină o prezintă în spectacolele sale, îi este sursă de inspirație și imbold pentru împlinirea unui nou vis – fondarea unui teatru de poezie în România!

Gabriela Rusu-Păsărin

Receptarea culturală și experiența personală

Poiesis, aisthesis și katharsis reprezintă triumghiul de aur al receptării estetice. Este ambivalența experienței sensibile a Frumosului cu dublu impact, pe de o parte puterea eliberatoare și edificatoare de norme, pe de altă parte puterea seducătoare, sublimantă. Herbert Marcuse (*Über den affirmativen Charakter der Kultur*, 1936) pune în discuție comportamentul desfătării prin artă cu dublă axare, pe funția eliberatoare și prin cea cognitivă și comunicativă. Poesis este latura productivă a experienței estetice (H.R.Jauss). Arta eliberează receptarea poetică de pasivitatea ei contemplativă, susținea P. Valery. Din această perspectivă experiența personală a celor ce au receptat cultura unui spațiu geografic,

contribuind la geografia culturală, poate fi analizată prin grila de lectură a unui timp cultural. Este și universul de simboluri generat de un volum-sinteză de experiențe estetice grefate pe experiențe personale.

Volum între memorialistică și reportaj literar, cu documente inedite, cu poeme care revigorează registrul amintirii sau cu tablete dedicate orașului de la poalele Capelei, *Râmnicul, orașul domniei mele* propune iubitorului de arte două posibile grile de lectură.

Prima, prin prisma psihologiei lecturii – o lectură modernă, care se bazează pe un act de opțiune: timpul nu este infinit, iar creațiile veritabile sunt inepuizabile ca sensuri. Criteriul de

selecție, ca și secvențele selectate (în integralitatea lor sau parțial printr-o acțiune de selecție subiectivă) compun un spectru de reflecție a faptelor culturale filtrate prin grila personală de percepție și evaluare. Esențial este să se surprindă imaginea definitorie a evenimentului reflectat din perspectiva experienței estetice și culturale proprii. Este exercițiul cultural pe care l-au pus în pagină cei ce au fost invitați de scriitorul Ioan Barbu să conceapă scurte secvențe memorialistice despre semnificația culturală a locului numit „orașul domniei mele”. Ceea ce a rezultat este o imagine piramidală. Pe o parte este reflectată istoria unui loc cultural, pe cealaltă parte, profilul autorului cu irizări culturale. Un artist plastic cu viziuni moderne de încadrare în tușe sensibile a unei fizionomii în câmpul semantic al orizontului sugerat și al trecutului recuperat ar putea realiza o grafică, o pictură, de ce nu, un vitraliu, cu puternic impact al emoției artistice generate.

A doua perspectivă este pledoaria pentru receptarea simultană a artelor: unul dintre postulatele implicite ale receptării simultane a artei este acela că orice om posedă facultatea de a o descoperi și a o integra în experiența personală. Postulatul se regăsește în concepția lui André Malraux despre puterea artei de a stabili corespondențe și relații. Aceasta a stat la baza politicilor culturale de la începutul anilor '60: „un om care dorește să se cultive nu poate fi împiedicat” scria optimist Malraux. Din acest unghi al receptării, lectorul volumului, un lector implicat sau curios și tentat de a face corespondențe culturale, va încerca să recompună *Râmnicul, domniei mele*. Firesc, din perspectiva experienței personale. Pare că el a scris, el a văzut, el a cunoscut. Este în fapt o autodefinire generată de introspecția psihologică de la finalul lecturii. În aceeași perspectivă evaluativ-psihologică se poate încadra și o altă nișă de lumină, o nouă țintă de interpretare: cea a relației experiență individuală-cultură. Edward T. Hall, cel mai fin analist al acestei relații pleda pentru ideea că există mesaje în context dens și mesaje în context slab. Cel dens permite funcțiile polisemiei și face posibil jocul interpretării. De aceea, arta de valoare este durabilă. Contextul dens conduce la „stabilitatea culturii”, cu puternice rădăcini în trecut. Acestea sunt rezistente la schimbări, foarte stabile, generatoare de câmpuri polisemice. Este ceea ce simțim cu toții la noul contact revelator cu arta și cultura vâlceană.

Este argumentul pentru care autorul antologiei și propune un sincretism al artelor, volumul excelând în susținerea emoției artistice produse fie de pictură, fie de poeme dedicate experienței directe cu mediul cultural al Vâlciei, fie impresionante pagini de memorialistică, pe care se pot grafa noi investigații culturale de recuperare a memoriei culturale a acestui oraș. Este și permanenta provocare de autoidentificare, titlul deschizând clar acest culoare de parcurgere a textelor: *orașul domniei mele*.

Volumul este conceput din perspectivă panoramată și declarat „un început”. Este o nouă provocare, ca toate demersurile culturale concepute și derulate timp de o viață de scriitorul Ioan Barbu.

Din această perspectivă panoramată se detașează câteva nuanțe semnificative.

Ion Andreiță, spirit pandur, identifică în manieră lirică „albul de Vâlcea”: „puritate, sinceritate, inocență, liniște, pace, sobrietate, adevăr”, un reflex al tuturor culorilor spectrului luminii, simbol al Paradisului nu pierdut, ci Primordial. Alături de albastrul de Voroneț sau roșul de Tismana se așază simbolic albul de Vâlcea ca stare culturală deschisă receptării cu generozitate a oricărui fapt cultural veritabil. Este vocația locului amprentat de harul dat de mănăstirile Vâlciei.

Parcă amintind de vișinul nins din proza lui Mo Yan, deținătorul premiului Nobel pentru literatură în 2012, George Călin se lasă dominat emoțional de „ninsorile de fluturi împerechiați cu ploile de stele căzătoare ale unui mai inundat de flori de vișin și cais”.

Volumul recuperează și pagini aproape uitate, pagini semnate de poetul Lucian Avramescu în 1977 în ziarul „Orizont”. Sub pretextul reportajului de călătorie, poetul face drumul invers, dinspre exterior spre resorturile afective, o călătorie interioară. Și găsește nota muzicală a prezentului: „bătaia de inimă a Oltului”. Să recunoaștem că este un prezent istoric cu irizări diamantine, confortabil prezent al valorilor perene.

„Ard plopilor în amintirea noastră, e un dor de poezie și o dragoste de limba română cum în puține locuri din țara asta se întâmplă” scrie Nicolae Dan Fruntelată. Este definirea din exterior a întâmplării culturale aureolate de imaginea *rotondei plopilor aprinși*, chiar pretextul acestui volum, Festivalul Național de Literatură și Artă, cu genericul amintind de cel ce nu s-a călătorit

până nu ne-a explicat spre înțelegere profundă Biblia într-o manieră care a unit scriitorul și teologul Bartolomeu Anania.

Volumul este un repertoriu de atitudini posibile față de amintirea despre Râmnicul cultural. Luna mai și maniera de recompunere a unui timp cultural trimit cu gândul la volumul prozatorului Jean Luis Curtis, *La Chine m'inquite* (Éditions Grasset, 1972). Tema: *Mai 68* văzut de Proust, Celine, Aragon, Malraux, Simon de Beauvoir etc. Dar, în timp ce Curtis apelează la pastişe ca stil, tabletele din volumul *Râmnicul domniei mele* sunt scrise cu emoție în registrul memorialistic. De aceea au dublă valoare: valoarea estetică a textului produs și valoarea de document personal al scriitorilor care au receptat Râmnicul din perspectiva experienței personale. Este o autodefinire prin prisma unui culoar cultural scăldat în albul de Vâlcea și rezonant la nota muzicală a prezentului: "bătaia de inimă a Oltului". Efectul este cel amintit: "ard plopilor în amintirea noastră", sintagmă definitorie pentru receptarea emoțională a unui loc cultural, Râmnicul, a unei întâmplări ca o petrecere, cum ar fi zis Marin Sorescu: „Cu mine se petrece ceva: o viață de om”.

Volumul excelează nu numai prin creații memorialistice în cheia tabletei și a reportajului literar de atmosferă, ci și prin creații poetice dedicate Râmnicului. Passionaria Stoicescu invocă „o clipă de grație,/ când pot fi odată ca niciodată,/ pot însemna odată ca acum-/ „a citi-citire”/, „a iubi-iubire”/, pe-al Râmnicului istoric drum,/ la apa Oltului limpezire/ de Suflet și Poezie,/ la „Rotonda Plopilor „mărturie,/ pe-al Vâlcii istoric drum.” Este o adresabilitate explicită, ce dezvăluie contextual în care se circumscriu creațiile literare, nu doar în spațiul literar al Vâlcii, ci în cadrul Salonului Național de Literatură și Artă „Rotonda plopilor aprinși” de la Rm.-Vâlcea. Și pentru a argumenta complementaritatea artelor în contextual cultural creat, volumul este ilustrat cu imaginea creațiilor plastice semnate de mari artiști plastici: Gheorghe Dican, Medi Wechsler Dinu, Angela Tomaselli, Tina Popa, Dan Cioca, Adrian Tarța, Olga Popescu ș.a.

Este o propunere onorantă de asociere a experienței estetice receptive – percepția prin mijloacele artei – *voir par les jeux* și cunoașterea conceptuală – *voir par l'intellect*. Este o pledoarie pentru construire et connaître.

Cassian Maria Spiridon

Destin

Tatăl mamei mele la optzeci de ani
încă în plină putere
ținând calea rămătorului scăpat
la porțița grădinii
a fost răsturnat cu tot cu ea
au venit să-l ridice feciorii
l-au așezat în pat / era paralizat
așa / fiica mai mica a tatălui mamei mele
s-a chinuit ani și ani cu spălatul
întorsul / hrănitul / injecții / doctori
fără speranța că va mai veni
ziua când tatăl mamei mele
va sta pe picioarele sale
în curte / să mai așină calea
să dea porunci / să privească la
soare

Lupta dintre înger și somn

îngerul a văzut că am nevoie de somn
am recunoscut / da! am nevoie de somn
ce mai vrei? / am nevoie
îngerul atunci trosc! cu aripa lui
m-a lovit peste somn
trosc! si iar trosc!
peste ochi / peste gură
încercam să mă scol / cu toate puterile
încercam să mă scol
dar îngerul striga: ai nevoie de somn
nu vezi / ai nevoie să lupt în
cugetul tău

685 de ani de la luptele de la Argeș și Posada.

O rescriere a Cronicii pictate zisă de la Viena

Cronica pictată zisă de la Viena, cel mai important izvor istoric pentru reconstituirea războiului dus de Carol Robert de Anjou în contra voievodului Țării Românești, Basarab, amintește doar două localități de pe tot traseul parcurs de armata invadatoare, Severinul și Argeșul (*sub castro Argyas*), prima reprezentând începutul campaniei, cea de a doua, punctul central (capitala) Țării Românești.

În legătură cu localizarea cetății Argeș sunt păreri contradictorii. În urmă cu aproape o sută de ani, Alexandru Lapedatu (1910), N. Iorga (1915) și arheologul Virgil Drăghiceanu au emis ipoteza că cetatea Argeșului din secolul al XIV-lea a fost cetatea de la Căpățâneni zisă și Cetatea Poenarilor. Ulterior, marele medievist Aurelian Sacerdoțeanu, analizând rezultatele săpăturilor arheologice de la Curtea de Argeș, a respins identificarea lui Virgil Drăghiceanu, opiniind în a pune egalitate între *castro Argyas* și Curtea de Argeș. Localizarea argumentată a lui A. Sacerdoțeanu a fost acceptată de aproape toți istoricii. Un prim argument a fost că cetatea de la Căpățâneni (cca. 30 km nord de Curtea de Argeș), prin poziție și dimensiuni, nu putea asigura prezența unui efectiv mai mare de 30-40 de oameni care să reziste unui atac. Din punct de vedere strategic, împrejurimile muntoase ale cetății de la Căpățâneni nu lăsa nici o posibilitate de aprovizionare oștilor de acolo și nici alternativă de retragere în cazul unei înfrângerii (date fiind cheile prăpăstioase ale Argeșului în Munții Făgărașului). Pe de altă parte, nici regele maghiar și cei care îl sfătuiau nu ar fi ales un traseu cum este cel spre Căpățâneni, o vale îngustă greu de străbătut pentru o armată de cavaleri și o cetate care implica mijloace de asediu. Armata de cavalerie a lui Carol Robert, pregătită pentru luptă în câmp deschis, alegând un itinerar ce-i permitea să angajeze oricând o bătălie, descris în Cronica pictată fără ca autorul acesteia să îl și motiveze, explică – logic – de ce zona Căpățâneni nu putea fi luată ca loc al desfășurării luptei de *sub castro Argyas*. De altfel, finalul războiului prin lupta zisă de la Posada nu este altceva decât expresia clară a alegerii

unui drum accesibil unei armate de cavaleri, suficient oricând unui orizont de supraveghere a munților și desfășurării unei lupte. Lupta zisă de la Posada, din aceste considerente, s-a dat numai într-o depresiune destul de largă aleasă ca drum de întoarcere de regele Carol Robert și numai unde muntele nu putea fi ocolit, loc cunoscut de voievodul Basarab.

Cetatea Argeș, identificată cu actualul oraș Curtea de Argeș, a fost capitala statului condus de Basarab. Atacarea ei a corespuns și obiectivului campaniei militare pornită de Carol Robert de Anjou, acela de a cucerii toată țara lui Basarab. Numai cucerirea capitalei ar fi însemnat un adaus în titlul său regal. Asediul de la Argeș s-a soldat doar cu afectarea construcțiilor voievodale de aici, armata inamică, în momentul în care se postase la porțile cetății fiind încercuită de oștenii lui Basarab, devenind ea asediată. În consecință, oastea angevină nu a avut o reușită la Argeș, ci, mai mult, fiind izolată și înfometată a trebuit să-și negocieze retragerea. La Argeș s-au purtat – se pare, dacă nu cumva au fost inventate – pertractări. Cronica pictată nu le amintește. Ele apar persuasiv în documentul din 1335 pentru a întări motivația înfrângerii din 9-12 noiembrie 1330. Basarab Vodă a acceptat *un compromis* în care și-a impus anumite condiții. Negocierile acestea aveau să fie etichetate de regele maghiar într-un document din noiembrie 1332 ca *o pace*. Înțelegerea de la Argeș nu are sensul de reconciliere pentru că nu sunt amintiți termenii/condițiile împăcării. Ce oferea Carol Robert lui Basarab în schimbul palidului ghidaj pentru un drum cât mai drept de întoarcere, de fapt de scăpare dintr-o situație dezastruoasă, din moment ce nu se menționează un contract sinalagmatic? Nimic! Termenii înțelegerii, chiar în mărturisirea cancelariei regale, sunt edificatori în a înțelege că soluția adoptată a fost mai mult decât necesară pentru regele maghiar întrucât armata sa devenise epuizată de drum și de lipsuri, presiunea încercuitorilor era prea mare, iar diversiunile încercate de un anume Bako (fratele lui Thatamer), viitorul prepozit de la Alba Regală și vicecancelar, de a provoca o trădare în tabăra lui Basarab nu

au dat roade. Negocierile de la Argeș, în mărturia izvoarelor emise de angevini sunt consemnate în termeni echivoci, chiar contradictorii, din dorința de a mângâia onoarea și demnitatea regelui Carol Robert. Nu se amintește de nici o victorie la Argeș și nici de o superioritate militară care să-i permită regelui vreo revendicare. Termenii înțelegerii, niciodată menționați în litera vreunui document, ci doar invocați, amintesc doar de asigurarea dată de Basarab Vodă prin întoarcerea fără primejdii a regelui Carol Robert și a armatei sale, dar și aceasta sub obligația respectării unor condiții: părăsirea cât mai grabnică a teritoriului Țării Românești și, implicit, urmarea celui mai scurt/drept drum de înapoiere. Cronica pictată și alte documente regale leagă *retragerea* armatei invadatoare din toamna anului 1330, înfățișată ca firească, neforțată de nimeni și de nimic, și drumul de întoarcere impus (indicat) de voievodul român de acordurile de la Argeș. Retragerea, drumul de întoarcere și prevederile înțelegerii de la Argeș au fost transformate în explicația înfrângerii dezastruoase de la Posada din 9-12 noiembrie 1330, unde credulitatea lui Carol Robert de Anjou a fost strivită de fățarnicia domnului român. Toate izvoarele despre războiul din 1330 sunt însă clare în înfățișarea evenimentelor. La Argeș, oștirea angevinului ajunsă la limita unei capitulări a găsit posibilitatea unei retrageri condiționate. Pe drumul de întoarcere, Carol Robert a folosit tatonările și controlul părților laterale acestuia prin iscoade avansate. Prudența, de data aceasta, era doar semnul că se aștepta la o înfruntare cu oștile lui Basarab I. Nerespectarea condițiilor impuse de Basarab, între care se menționează inspectarea laturilor drumului de întoarcere, dar mai ales – socotim noi – căratul prăzilor făcute de cavalerii lui Carol Robert la venire (și despre care nu există nici un cuvânt în documente), nu puteau fi trecute cu vederea de Basarab și oștirea sa, care, în fond reveneau la propunerile de pace de la începutul campaniei lui Carol Robert când îl avertizau pe acesta că pătrunderea în interiorul țării este un risc prea periculos. S-au învârtos și învârtejit oștenii lui Basarab în momentul când prin dreptul lor trecea Carol Robert, deja posomorât, dezolat, neputincios (poticnic), stropșit, spre a-i dovedi nesocotința care l-a împins în pământul strămoșilor lor și a-l pedepsi exemplar. Basarab Vodă nu putea să-l lase pe Carol Robert să iese din țară, în primul rând pentru

că ulterior nobilimea lui l-ar fi acuzat de lipsă de curaj militar și, astfel și-ar fi pus în primejdie poziția voievodală. La acel moment, continuitatea vieții de stat presupunea responsabilități liderului. Neintervenția lui ducea la pierderea demnității liderului ales (la „descălecat”) și re poziționări ale opozanților nobili din țară, cum se pare a fi fost și „misteriosul” Bogdan Voievod de prin anii 1303/1304 sau 1335¹. Pe de altă parte, prăduirea țării de la Severin la Argeș, pe unde țara se pustiise, se regăsea în bagajele cavalerilor: prinșii (prizonierii) duși de armata lui Carol Robert ar fi însemnat, prin răscumpărări, alte poveri economice pentru stat; și – nu în ultimul rând – tătarii, probabil veniți în ajutorul lui Basarab Vodă urmau și ei să fie recompensați. Cronicarul nu a ajuns la imprecății, căci faptele românilor lui Basarab erau de necontestat și legitime. Impunitatea ar fi fost un sacrilegiu față de poporul său. Iar un conducător cu personalitate ar fi știut că o asemenea atitudine însemna imputări oricând la adresa sa și a urmașilor săi.

Toate aceste aspecte ale războiului din 1330 se încadrează perfect în principiile păcii și războiului acelei epoci istorice cât și în formarea de alianțe de moment, totdeauna conjuncturale, cu factorii permanenți purtători de război. Lupta din locul zis de la Posada devenea actul de „recucerire” și „recuperare” din partea românilor conduși de voievodul Basarab. Prin totala independență pe care victoria din 1330 a consfințit-o statul Țara Românească a ieșit din pretinsul teritoriu de cruciadă spre est pentru care se străduia regatul angevin apostolic.

Drumul de întoarcere al armatei lui Carol Robert de Anjou a fost – potrivit informației unui act de donație dat de rege în 9 decembrie 1330, la doar o lună după evenimente – indicat și arătat de Basarab Vodă în urma „păcii” de la Argeș. Cum traseul nu are localități amintite, reconstituirea lui a lăsat liberă cugetarea istoricilor, rămânând totuși două repere. Argeșul (Curtea de Argeș) și locul lupte zis Posada. În rest, Cronica pictată îl descrie în expresii foarte clare ce și astăzi pot fi reproduse numai pentru o anume zonă geografică (depresiunile Titești și Arefu). Drumul, în cea mai favorabilă alegere, trebuia să fie „cel drept”. Logic, traseul unui drum între reperele amintite rămâne, potrivit mențiunilor furnizate chiar de documentele cancelariei regale, la lungimea unui parcurs de o zi pentru o armată de cavaleri, cel mai

probabil în jur de 40 km. O asemenea distanță, și pe un drum milenar și identificabil până în zilele noastre, corespunde traseului Curtea de Argeș-Tigveni-Șuici-Sălătruc-Poiana-Pripoare (ultimele două sate, din comuna Perișani-județul Vâlcea).

O altă calitate a drumului pe care Cronica pictată îl menționează este forma lui „cotită” printre „râpe foarte înalte”. Cronicarul, în subconștientul său, remarca în fapt fragmentarea oștirii lui Carol Robert, care nu permitea o panoramă a întregimii ei (... „a pornit pe o cale cu întreaga oștirea sa și calea aceasta cu cotituri era împrejmuată de amândouă părțile cu râpe foarte înalte..”).

Al treilea aspect reliefat de izvoare constă în menționarea unor întărituri puternice din loc în loc zise *indaginibus*, cele care ar corespunde unor vechi *grădiști*² sau *epiuri*, construcțiile din piatră și lemn, în formă de pinten, aflate îndeobște pe malul cursurilor de apă pentru a le micșora lățimea. Locul confruntării ales de Basarab Vodă a fost exact acolo de unde întăriturile se înmulțeau tocmai spre a închide „calea” când devenea „ceva mai deschisă”, la circa un kilometru – probabil – de bifurcarea drumului în satul Băiașu. Preocuparea avangardei oștirii lui Carol Robert pentru locul cu mai multe *indaginibus*-uri în față de la asemenea distanță a făcut ca regele și oamenii săi să fie surprinși „din toate părțile [de] pe *crestele dealurilor* de mulțimea nenumărată a românilor”. Punctul care corespunde cel mai bine acestor poziții descrise de izvoarele istorice este pe cursul văii Băiașului între satele de azi Pripoare și Poiana.

Expresiile din Cronică „drumul cel drept” și „regele a plecat înapoi” sunt elocvente în a ne detașa de opiniile mai vechi cum că armata lui Carol Robert s-ar fi retras prin Câmpulung-Bran-Brașov (N. Iorga, I. Minea, N. A. Constantinescu), sau prin valea Prahovei (Florian N. Smarandescu) având în vedere că traseele acestea nu presupun un drum de întoarcere și nici distanța cea mai mică de ieșire din țară. Atât direcția de retragere cât și scurtarea mășăluiirii armatei regelui, pe singurul drum, de acum și dintotdeauna, era cel dintre Curtea de Argeș și Sbiu, prin Tigveni-Șuici-Sălătruc-Perișani-Titești-Câineni cunoscut ca Drumul Mare al Loviștei. Argumentul folosit că drumul spre Brașov de peste 68 km ar fi asigurat aprovizionarea unei armate înfometate, ca și când ar fi fost victorioasă la Argeș și ar fi putut prădai

în continuarea, este tot așa de neadecvat ca și cel care presupune întoarcerea regelui maghiar pe traseul pe care pătrunsese în interiorul Țării Românești, cunoscut în descrierile cronicarului ca fiind deosebit de cel de întoarcere. Dacă excludem și punctul de vedere că regele și armata sa nu puteau să se retragă prin Țara Loviștei datorită relațiilor tensionate ale Sibienilor cu acesta pentru că în complexitatea situației nu toți locuitorii din orașul Sibiu nutreau aceleași sentimente și, totodată, oricât de mult s-ar fi străduit ei nu puteau alcătui o forță comparabilă cu cea care se retrăgea, rămânem la o singură variantă propusă de cei mai mulți istorici și geografi, începând cu Ion Conea dar și cea mai credibilă: drumul de întoarcere al regelui Carol Robert a fost indicat de Basarab Vodă ca obligatoriu, oștenii români însoțind pe flancuri armata acestuia (... „cuprins de mulțimea oștenilor valahi ai numitului Basarab” în consemnarea diplomei regale din 9 decembrie 1330). Mai jult, considerăm că și încercuirea de la Argeș a fost în așa fel executată încât armata angevinului era „împinsă spre munte”. Înțelegerea („pacea”, compromisul) de la Argeș a fost acceptat cu înțelepciune de Basarab pentru ca distrugerile capitalei voievodale să fie minore. Drumul impus era cunoscut și de oamenii lui Carol Robert și, probabil, „cercetat” de iscoadele voievodului transilvan Toma Szécsenyi, fapte pentru care a și fost acceptat de învinșii de la cetatea Argeș (Curtea de Argeș). Și alte argumente sunt în favoarea tezei potrivit căreia drumul de întoarcere a armatei lui Carol Robert de Anjou a fost prin depresiunea Țara Loviștei. Această cale era foarte frecventată de românii de pe ambii versanți ai Carpaților Meridionali și de oștirile voievozilor transilvăneni în alte epoci. Pe acest drum s-au retras – spre exemplu – într-un timp foarte scurt oștenii lui Mihai Viteazul, după uciderea lui la 9 august 1601 și s-au adunat în grabă toți boierii mari la Cârstienești, lângă Sălătruc, să aleagă domn țării.

*
* *

Bătălia de la „Posada” (probabil în raza satului Pripoare din comuna Perișani, județul Vâlcea) a fost doar o continuare a celei de la Argeș. Zdrobirea armatei de cavaleri a regelui Carol Robert de Anjou a însemnat și scuturarea oricărei relații politice dintre acesta și voievodul Basarab I. Din acest moment s-a obținut un statut politico-

juridic internațional nou pentru Țara Românească. Independența câștigată a fost urmată de un urcuș istoric al statului dintre Carpați și Dunăre, capabil să preîntâmpine un alt mare pericol, de data aceasta dinspre sud, Imperiul Otoman.

Note:

¹Redat istoriografic ca personaj real de istoricii Ion Donat, Petre Baradașu, Dumitru Bălașa și

Denis Căprăroiu – vezi bibliografia la Denis Căprăroiu.

²Ex. din apropiere de Perișani: pîntenului stîncos de la Turnul lui Doancă i s-a adăugat un epiu pe vârful lui spre a consolida supravegherea și trecerea pe valea Băiașului. În acest mod, el a devenit o lucrare de permanentă apărare, o adevărată fortificație.

Florentin Popescu

Grifon

Clipa mea sub formă de inimă
neliniștită, adîncă
îmi adastă-ntre gene
și vine grifonul
și mi-o mănîncă;
suie din piatră și stîncă
cireșul cu gânduri
și vine grifonul
și mi-l mănîncă;
pești de argint și de aur
fulgeră-n râul din mine
ca o iubire, ca o patimă-adîncă
ori ca un dor de albastru
și vine grifonul
și le mănîncă.
Singur, de tăcere-argintat
strig, copac singuratic sub lună:
Grifonule, fugi și nu mă mânca!
dar numai ecou
târziu îmi răspunde:
Grifonul, grifonul e-n inima ta!

Elegia cailor pierduți

și se face c-ascultăm în vise
trist și dureros și muștrător
cum e goana mînjilor ucisă,
cum ne ceartă caii-n graiul lor

fii de iarbă, singuri în cetate
pustiiți, prin vis, ne-ntoarcem în copii
și se face că-i gonim pe înserate
și se face că sunt caii vii

sunet lung ne lunecă prin sânge
- tropotul și coamele-n alai
și se face că pămîntul plînge
într-un dor nepotolit de cai

și se face, se mai face că-n cetate
adăstînd câmpiile cât zarea
dau năvală-n noi ca o dreptate
caili dăruindu-ne iertarea

Cezar Avram

Un episod tragic din Istoria Țării Moldovei, la sfîrșitul secolului al XVI-lea

Recent, la Editura „Valahia University Press” din Târgoviște, prof. dr. Ștefan Grigorescu, colaboratorul nostru din Urziceni, Ialomița, publică o primă cercetare istoriografică, monografia intitulată „Răzvan – Vodă. O figură tragică din cronica Țării Moldovei” cu o prefață de prof. dr. Bogdan Teodorescu, Secretar general al Societății de Științe Istorice din România.

Volumul, o lectură incitantă și instructivă totodată, surprinde luminile și umbrele celei mai scurte domnii (aprilie – august 1595), a lui Răzvan Ștefan, voievodul cu o evoluție controversată, ajuns pe tron din postura de hatman care a slujit mai întâi în oastea polonă și apoi a devenit om de încredere al lui Aron Vodă și domnitorul Moldovei. Vitejia și priceperea sa, probate în campaniile din Bugeac, împotriva turco – tătarilor, la Bender, Chilia și Ismail, îi atrage aprecierea și încrederea lui Aron Vodă, iar faima câștigată îl îndeamnă să îi uzurpe poziția acestuia și (cu sprijinul lui Andrei Bathory) să își realizeze acest plan ambițios, încurajat și de soția sa Vidra, fiică a unui proeminent boier pământean.

Urcarea sa pe tronul Moldovei nu este văzută cu ochi buni de puterile suzerane prin tradiție, ale turcilor sau polonilor și nici de principele Transilvaniei Sigismund Bathory, deși Răzvan Ștefan aderă imediat la Liga Creștină susținută de papalitate și de Imperiul Habsburgic.

Scurta domnie a voievodului, român după tată și țigan pe linie maternă, inteligent și poliglot, se desfășoară în contextul istoric al acceptării – ca și cazul lui Mihai Viteazul – suzeranității față de Sigismund Bathory care avea ca obiectiv câștigarea titlului de „restitutor Daciae” și de campion al luptei creștinătății contra turcilor.

Prințul Transilvaniei susținut de la Roma și de la Viena decide să împingă stăpânirea otomană dincolo de Dunăre alături de domnitorul Mihai Viteazul. Pentru aceasta, în august 1595 este chemat cu oastea sa și voievodul Moldovei, Răzvan, care va aduce o oaste formată din 3000 călăreți moldoveni la care se adaugă 3000 de unguri. Cele trei oștiri, transilvăneană, valahă și moldoveană, obțin curând victorii importante culminând cu victoriile de la Călugăreni, Târgoviște și Giurgiu, repurtate sub comanda viteazului domnitor valah Mihai, sprijinit de puternicii boieri craiovești cu care se încuscrise.

Părăsirea tronului dă ocazia polonilor să-l înscăuneze în Moldova pe Ieremia Movilă, boier fidel suzeranității poloneze, dar care nu avea nici el o descendență din familii domnitoare vechi.

Oastea condusă de Răzvan – Ștefan se retrage în Transilvania pentru a se reface și, la începutul lui decembrie 1595, pătrunde în Moldova pentru a recupera domnia de la Ieremia Movilă. Din nefericire astea lui Răzvan Vodă nu este susținută de suzeranul Sigismund Bathory și va fi înfrântă

în apropiere de cetatea Sucevei, hatmanul – domnitor este prins, torturat și tras în țeapă ca orice răufăcător.

Toate aceste evenimente, probate de o amănunțită cercetare a documentelor epocii sunt prezentate în cartea istoricului Ștefan Grigorescu în șase capitole: I. Istoriografia, II. Moldova la sfârșitul secolului al XVI-lea, III. Originea lui Răzvan – Vodă, IV. Urcarea pe tronul Moldovei, V. Participarea la campania antiotomană din Țara Românească, VI. Încercarea de reluare a tronului. Moartea.

În prefața lucrării, prod. Dr. Bogdan Teodorescu notează: „Proiectul politic la Daciei nu a fost o extravaganță născută din mintea cărturarilor umaniști care se minunau de limpezimea latină a limbii noastre, vorbită pe un teritoriu locuit din vechime de urmașii „celor mai viteji”, dar și a celor mai dezbinați traco-daci. Unirea celor trei țări din spațiul românesc a fost soluția pe care elitele politice de la nord de Dunăre au găsit-o pentru a da substanță unei posibile schimbări a statutului lor în relația cu Poarta, pentru că, ruinate de extorcarea fiscală la care erau supuse, nu își mai îngăduiau nici una dintre ele să-și asigure singure acest rol. Susținerea Ligii, și apoi unitatea politică impusă mai întâi de Sigismund Bathory și apoi de Mihai Viteazul, era condiția sinequa non a unei posibile reușite în conflictul asimetric al forțelor creștine cu Imperiul Otoman”.

Sfârșitul tragic al domniei lui Ștefan Răzvan a marcat desprinderea Moldovei de suzeranitatea transilvană și revenirea la suzeranitatea polonă. Moldova iese pe termen lung din lupta antiotomană, până la domnia lui Mihnea al III-lea, jumătate de secol mai târziu. Istoricul Ștefan Grigorescu amintește în cartea sa curajul și devotamentul pentru creștinătate arătate de Ștefan Răzvan, calități care vor avea ecou în istorie iar drama eroului nostru l-a inspirat pe B. P. Hașdeu, la 1867, în celebra piesă de teatru în versuri, „Răzvan și Vidra”, ficțiune istorică de factură romantică în care cei doi protagoniști sunt caractere puternice, Răzvan trecând de la condiția de brigand de cadru în conflict cu agresorii vremii, la aceea de ofițer în armata polonă și moldavă, apoi de voievod.

Dacă Vidra, fiica unui boier de rang înalt, a fost considerată „o Lady Macbeth autohtonă” prin insistența cu care își împinge iubitul spre tron, Răzvan, spre deosebire de regele dramei

shakespeariane are voință, dar este torturat de conștiința originii sale care nu i-ar da legitimitate să domnească.

Scruta domnie a lui Ștefan Răzvan (de la Paști la Sfânta Maria 1595) capătă o strălucire meteorică prin succesele obținute în acel an 1595 de partea Ligii Creștine, în lupta antiotomană, alături de

oștile din cele trei țări românești: Transilvania, Muntenia și Moldova.

Lucrarea monografică realizată de Ștefan Grigorescu reușește meritoriu să dovedească aceasta în contextul evenimentelor majore care au caracterizat istoria țărilor românești către sfârșitul secolului al XVI-lea.

Daniel Corbu

Poeme

Lecția de abis

Prea târziu ai venit fericire
Prea târziu ai cântat întomnata mea carne!
Aici unde se-amestecă minciuna cu plânsul amar
și în orice om un Petru se leapădă
prea târziu ai venit fericire
prea târziu ai cântat întomnata
mea carne !
Am putea asculta împreună mezza-voce a
lamentației
Am putea decipta istorii sigilate
Sau vedea cum se vinde schimonosita legendă a
legendei
și se recondiționează bandajele istoriei.

Sunt cel ce aprinde ruguri de vorbe.
Poți privi mâna care scrie și mâna care cerșește
lumina
și aripile de ceară topindu-se încet
și mâna aruncătoare de pietre de ținut moartea la
doi pași
mai încolo.

Cui să-i pese că am în așternut o icoană ?
După draperii același teatru cu păcate egale
Aceași lună subțiată de plopi.
Iar de va apărea Celălalt
Se va-mpiedica de ferestre.

Centura neagră

De-atâta timp port centura neagră
A Deșertăciunii
fără vârstă printre-ale lumii lucruri

fără vârstă.
Biografii îmi modifică mereu data nașterii
Dumnezeu pe a morții.
M-am născut a doua zi de Paște
a anului 195... Era 7 april.
Iisus abia înviase și până la înălțarea
De-a dreapta Tatălui mai erau câteva zile.
Ursitoarele mi-au prezis că voi fi bogat.
Și n-am fost.
Că voi fi fericit. Și n-am fost.
O, dar biografii știu mult mai mult!
Ei îmi modifică mereu data nașterii
Dumnezeu pe a morții

De-atâta timp port centura neagră
a Deșertăciunii.
Fie-mi, Doamne al văzutelor și nevăzutelor
și acest păcat o virtute!

Adnotări

Compendiu de istorie și arhitectură a construcțiilor este o sinteză a epocilor și stilurilor, reușită și necesară, care ne provoacă spiritul și ne adâncește cunoștințele.

Autoarele – Alina Duță și Ludmila Sass – au trudit vreme îndelungată pentru elaborarea acestei lucrări și au reușit un studiu de sinteză care depășește cercetarea descriptivă a altor lucrări cu aceeași temă.

Nu avem de-a face cu un dicționar de arhitectură ci cu o tipologie, deoarece datele au fost grupate tematic: fundații și ziduri, temple, biserici, catedrale, monumente în memoriam etc.

Tipologia deviază întrucâtva de la normele curente deoarece, în străduința de a fi cât mai concisă pentru a ocupa un spațiu cât mai restrâns, datele generale au fost abia schițate sau chiar omise pe alocuri, presupunându-se a fi cunoscute. Din această cauză, lucrarea nu este numai un instrument de referință, ci și o monografie de prezentare directă, nemijlocită a construcțiilor, e drept într-o formă cât mai restrânsă.

Cititorul constată legătura intrinsecă dintre arhitectură, știință și artă prin contribuția unor somități ca Marcus Vitruvius Pollio, Alexandre – Gustave Eiffel, Le Corbusier, Zaha Hadid etc.

Marcus Vitruvius Pollio a fost arhitect, inginer și constructor roman care considera că un edificiu trebuie să aibă trei calități: firmitas, utilitas, venustas, adică durabilitate, utilitate, estetică.

Alexandre Gustave Eiffel (1832 – 1923) a cărui activitate a culminat cu ridicarea turnului care-i poartă numele, simbol al Parisului și al Franței.

Charles – Édouard Jeanneret – Gris (Le Corbusier) (1887–1965), teoretician și scriitor elvețian, naturalizat cetățean francez, a fost un arhitect, urbanist, decorator, pictor, sculptor, realizator de mobilier. În cariera sa de cinci decenii, Le Corbusier a închipuit clădiri impresionante în Franța, India, Rusia, Statele Unite ale Americii.

Zaha Hadid (n.1950) este prima femeie arhitect care a primit Premiul Pritzker pentru că a gândit și realizat noi concepte spațiale în căutarea unei estetici vizionare.

Demersul nostru ar fi nedrept dacă nu am lua

în considerare arhitecții și constructorii români, deveniți celebri, ca Ion Mincu, Alfons și Anghel Saligny, Gogu Constantinescu sau Anca Petrescu – autoare și realizatoare a proiectului numit Casa Poporului, edificiu înscris în Cartea Recordurilor Guinness.

Se remarcă, de asemenea, o judicioasă dispunere a capitolelor care armonizează întregul ca pe o structură senzuală și interactivă: de la peșteră la zgârie – nori, evoluția materialelor de construcții, arhitectura preistorică, antică, de ev mediu, modernă și de secol douăzeci.

Conținutul de idei al cărții este facilitat și de inserarea a peste 800 imagini alb – negru și color, reprezentând construcții, schițe, hărți, scheme, profile, desene încărcate de suflet și delicatețe.

Pentru simpla informare, cât și pentru studierea până la un anumit grad de sinteză, lucrarea de față dispensează cercetătorul de a consulta alte volume în care este nevoie să discearnă diferitele aspecte până la nuanțele lor cele mai ascunse.

Autoarele, Alina Duță și Ludmila Sass, se mișcă dezinvolt în spațiul european, american și chiar oriental, surprinzând trecerile stilistice arhitecturale de la o zonă la alta, de la o epocă la alta, urmare a noilor tehnologii și nevoi sociale.

La o întreprindere de atari proporții, pe un spațiu de atâția ani, s-ar fi putut strecura greșeli pentru care autoarele cer îngăduința să fie semnalate pentru a preveni și pe alții asupra lor.

Negarea negației, ca lege filozofică a progresului și devenirii, prin care noul învinge vechiul, își găsește expresia cea mai deplină în evoluția materialelor de construcție, de la pământ și piatră la beton, oțel, sticlă și materiale plastice.

Autorul acestor Adnotări nădăjduiește că peste ani vor ajunge și alți cercetători români să valorifice datele referitoare la ceea ce se numește cultură materială (ocupații, utilități, arhitectură țărănească și urbană etc.), cu atât mai mult cu cât unele au fost puțin cercetate.

Prefacerile pe care le suferă opera de arhitectură în procesul de circulație se ierarhizează în două categorii: prin trecerea din țară în țară și prin trecerea din epocă în epocă. Cei doi factori, talentul

și dispoziția individuală a unor constructori, ariile de răspândire și epocile istorice acționează fiecare potrivit specificului său în cadrul unor limite ce variază de la o operă la alta.

În capitolul dedicat arhitecturii moderne Alina Duță și Ludmila Sass oferă celor interesați cele mai la modă curente, stiluri și tendințe reprezentate de expresionism, brutalism, futurism, deconstructivism, high-tech etc.

Lucrarea de față rămâne ca o cinstire a înaintașilor

care au plănuit construcții mărețe și comprehensive de arhitectură care covârșesc puterile semnatarelor acestui compendiu. Este întretesută cu elemente, unele mai la suprafață, care redau culoarea locală, altele în profunzime, legate de semnificațiile fundamentale ale tematicii și conținutului.

Exprimarea în pagină are calitățile și rigoarea stilului științific pe care specialistul și cititorul le abordează ca pe un supliment spiritual, de mare curiozitate și satisfacție intelectuală.

Maria Vaida

Himericul la poetul Gheorghe Pituț

Visul este un fenomen straniu, o sfidare a limitelor, o expresie a împlinirii unei dorințe, o stare a eului esențial, nemuritor și fără vârstă care n-a pierdut legătura cu divinul, o imagine a lumii de dincolo văzută în stare de somn, un mod de a vedea ce va să fie în viitor.

După unii autori, visul este „un mecanism homeostatic menit să protejeze ființa”, dacă luăm în considerare limbajul specific al visului și perspectiva unitară pe care o conferă lumilor prin resemantizare.¹ Prin urmare visul „împiedică dispariția ființei umane, care ar putea cădea pradă nebuniei”, iar prin vis, „omul depășește în chip infinit constant teoremele și punțile”² instituite de știință.

Visele erau considerate în antichitate drept avertismente de origine divină; cele mai celebre personaje ale literaturii antice ne vorbesc prin intermediul viselor, prin imagini, într-un limbaj specific. Sunt omniprezente în literatura medievală, dar și modernă. Este remarcabil visul lui Enkidu, eroul din *Epopoea lui Ghilgameș*, al lui Ahile sau Hector din *Iliada*, al Penelopei din *Odissea*, Iacob visează *Scara Raiului* și făgăduința Domnului etc. Acestea sunt adesea profetice, cu un mesaj direct sau mascat într-un simbolism tainic, ce se cere descifrat. Misterul simbolurilor onirice se traducea prin visul viziune, adevărată revelație trimisă din ceruri. Porți către tărâmul simbolurilor, visele pătrund după Homer prin două porți: *poarta de fildeș*, numită *elephas*, prin care trec visele amăgitoare și *poarta de corn*, numită *keras*, prin care trec visele adevărate. Prin analogie și similaritate, viața e văzută ca un vis, „omul însuși e visul unei umbre”, scria Pindar, iar

Petrarca afirma într-o epistolă că viața e „*un vis frumos, o fantasmă trecătoare*”. Mai târziu Edgar Poe spunea: „*Căci toate ce se văd și par / Sunt un vis dintr-un vis doar*”.

Într-o viziune romantică, Poe aduce ideea că visătorii pătrund într-o realitate mai profundă decât lumea conștiinței sau a rațiunii, omul reușind în vis să vadă nevăzutul, să înțeleagă neînțelesul pentru că „*ochiul-nchis afară înlăuntrul se deșteaptă*” afirmă Eminescu, după care „*vis al morții eterne e viața lumii-ntregi*”. Eminescu a ales motivul visului în două ipostaze: *compensatoriu*, opus realității și care dobândește valoare gnoseologică, oferind o cunoaștere onirică, ori *ontologic*, căruia i se abandonează și care se confundă cu realitatea. Viața e vis aduce și formula visul e viață, iar motivul visului devine la Eminescu o formă de recuperare a realității. Taină ancestrală, visul sugerează că există un sens al lumii ce se cere descoperit și că lumile existente sunt: lumea *reală*, lumea *onirică*, lumea tainică și lumea imaginală, adică o lume a sufletului alcătuită din forme necorporale, numită „*mundus imaginalis*.”³

La poetul Gheorghe Pituț, noaptea este spațiul viselor, iar lirica sa demonstrează o predispoziție onirică, ajungând până la delir. Porțile prin care pătrund visele în poezia lui Pituț sunt cele de fildeș, deoarece au valoare iluzorie și sunt nefiresc dezarticulate. Nu cuprind nimic suav, nu sunt de catifea, ci au un spațiu oniric populat cu șerpi, centauri, siluete sumbre, terifiante, decapitări sinistre. Imaginile expresioniste conturează catastrofe ale teluricului, calamități acvatic, diluvii, întâmplări cumplite care distrug apocaliptic popoare, colectivități umane, ca o pedeapsă

divină: „Nu mai vedem bisericile/ cum plutesc pe ape/ și ne rugăm în cor/ cu toate semințiile/ să ne salveze marea. (...)/ lumini se văd în scorburi,/ dar marea iese toată/ pe dealuri grohăind,/ în paturi nencercate/ se săvârșește ultimul păcat/ sub o privire dincolo de ea,/ un aer tare,/ apă, / cuvânt absent,/ pământ.”

„Capacitatea poetului de a construi viziuni mari, apocaliptice, este ieșită din comun. Expresionismul său, despre care s-a vorbit mult, este structural, și rezultatul sunt poemele de o violentă și crudă imagistică care (!) trimit în egală măsură la expresionism, dar și la viziunile agresive și fantastice ale lui Bosch și Breughel.”⁴

Visul poetului figurează un univers precreștin, din care se dezvoltă halucinații, asemenea unei simfonii pornind de la câteva note muzicale: „O mie de catedrale / în pas de front plecau spre Dumnezeu / (...) și muritorii din cetăți / înghesuindu-se / ca la ultimul tren / cu ochii pierduți / în fundul capului / la patruzeci de ani lumină / și marea care le-a luat în spate / pe-o mie de cărări / și plânsul ce-l încărunțea / pe Johann Sebastian Bach pe țarm / mai singur ca o piatră...”⁵ Muzicalitatea poeziei lui Pituț se percepe în auz ca rostogolirea unui șuvoi de apă în munte, printre stânci cu ecoul firesc în spațiul deschis ca o căldare; o cascadă, o iadolină lângă care nu mai auzi alte sunete. Natura devine parte esențială din visul delirant: „Ce straniu galopează / pe dealurile din Ardeal furtuna / părinții fug / spre casele care o iau din loc, / se crapă coaja norilor / și apele greoaie vin cu capăt / ca șerpilor altor ere- / brazii împinși de bolovani, / scroafe cu dinții-ntorși / înoată cu purceii spânzurați de țate / (...) aud cum putrezește dealul/ la care am gândit o clipă./ Și nu mai sunt decât un strigăt / rupt dintr-o gură-n alt mileniu.”⁶ În cazul poeziei lui Pituț, descoperim o atmosferă de calmă stranietate, rezultată din pătrunderea subconștientului prin vis în viața reală, deoarece, în viziunea poetului, doar visul permite sondarea profundă a subconștientului, iar aici se suprapun erele, se dilată ori se contractă timpul, după zbuciumul eului liric: „Departa mult în mine / C-un sfert de veac mai jos / bărbați încolăciți pe rânduri / câte doi / femei inverse, lunatice, / un joc de copii / pe vârful colinei / și ploaia întinsă / pe toată lumea / ca o binecuvântare.” (Boală) O nostalgie a spațiilor originare se suprapune peste conștiința îndurerată și vinovată a eului liric,

nemulțumit, care nu-și găsește locul între două lumi: cea din vis, ideală și cea reală, imperfectă, abulică și bolnavă. Din oglinda ochiului lui Orfeu, eul poetului nu-și află locul, nu se mai recunoaște, încearcă sisific o integrare în lume, o „locuire” a acesteia, acțiune ce pare sortită eșecului, eul liric privindu-și cu suspiciune locul ființei și ezitând între realul abulic și idealul cu negurile nocturne, cu strălucirea revelației, cu firmamentul celest, cu „celălalt soare”, cu muzica pe care: „O mie de catedrale / în pas de front plecau spre Dumnezeu / le-am văzut aurite / și brațul celei mai înalte cruci / făcea un semn ascuns / cu mâna unui mort...” (Muzica)

Incertitudinile existențiale sunt soluționate prin revelație, iar interogația extinde sfera acestor preocupări și frământări ale poetului asupra lectorului, obligat astfel să devină participant activ la configurarea spațiului poetic, a acelui topos cu centrul în axis mundi, de unde pulsează și propulsează zborul gândului către sfere ale zenitului. Nostalgia devine o cale către necunoscut, un zbor al visului pierdut în zori, o imaginară întrupare a adevărului în forme geometrice care se rostogolesc, paradoxal, spre înălțimi, alunecând în evanescent, estompând clarificarea și conferind inefabil ideii poetice: „De la om la om / și la toți deodată / aceeași întrebare: / - Nu ți s-a părut... / Nu ni s-a părut că atunci / când văzurăm lumina dintâi / cineva / altfel decât noi, / ne-ncuraja cu semne?” (Străinul I). Relația eului cu lumea exterioară este înțeleasă prin medierea legăturii de sânge, a gradelor de rudenie, orizont de așteptare alcătuit din ființe asemănătoare, dar cvasi – miraculoase: părinții, frații, surorile, copiii, soția, vecinii, pădurarii, ciobanii, bătrânii, olarii, alături de care conviețuiesc brazii, stejarii, cerbii, șerpilor, vulturii, stelele, marea. De la toți aceștia, eul poetic preia blestemul ancestral adică suferința, generată de legătura sufletului cu trupul, a sinelui cu lumea, cu ceilalți și cu divinitatea. Floare a păcatului adamic, blestemul originar este perceput ca o relație a ființei trăitoare în spațiul arhetipal cu universul concret, palpabil și cotidian: „Ființa care-și spune EU / se recunoaște dintre toate / căci are-un fel de libertate / ce seamănă cu Dumnezeu. / S-a pregătit de-i va fi greu / să-și țină viața în cetate / când toți, în ei, pe jumătate, / duc amintirea unui zeu. / L-ați ferici să vi se pară / un om la fel cu cei de rând, / un pom grăbit pe străzi de seară / ori fulger blând alunecând / ca

prima roată legendară / pe-un drum întins cât primul gând” (Ființa).

Trăirea în orizontul durerii și al suferinței devine canalul prin care simbolurile operei se dizolvă osmotic în sinele creatorului; trăirea are dimensiunea unui nadir, ea precede revelarea, naște sublimul și instituie firescul rostirii. Logosul este un fluviu uriaș care inundă suprafața circumvoluționară a pământului, umplând golurile dintre cuvinte în mod clar, fără urmă de echivoc. Observăm că se stabilește o relație fertilă între cuvânt și gând prin care poetul transfigurează în plan metafizic, spațiul în timp. Metaforele cuvânt și gând formează elementele constitutive ale limbajului poetic, ale comunicării nemediate, demonstrând că el este structurat ca formă a revelării și nu ca discurs persuasiv, prin care să ademenească lectorul într-o capcană labirintică, lăsându-l în final complet derutat. Uneori prezența lor rimată în cadrul aceluiași poem, fie ea aleatorie sau nu, dovedește capacitatea poetului de a se reconstrui simbolic în structuri modulare cu arie foarte largă de semnificare, pornind de la o metaforă nucleu, a unui motiv asociat, ori a unei alegorii: „*Strivind realitatea în gând să curgă must. / Am și văzut azi-noapte zece șerpi / cu dinții încheștați pe degetele mele / eram cu mâinile afară din oraș / pipăiam dacă există vreun om / adormit pe calea ferată.*” (Fum V).

În lucrarea sa intitulată *Visul și poezia*, întemeietorul onirismului românesc, Dumitru Țepeneag, spunea că: „... visul nocturn, fiind evanescent și, în general, irecurent, chiar dacă ne aduce o revelație de ordin metafizic sau abisal-psihologic, aceasta e incomunicabilă. La fel și experiența poetică: e individuală, nu poate fi transmisă deplin și coerent. Și visul și starea poetică nu pot fi decât re-constituite. Ajunge din nou la unicatul oniric, care întocmai unui gaz scapă din memorie și se împrășteie prin întreg subconștientul, e imposibil și incontrollabil. [...] În vis, ubicuitatea și această vizualizare uluitoare te fac să te crezi înzestrat cu puteri demiurgice. Așa că nu te mai poți supune logicii curente pe care o respecți din obișnuință sau de frică în timpul veghei: visul își creează logica lui, o logică simbolică, instaurând o ordine stranie, ce-i drept, totuși ordine”.⁷ Prieten al prozatorului Dumitru Țepeneag, scriitorul Gheorghe Pituț a cunoscut ideile onirice și aprofundarea acestora se dovedește chiar prin volumul *Fum*, caracterizat prin

evanescență și irecurență, re-constituind universul după logica simbolică a subconștientului, stranie și greu inteligibilă, dar structurată pe un arhetip, chiar dacă acesta nu este decât un vis prototipic, cu legi individuale și nesupuse obișnuinței sau logicii obișnuite, concentrate în imagini ale unei realități concrete. Dar, pentru autorul nostru aceste aspecte sunt insuficiente, el coroborează irealitatea visului cu aspectele unei realități cotidiene; din această contradicție se ivește poezia lui, deoarece: „Gheorghe Pituț este un poet care știe că dincolo de realitatea imaginii poetice se ascunde sufletul, setea de teluric și dorința spre uranic. Între realitatea poetică și realul obișnuit ar fi o nepotrivire ce formează chiar izvorul frumosului artistic. Irealitatea artei în relație cu realul cotidian devine condiție necesară.”⁸ Iată un astfel de exemplu: „*Cai îmbrăcați / cu mantale de sticlă argiloasă, / călătorind imponderabili. / S-ar vinde la un preț infernal / un foc care nu elimină / parașute cu luptători asfixiați, / bomboane gazoase / pe covoare mușegăite. Eu mă încălzesc / la o gură uscată / plină de pânze fine / și instalez conducte într-un ghețar / negru de subiectivitate. / Pluteam deasupra unui oraș / celebru în mizerie și spuneam: / ducă-se pe fluviu / ca trosnituri suave / și pești înhămați, / vină vapoarele fără sirene / care nu se văd niciodată, / fantomele timpului, timpul.*”⁹ Imaginile onirice, terifiante ori suave sunt vizuale și dinamice, în desfășurare ca secvențele unui film, viziunea cinematografică devenind panoramică în finalul poemului prin metafora „fantomele timpului, timpul”, care și el, măsurat în viață este vis, umbră, fum. Nu afirmăm că Pituț este un poet oniric, dar în opera sa există certe influențe ale onirismului, cu toate că Dumitru Țepeneag nu recunoaște asta iar Ruxandra Cesereanu¹⁰ nu îl introduce în antologia poeziei onirice românești, din anul 2000. Invităm lectorul să citească volumul *Fum* din 1971, nu doar poeziile apărute în antologiile postume sau edițiile definitive pentru a vedea că afirmațiile sunt întemeiate. Întâlnirile poetului Gheorghe Pituț cu Dumitru Țepeneag la Paris în perioada bursei primită de la Interlangues, menționate în corespondență și în jurnalul oniristului, și relatările doamnei Valentina Pituț, soția poetului, confirmă faptul că Pituț avea vise nocturne cu șerpi, coșmaruri infernale uneori. Desigur, nu acestea conferă caracteristicile oniriste creației sale, ci poeme de natura unui

poem ca acesta: „*Vaporii de argint deasupra, / norii subțiri în galben / ca năpârcile foșnind, / în viața aerului / numai jertfe colorate, / burțile gri plutesc în colonii, / un bici de solzi le mână / să otrăvească / patriile suspendate, / până la marginile gravitației / puii cărbunelui încremeniți / ca o sintaxă neagră, / fumul magneziului cără lunci, / ciclonii lenevesc / pe răsuflarea moartă a oceanului, / nu-i nimeni să descarce atmosfera, / îngerii se întorc în cer / sunt plini de brumă neagră, / noi dedesubt cu pâlpii verzi de sare / pompăm în flăcări oxigen*” (*Pastel civil*).

Concluzia noastră se alătură celei exprimată de Ovidiu Moceanu în recenta sa lucrare *Visul și literatura*: „Nicăieri ca în creație și vis, jocul cu timpul nu se desfășoară cu efecte mai surprinzătoare. Pentru a accede la timpul mitic (și, imediat, spațiul mitic), se face apel la oniric, element asociat cu diverse imagini semnificative, care sugerează accesul uman la construcție, creație, proiecție: cartea, scrisoarea, tabloul, statuia, doma, peștera, casa, palatul.”¹¹

Note:

¹Sigmund Freud, *Scriitorul și activitatea fantasmatică* în *Scrieri despre literatură și artă*, trad. și note Vasile Dem. Zamfirescu, prefață Romul Munteanu, Ed. Univers, București, 1980, p. 15.

²Ernesto Sabato, *Între scris și sânge. Conversații cu Carlos Catania*, trad. Luminița Voina- Răuț, pref. Andrei Ionescu, Ed. Universal Dalsi, București, 1995, pp. 87-88.

³Andrei Pleșu, *Limba păsărilor*, Ed. Humanitas, București, 1994, pp. 265- 267.

⁴Mihai Ungheanu, *Un poet al nopții*, în Gheorghe Pituț, *Noaptea luminată*, Ed. Albatros, București, 1982, pp. 10-11.

⁵Gheorghe Pituț, *Muzica*, în vol. *Umbra unui țipăt*, Ed. Helicon, Timișoara, 1996, p. 61.

⁶*Ibidem*, p. 38.

⁷Dumitru Țepeneag, *Visul și poezia*, în vol. Leonid Dimov, Dumitru Țepeneag, *Momentul oniric*; Antologie îngrijită de Corin Braga, Ed. Cartea Românească, 1997, pp. 111- 112.

⁸Alexandru Ruja, *Valori lirice actuale*, Ed. Facla, Timișoara, 1979, pp. 151-152.

⁹Gheorghe Pituț, *Fum (II)* în vol. *Stelele fixe*, Ed. Eminescu, București, 1995, p. 128.

¹⁰Ruxandra Cesereanu, *Deliruri și delire, o antologie a poeziei onirice românești*, Ed. Paralela 45, Cluj-Napoca, 2000.

¹¹Ovidiu Moceanu, *Visul și literatura*, Ed. Paralela 45, Pitești, 1999, p. 67.

Alexandru Macedonski

Rondelul meu

Când am fost ură, am fost mare,
Dar, astăzi cu desăvârșire
Sunt mare, căci mă simt iubire
Sunt mare, căci mă simt uitare.

Ești mare când n-ai îndurare,
Dar te ridici mai sus de fire,
Când îți este inima iubire,\n
Când îți este sufletul iertare.

Știu: toate sunt o-ndurerare,
Prin viață trecem în neștire,
Dar mângâierea e-n iubire,
De-ar fi restriștea cât de mare,
și înălțarea e-n iertare.

O poezie cu multiple conotații antitetice și tensiuni interioare

Volumul de poeme „*Steag alb într-un cântec negru*“, editura Aius, 2015, Craiova, al profesoarei Gela Enea este a doua carte de poezie a autoarei, prima fiind intitulată „*Dați-mi voie să trec*“ apărută la aceeași editură în anul 1998.

Despre primul volum „*Dați-mi voie să trec*“, titlu ilustrativ pentru fermitatea cu care Gela Enea „își cere dreptul de a își declara cu naturalețe intrarea în fenomenul liric contemporan, făcându-și loc prin ceea ce numește insurecția inimilor“, remarcă C. M. Popa. Criticul literar observa atunci expresivitatea, înțelesul adânc, imaginile „care transmit energia bine strunită a trăirilor celor mai intime“, depășirea limbajului convențional și aspirația către perfecțiunea visată de orice creator care-și dorește depășirea propriilor limite.

Lectura volumului recent apărut, structurat în patru capitole pe parcursul a 110 pagini, confirmă trăsăturile polivalente ale scriiturii, poemele surprinzând, în general, plăcut la contactul lectorului cu un univers liric în care se pot detecta notele autobiografice, trăirea autentică în și prin poezie. Poemele au multiple pasaje de o delicată tensiune a trăirilor interioare ale alter ego-ului autoarei, și, deseori, pot fi citabile în întregime, mai ales titlurile: „*Când e numai gura de mine*“, „*Portret în oglindă*“, „*Poeme cu stele*“, „*Negustorul de singurătății*“, „*Apa morților*“, „*Cumințenia Pământului*“ ș.a.

Titlul incitant ales de poeta Gela Enea are semnificații voit antitetice subliniate de sintagmele *steag alb – cântec negru*. Poemul omonim care deschide capitolul I al cărții este ilustrativ pentru seria creațiilor în care antiteza cromatică este contrastantă: „cămașa bunicii“ din noaptea nunții, apoi prin „întunericul și recele „geamului crăpat“. Cităm: „la noi femeile moștenesc de la nășitoarele lor / ce rămâne și mama a-mbrăcat cămașa de zestre / ca să treacă astfel prundișul altor spaime / prin pânza subțire a cămășii însă / treceau nestingherite falii de ger“.

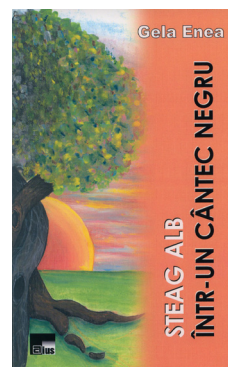
Albul și negrul sunt sugerate și prin: cireșii înfloriți, albul spitalelor, pisica neagră, blestemul etc. deseori se sugerează contrastul dintre aspirație și obișnuitul cotidian, dintre puritate și maculare,

dintre trăirea autentică și falsitatea existențială. Albul este, de fapt, steagul aspirației către frumusețea vieții, către un nou început cu valențe tonice: „mai mișcă oglinda / și spune-mi ce vezi / (...) sparge oglinda / privește-te și învață să vezi o silfidă într-un ciob de cer“, (*Silfida*) sau, în aceeași tonalitate: „e ajunul Hilda / femeia din femeie deretică prin casă / frământă cozonaci și se face frumoasă / femeia din Cuvânt se frământă pe sine / prea mult pentru o singură inimă / de-o plesni curăță-i sensurile negre / și nu mai spune...“.

Câteva dintre poeme au ca titlu nume feminine: *amely, sibila, hilda* (de 3 ori) ori se adresează „eternului feminin“: „maternitate“, când am venit sau nu pe lume“, „fals tratat despre inocență“, „blestem de fată mare“, „cântecul gheșei“, „Cumințenia pământului“ ș.a. (Titlurile sunt scrise de autoare cu literă mică, la fel numele proprii).

Totuși, nimic bovaric în atitudinea poetei față de eros și față de alte spații ontologice, dimpotrivă, convinsă de efemerul sentimentului iubirii, autoarea își impune abordarea realistă, directă, cu o notă cinică, a evocării fostelor iubiri: „hai să ne facem că suntem singuri / cum douăzeci de ani ne-am prefăcut / că suntem împreună... / dragostea mea / îți voi dedica poeme cu stele / metafore gata să moară / de dragul tău...“ (Poeme cu stele), sau: „când toamna și-a răsucit rugina în vers / dragostea s-a sfârșit în silabe / din palmele cândva calde și moi / ne crescure labe“ (*Mărturisise*).

Tristețile autoarei sunt afișate cu luciditate și chiar cu duritate: „la noi au venit gunoierii e ziua lor astăzi / de câte ori apar se uită în ochii mei / de parcă din ochii mei ar trebui să ridice / containerul... / au o obrăznicie letală și după ce pleacă / lasă în urmă mirosul aerisești cât poți / dat

și mirosul lor este obraznic / ia formă de oameni/“ (*când cineva clatină pământul...*).

Filosofia creației întruchipată de numele - simbol *hilda* este tranșant opusă filosofiei cotidiene „conform căreia / viața dublă nu e / subiect de discuție“ (*viața dublă*).

Stilul parabolic al multor poeme din acest volum este transmis la nivelul întregului prin componente metaforice originale, refrișate și insolite, proprii unei scriituri cu o ritmică, inconfundabilă.

Construcția, poemelor ce se relevă printr-o sintaxă bine cumpănită, încifrând deseori claritatea mesajului, oferă în schimb reale satisfacții estetice augmentate de absența punctualității și de versul alb cu tăietură aleatorie, toate acestea conferind poeziei „o altă viață / pe care s-o ducă la bun sfârșit“.

Gela Enea confirmă și prin această nouă carte că poezia nu este un simplu foc mocnit ci o dureroasă și dulce dezvăluire a propriei conștiințe prin receptarea cutremurătoare a avatarurilor eului creator.

Florian Copcea

Titu Dinuț – puterea de seducție a poeziei

Poetul Titu Dinuț în ANOTIMPURI MORGANE (Editura MJM, Craiova, 2015) ne propune o formulă alogică și paradoxală de reinventariere a unei lumi cuprinsă ireversibil în jocul cu timpul. Demersul său poetic, dezvăluind o nouă ipostaziere a existențialismului, este construit labirintic pe un plan eclectic indecidabil. Renunțând la lunga tradiție „iconografică” cu care ne-a obișnuit în cărțile scrise până acum, poetul, într-o revărsare stihinică, se lasă atras spre zona vulnerabilă a sacralului, fapt care ne confirmă ambiția sa de a se alinia valorilor poeziei universale. „Autoexilul” său presupune îndepărtarea de stările dolorice în care își consuma agonia (datorată, evident, spațiului matricial în care trăiește) și asimilarea unor proiecții metafizice paradigmatic generate, nu de arhietipurile clasice, ci de un vitalism exuberant, de sorginte orfică, contaminat de vagul și indefinitul respins fără prejudecăți în poezie de T.S. Eliot: „Atunci poetul s-a hotărât să facă lumină/cu poemele sale.//Era o retragere cu torțe către Marele Turn./Fiecare poem a devenit o făclie strălucitoare/în marea cruciadă nefirească”(RETRAGEREA CU TORȚE).

Suprasolicitând imaginea, Titu Dinuț „eternizează” extazul dionisiac, disimulat în meditații grave, în simulacre de realitate transfigurată, toate inspirate de utopiile vieții cotidiene în care el, omul, devine: „corabia spre care veneau țarmuri și orizonturi” (PĂSTORUL DE SILABE), „firul de nisip”(EU ȘI AMURGUL), „pasăre cu aripi abia închegate”(LA CULES DE NELAFELURI), „ecoul din clepsidră”(LEGENDĂ), „cerșetor su

podul de piatră”(FÂNTÂNA LUI BAUDELAIRE), „copac înfricoșat de viață”(CANONUL TĂCERII DESPRE TINE).

Mesager al „cuvintelor fără riduri”, aflat permanent în căutarea Ideii, Titu Dinuț cultivă ostentativ, dacă se poate spune așa: aluzii holistice pline de tâlc, bineînțeles, spre a-și susține, într-un fel, „eonul dogmatic” blagian.

De aceea, el poate fi, fără riscuri, considerat, în ciuda schimbărilor de formulă și registru, un poet sistemic, fără complexe, de aici derivând exultanța în fața miracolului nichitian, modernizarea abstractului, întreprinderi care susțin teza că, într-adevăr, „poetul însuși este prezent aici cu toată simțirea și spiritul său”(Hegel).

Limbajul aforistic utilizat, expresiv și nu rareori codificat, însumează pe de o parte înțelesurile/neînțelesurile, moartea/eternul, singurătatea/uitarea, nimicul/ființa, furnizându-ne astfel „amănunte” despre un posibil nou program estetic pe care, se pare, și l-a asumat, anume pentru a „disciplina haosul trăirii”(FORMA ROTUNDĂ A CERCULUI PĂTRAT).

Discursul liric, mitopo(i)etic, infuzat cu trăiri expresioniste și simbolice, urmând rețete paradisiace postmoderne, instaurează balansul dintre identitate și ficțiune. Percepția senzorială, pe de-a întregul epidermică, dezvăluie un spirit „căutând cheia de la intrare”(FORTĂREAȚA CU PĂIANJENI) într-un univers paralel, dominat și de un vis paraxin conținând asociații lexicale îndrăznețe: „Iar sângele (...) îmbucățit în ierburi și tâlhărit de viață,/ a udit carne vie sub ascuțiș de gheață”(MOARTEA LUI ȚEPELUȘ VODĂ), „Trebuie să

dovedești destulă cutezanță/să-ți cărămidărești singurătatea” (CĂRĂMIDĂRIND...), „*Însăbiați cu sentimente intermediare/nici măcar nu ne-am vindecat de întuneric*” (ÎNSĂBIAȚI...) sau „*Gândurile se înierbau pe foaia de dictando*” (PROFESOARA CU PRIVIRI DE VÂNZARE).

Caracterul polimatic caracteristic poeziei lui Titu Dinuț își are geneza într-un imaginar contrapunctic, cognitiv chiar, descoperit mereu dincolo de punctul de fugă, irosit în reprezentări cvasiterotologice, suficiente pentru a institui „pentru scriitor o condiție sfâșiată” (Roland Barthes): „*Vine un anotimp când trăiești din ceea ce ai fost/Atunci copacii răsar chiar și din pietre coapte/Probabil că atunci păsările se întorc la țarm/scuturându-și zborul de amurguri.// În cuvinte mișunătoare vântul cioplește iarba,/ Sechestrul clipei devine o sete de mutații,/ fiindcă nu te-ai despărțit de tine niciodată// Nimicul rămâne speranță și adevăr/pentru cel ce mai bate cuie-n scheletul de epavă./Ecolul iese din valuri ca pulberea înaripată./Omul nu mai aude glasul ierbii/ fiindcă poartă ghetelustruite*”(ANOTIMPURI MORGANE).

Din lecția Nichita poetul împrumută, obsesiv,

câteva motive de extracție paradigmatică: ale pietrei, ale zborului, ale ochiului, ale morții, ale singurătății, ale onglinzii, ale timpului, ale cuvântului-necuvânt, spre a se iniția cât mai temeinic în arta de a se metamorfoza, măcar și pentru o clipă, în zeul „*retezând cuvinte cu mai multe capete*” (CU GÂNDUL ALB CA VARUL), fiindcă, nu-i așa?, „*cuvintele/nu au zăbrele*”, nu sunt „*ochi care au uitat să vadă*”, mai ales atunci când „*cireș îmi înflorește gândul*” (IMBROGLIO).

Cuvântul, așadar, are o pluritate de sensuri, el zidind, până la urmă, un adăpost al Ființei (în terminologia lui Mihai Cimpoi). *Ars poetica* lui Titu Dinuț, axată pe o rostire clară, esențială, lipsită de prețiozități false, „scoasă din ditritusuri verbale” (Eugen Lovinescu), magmatice, spunem noi, accentuează dorința artistului de a se smulge de pe „*stânca lui Prometeu*”, unde a fost înălțuit „*fiindcă-a furat lumina*” din cuvânt.

În poemele pentru a căror construcție a adoptat atât și tehnica intertextuală, cât și dialogul-pretext, cu o parte din marii înțelepți ai lumii, Titu Dinuț apelează la masca unui „mutant” de cuvinte care cu brio „*a trecut testul de glorie*” (SCRISOARE BALTICĂ).

Slavco Almăjan

Născut în 10 martie 1940 la Oreșat, Banatul occidental. Absolvent al Facultății de Filosofie din Novi Sad. Membru al Uniunii Scriitorilor din Serbia și al Uniunii Scriitorilor din România. Redactor șef al Editurii Libertatea din Novi Sad. Este tradus în mai multe limbi: engleză, franceză, italiană, spaniolă, sârbă, albaneză, turcă, suedeză. Cărțile publicate sunt scrise în limba română.

A fost odată o bibliotecă

A fost odată o bibliotecă
Cu o singură carte
Cartea cu o singură pagină
Pagina cu un singur cuvânt
Cuvântul cu un singur poet
Poetul cu un singur vis
Visul cu o singură cheie

Fabuloasa cheie avusese un singur cifru
Și era unicul obiect de pe fața pământului

Care știa să deschidă biblioteca visătorului

A fost odată o bibliotecă
Cu o singură ușă
Prin care se putea intra la naștere
Și ieși după moarte

Descrierea sărutului

Sărutul trebuie descris cu lenevie
Să nu mai poată zbura din colivie
Să încolțească-n neuitare și mister
Genele s-adoarmă-ntoarse către cer

Sărutul trebuie descris pe îndelete
Să crească-n așteptare și în sete
Trebuie descris de parcă ai citi
O carte care ne mai poate împlânzi

Sărutul trebuie descris în doi
Să înțeleagă neînțelesul din noi

Marin Sorescu

[DE-ȚI CULCI URECHEA...]

De-ți culci urechea jos s-aude
Cum firul ierbii-ncet, prin tină
Iese afară spre lumină.

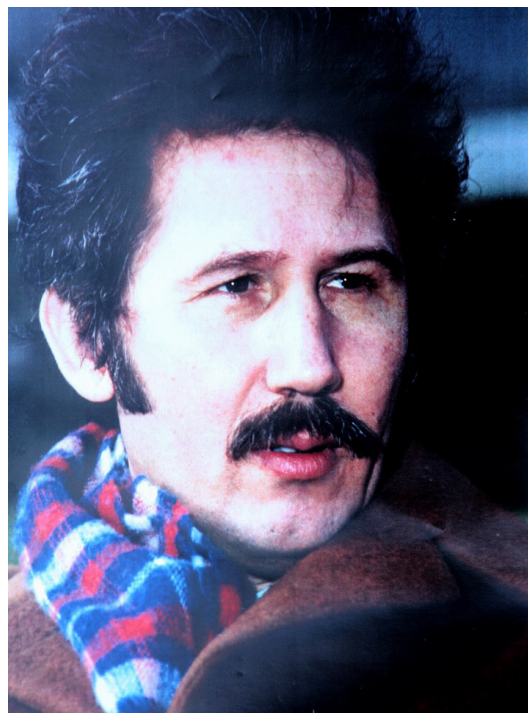
Măine, pe ramurile ude,
Vor sta, sub adierea lină
Mugurii mari, cât niște dode.

* * *

Deschide-ți și tu ușa încăperii
Să intre caldă raza primăverii,
O, suflă al meu, și ia aminte,

Căci ea alungă pasărea durerii
Și, la sărutul său fierbinte,
Cresc florile speranței pe morminte.

*Din volumul: Marin Sorescu - Versuri inedite, Ed. Alma,
Craiova, 2002*

Emil Lăzărescu

Ai grijă

Lui Marin Sorescu

Bre „nea“ Marine dă-te mai încolo
să urc și eu lângă mata în car
e carul ăsta mai presus de-Apollo
să nu-l cârmești din cosmos în afar!

Oricum mă las pe mâinile matală
cel mai expert la hop și la viraj
să nu dea-n clocot ce avem prin oale
pe ii și pe icoane-n portbagaj!

Dar spune-mi franc și unde vrei s-ajungi
că mă urcai așa fără să-ntreb!
Vezi una dintre osii - s-o mai ungi
că parcă-n imn înjunghie un verb!

De-atâta grabă pot să pun pariu
că nici nu știi acasă ce uitași
chiar pe corlată bota cu rachiu
și peste vinuri curpenii netrași!

Bre „nea“ Marine lasă c-o mai ungi
mai sunt și alte ungeri pe la car!
Eu și ginesc cam unde vrei s-ajungi
fii blând cu calea cât nu-i știi hotar!

La cât e drum - și timpu-i berechet
s-ajungem unde n-a ajuns nici mutu!
Pe cât ești „nea“ Marine de poet
pe-atât e de șiret necunoscutul!

Eu spun ce se zvonește de vreun veac
că spațiul și timpul vor lua foc -
dar știi mata că totul e un fleac
cât ai la sân și-un sfârc de busuioc!

Mai ai și un pristornic un penel
minuni cerești pe-o jimblă să pictezi!
Dar de se-ntâmplă s-ațipești nițel
tot Lilieci ți-e hramul ce-l visezi!

Ți-s radare mustața și zulufii
să-i reperăm pe cei rămași în tindă
dar îl lăsași în poartă și pe Pufi -
cu volte performante să ne prindă!

Firesc e la urcușuri să cobor
bre „nea“ Marine roibu trage greu!
Eu chiar de sub sprânceana-i te implor:
urcă-mă-n față c-am să trag și eu!

Cornel Boteanu sau despre o lume văzută din labirint

Poetica lui Cornel Boteanu prefigurează, în contextul poeziei românești, un joc textențial conștient consumat în incommensurabil, acolo unde infinitul lumii și universalitatea existenței sacralizează deopotrivă metafizica ființei și a universului. Actul poetic, continuu situat între tentația orfică și cea mesianică este și un pretext de a întemeia un limbaj de (des)cifrare a abundențelor stări simpatetice care îl împing pe poet într-o realitate răsturnată, exorcizată de mituri.

Poemele din noul volum al lui Cornel Boteanu, *Înapoi în poveste* (Editura Armonii Culturale, 2013) gravitează tocmai pe orbita acestor contrapunctice „insertiuni” whitmanee. Poetul este, evident, un liric modern, partizan al discursului meditativ epic, cu incizii retorice orfice: *„mă ciugulește o pasăre flămândă/ se hrănește din trupul meu/ anul trecut mi-a sfâșiat visele/ și n-am mai putut face nimic/ ieri mi-a bătut ca o ghionoaie/ în trupul de lemn/ și s-au strecurat/ din pomul cunoașterii/ toate fructele/ iar noaptea trecută/ puțin după miezul nopții/ am auzit-o cum mă striga/ și m-am trezit din somn/ lac de sudoare/ mi se părea că-i văd/ umbra ciocului negru/ cum îmi prinsese/ sufletul în gheare/ și-ncerca/ să-l prindă de trup...”* (Pasărea sufletului). El trece viața în literatură, aureolând-o cu imagini alogice, policrome și, deseori, deformate, fiindcă, nu-i așa?, „poetul nu-i/ doar un seismograf/ care înregistrează durerile/ și cutremurele/ din miezul de lut/ al ființei/ el trebuie/ să găsească soluții/ s-aline” (Cum a făcut-o Prometeu) și să împace omul cu zeii pentru ca să se bucure de clipele ce i-au mai rămas, cum ne sugerează în poemul *Pax deorum*, în lumea fizică, singura în care „...poezia a rămas cenușăreasa/ care vinde/ la magazinul de coloniale/ din colțul străzii/ înglodată/ în grijile existenței/ deasupra-i/ doar cerul/ (...)/ și vocea poetului...” (Domine).

Poemele lui Cornel Boteanu, ceremonioase, cu virtuți ritualice, sunt ecouri ale unor înțelesuri bântuite de nesfârșita muzică a sferelor: „poetul nu-i o rara avis/ e mai degrabă/ scribul din egipt/ cu sufletul beat de realitate/ în el s-au

scurs/ drojdiile viselor/ și nu mai știe cu care să-nceapă/ se spune că de mult poezii/ ar fi vrut să inventeze/ o limbă pasărească/ să nu ne înțeleagă cei din jur/ a dat ordin să fie alungați/ din cetate/ și de-atunci rătăcesc/ în căutarea unui paradis/ numai al lor/ de cuvinte/” (Limba poezească).

Mergând fără cea mai mică ezitare spre gloria cuvântului în tăcere, Cornel Boteanu valorifică tulburător componente ale tradiționalismului și modernismului, fiind alarmat de „golurile care spun/ ce nu se poate pune-n cuvinte” (Puncte de suspensie), dar și de faptul că „ariadna/ nu și-a mai întins/ nici un fir/ de speranță” (În mod cert). Se observă cum poemele sunt străbătute de angoasa vidului, iar poetul caută îndepărtarea de moarte ascunzându-se în labirint, convins că rupând timpul în două jumătăți își poate salva viața. Mitul poetului se axează pe trăire, ilustrând altfel o obsesie care își devorează semnificația între a fi și a nu fi. Luciditatea exacerbată, situată în afara oricărei practici freudiene, ține loc de exaltare: „cărțile s-au scorjit de tot/ și-au rămas învăluite/ în fumul înecăcios/ al infernului/ cum ți se pare/ viața/ întreb un trecător mai zăbavnic...” (Cum ți se pare) sau „poate mă conduci/ și pe mine/ prin infernul acestei vieți/ i-am zis și pe mine/ prin infernul acestei vieți/ i-am zis lui Dante/ care nici nu mă cunoștea/ dar crease bolgiile/ divinei comedii...” (I-am zis).

Predilecția poetului spre meditația filozofică, (nu rare sunt momentele când el blaginizază), creează un refugiu unde se poate dialoga despre nonsensul tristeții, cu ființa-neființa, cu haosul, cu risipirea și Dumnezeu. La Cornel Boteanu nimic nu este mai firesc decât însingurarea. Lamentourile se ocultează, dezvăluie forma și formula semantică ale textului poetic: „cosește cineva/în holda graiului meu/ cad secerate spicele/ năpădite de sânge/ o coasă nevăzută/ fâșie/ le culcă la pământ/ în otcoșuri/ se-mpuținează/ văzând cu ochii/ lanul meu de cuvinte” (O coasă nevăzută).

La un moment dat logosul devine absurd. Totuși, îndepărtarea de absurd coincide cu revelația regăsirii, aceasta din urmă făcând obiectul unei

entropii bazată pe paradoxuri, de unde se poate deduce, că poetul este, uneori, atras de conexiuni soresciene de poetică intelectualizată. Urmându-și ținta poetul își selectează motivele, însă pe alocuri, pe nedrept i se poate reproșa, se lasă nejustificat sedus de arhaisme care, chipurile, produc o pată de culoare în text, dar scad inevitabil efectul simbolurilor utilizate spre a îmblânzi narativ povestea.

Înclinăm să credem că intenția lui Cornel

Boteanu a fost tocmai aceea de a transvaloriza „o samă de cuvinte” spre a scoate la iveală profunzimile abisale ale viziunii.

Scrise în manieră post-modernistă, unele cu evidente ecouri labișiene, (vezi *E toamnă, Păianjenul vampir*), poemele lui Cornel Boteanu transmit o stare de risipire sufletească care, volens-nolens, relativizează neantul: „viața-i doar/un șir de vorbe/o flecăreală/fără nici un sens” (Nurii tăi filosofici).

Petruș Andrei

Destin

Încerc să prind o rază
Ce lumea luminează
Și îngerul de pază
Asupra mea veghează.

Astfel, mă iau cu truda
Și lupta cu nesomnul
Să nu fie de-a surda
Tot harul întru Domnul.

Trei pagini dintr-o carte
Le-am închinat iubirii
Și nu mă tem de moarte
De dragul nemuririi.

Edelvais

Și-a adus o floare
din Canare
și a pus-o de atunci
în gastră
ca să-i lumineze
în fereastră
și să-i fie
leac de neuitare;

și cum mama
pruncu-și îngrijește
și cu toată
dragostea-l răsfață
să-i ajungă
pentru-o-ntreagă viață,
tot așa și el

o ocrotește;

cei din jur
priveau cu gelozie
cum se înălța
Frumoasa floare
și-ar fi fost în stare
s-o omoare
că-i era
izvor de poezie;

și-ntr-o zi
el a plecat de-odată
să găsească-a
merelor livadă

Se-ncaieră...

Se-ncaieră toți criticii anume,
Se zgârie și-și smulg din creștet părul
Dorind cu toți să afle adevărul
De ești sau nu și tu un geniu-n lume.

Și ești bătut și răzbătut ca mărul,
Traducătorii nu au timp de glume
Și fierb așa cum fierbe vinu-n spume
Argumentând că Shakespeare ți-este vărul.

Dar te trezești și visul îți dispare
Și pe obraji simți lacrimile-amare
Că mintea iarăși ți-a hrănit himere.

Poete, un blestem te urmărește,
Nefericirea, noaptea, îți sporește
Că nici în somn nu afli mângâiere.

Mărgea cântătoare pe stâlpul cuvântului oltenesc

Cum altfel să plasăm creația lirică a lui **Constantin Pădureanu** din volumul *Focuri pe colnic/Fuegos por el otero*, ediție bilingvă română și spaniolă (semnată de Geo Constantinescu și revizuită de Edgar Alvarez-Norena Cueva) de n-am ține cont de apartenența poetului la marea familie a neamului nostru cu suflet de poet, la neamul acela de oameni generoși precum lumina soarelui care se dăruie la fel și pentru sărmani și pentru răsfățații sorții de sub părelnicul clopot de cer în care ne-a fost dat să durăm eternități de-o clipă din chiar întâmplarea aceea ca o viață de om?

De ce ne-am mira că autorul «rugului» de respirări Constantin Pădureanu se va fi oprit mai întâi pe la vatra poetică a lui «Marin l'Ensoleillé» ca pentru o pioasă închinare, înainte de a purcede la înălțarea propriului cânt cu rădăcini de vânt prinse în vorba clocotindă de sensuri și contrasensuri a (con)sătenilor săi înfrățiți cu ironia sprintară, cu sudalma neaoșă, cu adevărul răspicat, cu hohotul de râs gâlgâitor ca vinul nou, ghiurghiuliu, pe gâtul însetaților de dor de viață!

Ne mai rămâne mereu ceva de adăugat la

vechea poveste cu numele de viață și, fiecare o face în felul său. Alegând specificul graiului oltenesc în splendida lui explozie de culoare... sonoră, Constantin Pădureanu realizează o continuare originală și proaspătă a unui cântec vechi, știut, de a cărui noblete nu contenim să ne înmiresmăm sufletul, primenindu-l.

Da, poezia lui Constantin Pădureanu pare să fie tributară creației soresciene. Pare doar. Ea este parte integrantă din marele cânt al neamului nostru care știe de «turme, umbră și bucate», de tristețe preschimbată în alean, de «untdelemnul cântecului sfânt» al ciocârliei, înălțat spre cerul veșnic mut sub care magul de la Hobița Gorjului va fi înălțat cumpănă infinitului.

Poezia lui Constantin Pădureanu – mărgea cântătoare pe stâlpul cuvântului oltenesc. Continuați să pretindeți că se înscrie sub semnul «Liliecilor» lui Sorescu?

Când lui Brahms i s-a spus că muzica lui aduce a Beethoven, genialul compozitor se zice că ar fi răspuns zâmbind, cu chipul luminat de bucurie: «Așa este! Știți voi cumva ceva mai frumos?»

Petruș Andrei

Mihai Licu Ungureanu – Tentația labirintului

Medicul – poet Mihai Licu Ungureanu, după volumele de versuri: „Iatacul cuvintelor” (2011), „Tonomatul frivol” (2012), „Căutând papucii” (2012), „Rostogolind timpul” (2013), toate la Editura „Paideea”, București, vine „Târziu, la teatru” (aceeași editură, 2013) pentru a ne oferi încă un recital poetic.

Noul volum de poezii este prefațat de eminentul profesor și renumit eminescolog Theodor Codreanu.

Cărțile care au prefetele sau postfetele semnate de distinsul critic literar, recent premiat de Academia Română pentru excepționalul volum „Ion Barbu și spiritualitatea românească modernă. Ermetismul canonic” (Editura „Curtea Veche”, București, 2011), cer toată luarea aminte.

Cartea de poezii „Târziu, la teatru” stă sub semnul labirintului. După Platon, labirintul

(peștera, grota, văgăuna), „arhetip al uterului matern”, reprezintă lumea: „Lumea aceasta este un loc al neștiinței, al suferinței, al pedepsei, în care sufletele omenești sunt închise și încătușate de către zei ca într-o peșteră (...). Simbolul peșterii cuprinde un înțeles nu numai cosmic, ci și etic sau moral” (conform „Dicționarului de simboluri”, Jean Chevalier și Alain Gheerbrant, Editura „Artemis”, București, 1944).

Labirintul (sau peștera) este locul nașterii și al regenerării ca și al inițierii. Labirint înseamnă prezența a ceva sacru, „intimitatea relațiilor cu divinul”.

„Într-un anume fel, experiența lui Tezeu în labirintul cretan echivalează cu căutarea Merelor de Aur din Gradina Hesperidelor sau a Lânii de Aur din Colhida” (idem).

„Dusul și întorsul din labirint ar fi simbolul

morții și al reînvierii spirituale. Labirintul duce de asemenea în interiorul sinelui, spre un fel de sanctuar interior și ascuns, unde tronează ceea ce este mai tainic în ființa omenească. (...) Sfârșitul acestei treceri de la întuneric la lumină, va însemna victoria spiritualului asupra materialului și, în același timp, al veșnicului asupra efemerului, al inteligenței asupra instinctului, al științei asupra violenței oarbe”(ibidem).

Volumul de versuri „Târziu, la teatru” al medicului-poet Mihai Licu Ungureanu marchează ieșirea din timpul cotidian și intrarea în timpul sacru.

La originea lor, toate lumile imaginare, (dansul, poezia, artele plastice), după Mircea Eliade, aveau și o funcție religioasă.

„Dacă reușești să ieși din labirint, spunea Mircea Eliade, și-ți regăsești căminul, atunci devii o altă ființă”.

„Poezia ca salvare în imaginar”, spune Theodor Codreanu.

Încă de la primele poeme, poetul Mihai Licu Ungureanu încearcă să se smulgă din timpul cotidian și din iadul existențial: „Timpul memoriei mele trecea numai la timpul trecut,/ Înapoi, admiram copios,/ Din nou, primul meu început” („Lumea, nu capăt”)

Versul lui Vergiliu din „GEORGICELE”, „Fugit irreparabile tempus” pare a fi tema dominantă a volumului: „Timpul, de fapt, nu face avansând, nici un zgomot/ Nu este nici vesel. Nici trist, nici satiric (...)/ Ne poartă ospitalier în vagoane/ Rostogolind în el, din timpul etern. („Rostogolit, timpul, ...”)

Medicul, bun cunoscător al limbajului de specialitate, se dă de gol, îmbogățind limbajul poetic. Poetul, „un nonconformist”, un „Nou venit, ca un guturai după boală”, se plânge „de o boală” și ne prezintă un „caz cronic”, vorbind-ne despre „Alzheimer”, despre anamneza ei, despre „o criză de astm”, despre „tiroidă”, despre „avitaminoza de primăvară” și, bacovian, despre „necroză”, pricinuite de o „Noua primăvară” pe vechile dureri.

Dar nici limbajul matematic nu-i este străin poetului Mihai Licu Ungureanu. De la Ion Barbu citire, „Geometria se întâlnește într-un punct cu poezia”, iar poezia poate să ajungă chiar „Dincolo de geometrie” (pag. 152).

Ideea aceste fericite întâlniri este susținută argumentat și de poetul și eseistul Viorel Dinescu

continuare în pag. 38 și 39

Adrian Popescu

Dimineața în Urbe

E înainte de șapte, se simte mirosul de pin al dimineții, veverița e sus și jos printre ramurile cu stropi, roua ajunge până la tine, saliva inefabilului, om aproape bătrân, printre tinerii guralivi. Apoi, imediat, cerul e sfâșiat de țipetele pescărușilor urbani,

un pumnal care sfâșie o togă care se umflă de sânge, e dureros nu că te prăbușești, ci mai ales că, surprinzătoare, lovitură vine din spate.

Sângele atrage muștele verzi și turiștii ca întotdeauna, e ceva crud care-i bucură, ei vii, alții morți...

Pe lângă presupusul loc unde a căzut Cezar înjunghiat e înghesuiala cea mai mare,

tu taci și ascuți apele freatice de sub paviment, murmurul vocilor care răzbat de dincolo de tăcere,

„Muzica nu e decât extensia tăcerii, Muzica fără tăcere-nseamnă vacarm”.

Rotindu-se deasupra clădirilor albe cu terase, semnele zilei care începe se vestesc faste, numai maiuscole, fără delicate minuscule, caractere latine, obiceiuri latine, locuințe romane, subteranele timpului încă locuibile, rețete cu verdețuri din vremea lui Plinius cel Bătrân. Ferestre luminate la nivelul coloanelor antice într-o Piață de piatră,

în penumbra cărora ghicești computerul cu ecranul plin de știri.

Cât e încă noapte și primul tramvai întoarce la Villa Borghese,

mai poți să te-ntorci la izvoarele tinereții ireversibile. Murmur de litanie numele celor morți, nume de centurioni romani,

Marianus, Marcus, Cornelius, Vergilius, Marius.

Nori și aripi încărcate de umezeală deasupra Forului, Templul lui Romolo cu fața plină de frigul lunii noiembrie,

Spate în spate cu Biserica sfinților doctori fără arginți, Moartea și Învierea, lectio divina.

Ceva care apasă de peste tot, ca un spin în carne, ca o muștrare,

Nu tot ce-am fi putut face am și făcut.

în volumul „Armistiții literare”, (Editura „Rafet”, Rm. Sărat, 2004).

Așa încât îl vom vedea pe Mihai Licu Ungureanu pornind de la „Un punct” (pag. 115) și ajungând în cele din urmă la un „Popas geometric”.

El va însoți „Toate unghiurile drepte” și va străbate „Drumul lung dintre catete denumit ipotenuză”; dând, deloc întâmplător, peste niște „triunghiuri conjugale neconjugate”, va afla, între ele, „triunghiul magic”, adeseori prilej de „bârfă”.

Genialul nostru poet Mihai Eminescu vedea viața ca vis, lumea ca teatru iar noi, cu toții, niște bieți actori.

Poetul ne invită „Târziu, la teatru”, dar și „La matinal” pentru a putea pătrunde în laboratorul său de creație. Îl vom vedea, ca în „Cadrul pătrat al filmului mut”, așezându-se la „gheridonul de scris”, căutând „ultimul semn pus la o carte” și lăsând „peste tot cărți și hârtii încărcate de vorbe” pentru a se duce să-și cumpere „franzela” dar și pentru a face un ocol „pe la Stela”. Existența diurnă părăndu-i-se banală, poetul se refugiază în lumea sa interioară, lumea ideilor și a imaginației, adevărata existență.

„Cogito ergo sum”, axioma lui Descartes, devine: „Pur și simplu exist pentru că, acum, fabulez”, o existență mai plăcută, asemănătoare dulceturilor din chisele, seducătoare pentru toți creatorii de frumos artistic: „Existăm, / Suntem primul lut sărit mai sus de ulcele, / Tot smalțul din noi l-am pus și în ele, / Câtă vreme ne trage curentul umblând printre stele, / Existăm pentru că ne place să fim Uitați, scotocind pofticioși prin chisele” („Eu exist”).

Cunoscând bine „Abecedarul poetului”, Mihai Licu Ungureanu ne aduce „Un sac de povești”, asemenea unui prinț „conștient de a lui frumusețe / cam lipsit de umor / și, fără îndoială, până la adânci bătrânețe, / Nemuritor”.

Uneori, până și unicornul, (inorogul, Pegasus) și călărețul au nevoie de un repaus: „Senectutea mea e pedestră / Pierit este cheful pentru zburat, / Calul paște”. Este aceasta perioada de gestație, foarte asemănătoare cu suferințele mamei, care creează viață: „Și orice idee mă paște se transformă în chin”.

Unele poeme reînvie mituri (al lui Dedalus, al lui Icar, al Meșterului Manole) „Zbor în noapte”. „Sunt învingătorul învins”, mărturisește poetul: „Pilot dispărut într-un zbor de-ncercare, / Înainte, sau la capăt de drum”.

Sintagme livrești amintesc de opere și scriitori

însemnați: „E lung peron acuma viața” (Octavian Paler – „Viața ca un peron”) ; „Despre capul lucrurilor” („De Rerum Natura” – „Despre natura lucrurilor”, Titus Lucretius Carus); „Cu pieptu-i de aramă” (Vasile Alecsandri – „Peneș Curcanul”); „De-ai să ma iei, eu mă dau toată” („Dar fiindcă azi mi te dai toată” - Ion Minulescu); etc.

Un cuvânt despre iubire: Mihai Eminescu vedea amorul ca pe „Un lung prilej pentru durere / Că mii de lacrimi nu-i ajung / Și tot mai multe cere”.

Poetul Mihai Licu Ungureanu încearcă să cânte și el toată gama iubirii: pe aceea față de creație, („Cuvintele mele”, „Zbor în noapte”, „Beteșug de amurg”, ș.a.), față de limba română, față de copilărie, sau față de „Casa noastră”: „Casa noastră de acasă / Cu pridvorul de pământ, / Sau terasa atârnată de un nor cu pieptu-n vânt, / Orișunde, casa noastră / Este unică iubire fără de discernământ, / Floare albastră într-o glastră, / Ocrotind un legământ” (pag. 115);

- iubirea față de neamul nostru oropsit și față de țara noastră scoasă la mezat.

„Gând bolând”, de pildă, vine din maghiară și face aluzie la grupurile de comando care aveau drept scop: „Omorâm, facem scrum / la comandă” ucigând cu bestialitate pe toți românii din satele martir Ip, Sârmaș, Moisei, Trăsnea; urmașii criminalilor de atunci cer astăzi autonomia ținutului secuiesc!

Față de societatea românească de astăzi, indiferentă, poetul, o voce curajoasă, devine mizantrop: „Încă nu am apus / chiar de tot, / Sunt poetul postum, / Vă salut, am plecat, / Rareori, mă mai doare în cot / Când mă simt, la rându-mi, mâncat” (pag. 55).

- iubirea față de divinitate și dialogul arghezian cu aceasta: „Dilată, Doamne, timpul meu / Până neant voi fi și eu, / Aflat în toate și-n nimic / Doar azilat la pieptul Tău / Chemat să-nvăț cum să nu stric” („Dilată timpul”).

- în sfârșit, iubirea față de femeie în toate ipostazele ei (poezie, idee, muză, iubită); aceasta din urmă este privită, câteodată cu ironie, alteori cu detașare, dar de cele mai multe ori cu tandrețe, cu nostalgie, cu neuitare.

„Faptul întâlnirii” amintește de capodopera eminesciană „Și dacă...”. „Dacă, privind în luciul apei, / Văd chipul tău disimulat / Într-un siaj imaginar, / Nu pe-al meu, cum oglindește / Real, concret și exemplar, / Dacă sub tei ...” (pag. 20)

O „Faustiană” este, de fapt, soresciană: „Hrănește-te cu sufletul meu, / Ți l-am dat atunci

când mi l-ai cerut / Acum folosesc un model de împrumut. / Sunt în probe cu el / Este noul meu Eu”.

O altă creație este ludică: „Ce mai, îmi părea mortală / Mică, blondă, desuetă” („Efect final”).

Dar femeia rămâne întotdeauna o enigmă, o „dilemă vie”: „Nimic nu voi afla despre sufletul tău”. (pag. 25)

Un „exercițiu” de dragoste se încheie normal cu un „armistițiu” în vreme de „solstițiu”.

Ieșind în lume, poetul se simte vulnerabil: „Mi-am dat seama de asta, când prima femeie frumoasă / Mi-a zâmbit ca un post de prim-ajutor. / Am simțit cum pământul, încetul cu încetul mă lasă, / Aș fi vrut să mă sprijin de ea, dar a trecut mai departe, / Cum trec statuile când nimeni nu le poate vedea, / Dezvelite de falduri și șoldii, cam sărite din șa, Hop și așa!” („Nepotriviri de sezon”)

Reîntors într-o poveste de iubire, a primului fior când „caii mei verzi umpleau pereții”, poetul trăiește plenitudinea sentimentului: „Acuma, iată, m-am întors, / Te-am regăsit tot negricioasă, / Cu aceeași ochi, clipind mai des, / Fără-ntrebări, dar curioasă, / Deplin femeie după tors, / Cu sâni vioi, de ațâțat, / Doar ne-am privit / Și-am înțeles / Ce avem de dus din ce-am purtat. / Acum, în timpul nou trăit”. „Să fim iar doi într-o-ntrebare”, dorește poetul : „Doi temerari imaginari, în haina unicei cochilii” („Balada timpului reluat”)

Cochilia care prin „forma și adâncimea ei amintește de organul sexual feminin” are, ca simbol, un dublu aspect: erotic și de fecunditate. Cochiliile, în vise, sunt expresia libidoului.

Dacă poetul ar deveni câine și acest lucru dorit este posibil, ar trebui să înlocuiască lătratul cu urlatul văzând ce se întâmplă în societatea românească a zilelor noastre.

Poezia de revoltă socială este slab reprezentată în acest volum, dar nu inexistentă. Ideologiile escrocilor de astăzi care ajung în guverne și-n parlamente sunt „vorbe, vorbe”. Trăsătura lor comună este „oportunismul multicolor”. Turma fomiștilor lipsiți de demnitate poate fi ușor câștigată cu trei sarmale, cu un polonic de fasole și un pahar de rachiu prost sau o bere:

„Ideologiile sunt de dreapta, de centru, de stânga / Și se terfelesc între ele cu sau fără umor / După cum, la mijloc, stă punga, / Și oile știu că pe la pungă li-i strunga, / Intră la tuns și totul li se pare ușor”.

Medicii mai întâi, dar și pictorii, poezii, militarii, preoții, magistrații, profesorii, cei cu

sânge albastru prin profesia lor, au ceea ce se cheamă spirit de „castă”, nu de „gașcă” precum politicienii, alcoolicii și hoții de buzunare. Principiul castelor capătă, conform dicționarului amintit, o valoare universală: „Dacă lumea socială reprezintă imaginea lumii divine, lumea interioară a omului este asemenea imaginii societății”. Împărțirile sociale, istorice sau cosmice corespund „unor niveluri de structură, unor faze de evoluție, care apar în viața interioară a oricărei făpturi umane”, simbolizând funcțiile psihice ale omului creator. Medicii-poeti îi apar autorului: „Ușor umbriți de o aură venind din CASTĂ, / Puțin scorțoși / Așa, în alții tot ca noi, ne-am oglindit / Ca noi și ei bolnavi de floare albastră („Victorii sterile”).

După lectura volumului (și după reluarea lecturii) m-am întrebat care sunt „Ipostazele” poetului Mihai Licu Ungureanu. Mi-a răspuns poetul însuși: „Ipostazele mele sunt două, / Ori visez, când adorm, într-un spațiu real, / Ori, treaz fiind, mai ales când afară se plouă, / Mă îndemn să umblu prin lume și mă hrănesc virtual”.

Față de pigmeii zilelor noastre, „mici de zile, mari de patimi, inimi bătrâne, urâte” (Mihai Eminescu), ridicați în toate domeniile: politic, social, sportiv, muzical, la rangul de mari vedete, poetul se simte asemeni lui Gulliver în țara piticilor și „e greu cu piticii când te apuci de visat”.

Poetul Mihai Licu Ungureanu este „De profesie, ocupat”; el se simte altfel față de oamenii comuni: un „somniaș universal”, un „Gladiator, / Luptând cu himere care-mi tulbură viața / Și nu mă lasă să zbor”, un „nonconformist”, „un pom mărunț”, un „specialist în apusuri de soare”, un artist bolnav de floare albastră care își petrece timpul mai mult „Între cer și pământ” decât „La bar”, pe care-l pasc „sminteli” și despre care lumea crede că-i chiar un „smintit” („Fiecare poet este nebun dar nu orice nebun este poet” engl).

Poetul este „un frumos nebun al marilor orașe”, cum ar spune marele prozator Acad. Fănuș Neagu.

Poetul Mihai Licu Ungureanu (licu, coadă de maimuță, iahu, punct, com) este o „Natură rea, conflictuală”; lui îi vine să sară pe fereastră când simte că înnebunește dar n-are fereastră; el are o „logică anarhistă” dorind să trăiască „în alt sistem de valori” și care își îndreaptă pașii „Către fără speranță”; de altfel, așa se și spovedește: „Simt că îmi lipsește ceva, poate o doagă” („Rinocerul de serviciu”). El simte apăsarea propriei valori, că este „mai sărit de pe șine”; având un „Beteșug de

amurg”, el își transformă nopțile în „zile de muncă”.

„Cam astea sunt ipostazele mele, conchide poetul, un ins trăitor” și creator, adăugăm noi. Creațiile „De cu seară”, „Târziu, la teatru” și altele sunt cele mai frumoase, adevărate piese de rezistență ale acestui consistent volum de poezii.

În lumea noastră lovită de dezastrul ultimilor ani, poetul reușește, totuși, să se simtă „Ca la

teatru”: „Încerc să te conving aieva, / Cu ce am în mine mai decent / Că am și eu prisos de stare, / Destulă stofă de nebun / Ca să-mi fac loc de-o lumânare / Ce mă va lumina postum”. Dar până atunci, poetul-medic Mihai Licu Ungureanu mai are încă multe de spus; iar noi, cititorii, așteptăm următoarea invitație „La teatru” pentru a viziona încă un spectacol al inimii și al cugetului său.

Maria Vaida

Satul de pe Criș

Și stele-mbobocite se nasc ușor pe cer
Iar raza lor mai bate doar pietrele din Criș,
Cu luna după cearcăn adie un mister,
Blând ropotul de ape ne cheamă din pietriș.

Auzi pe bolți de cântec suspinul de-Arieș,
Lovește în timpane, pulsând ca niște inimi

Și ne reamintește de tinerețea vană,
De efemer și tragic și cât suntem de minimi...

Doar satul mai rămâne aici între coline
Cu pietre albe, arse, ca după un potop;
Iar meșterii zidesc un trup ce vine

Înalt din ceruri, ca brazii la Vârtop.
De-aceea stele-mbobocite nasc pe ceruri
Și viscolește lin cu flori de măr și leruri...

Lazăr Popescu

Vremea antologiilor

Recenta antologie a lui Ion Sabin Cerna: „Între suflet și cer“, ne oferă imaginea unui poet tradiționalist, dar și prolific. Într-adevăr, așa cum am constatat la pagina 374, pe coperta anterior-posterioară a cărții, autorul a publicat până acum vreo unsprezece volume, ceea ce nu e chiar de ici, de acolo. A muncit, nici vorbă, travaliul scriptural fiind în cazul său ceva ce ține de ordinul evidenței.

Ca orice autor care se respectă, Ion Sabin Cerna cultivă și el o serie de temeri majore și m-aș opri aici la două dintre acestea, mai exact la acelea care mie personal mi se par cele mai importante și anume timpul și iubirea.

Prima temă, cea a timpului, este una des întâlnită în literatură, dar și în filosofie unde timpul face un bun cuplu cu spațiul. Antropologic însă, cele două se deosebesc total, deoarece spațiul poate fi cucerit de om, el devine prietenul acestuia, pe când timpul nu poate să-i fie decât un adversar, un neprieten imposibil de învins... și de altfel poetul știe și el prea bine acest lucru: „Călător în lumea mea de vise / Caut un drum șerpuitor / Care să-mi închidă rănila deschise / De timpul ce se scurge

atât de necruțător“ (*Clipa*). Șerpuirea e amânare ce se opune scurgerii implacabile a timpului, vectorului temporal necruțător... Iubirea poate ea însăși să apară ca un fel de protest la adresa acestei curgeri imposibil de oprit... Un protest în clipă, clipă ce atinge infinitatea, nemurirea, ieșirea din timp, evadarea din prea umana condiție.

Din acel „alzu menschliches“, din prea omenescul deplâns și de un gânditor de talia lui Friedrich Nietzsche. Autorul a învățat și el prea bine această lecție necesară și îl vedem acum într-un moment contemplativ: „Atunci când marea / Se desprinde de țărm / În orele înserării, / Mă regăsesc de atâtea ori / În albastrul ochilor tăi“ (*Îți ascult tăcerea*).

Subscriu și eu la rândurile inspirate ale confratelui, Mihai Duțescu, așternute pe coperta antologiei lui Ion Sabin Cerna:

„Adunând cele mai frumoase poezii din cele unsprezece cărți publicate până acum, Ion Sabin Cerna dovedește că este un poet adevărat, căldura și pasiunea cu care slăvește cuvântul, fiind definitorii pentru succesele sale. Îi așteptăm în continuare cărțile.“

Virgil Dumitrescu

Scrisoare la post-restant

Pe aripă de înger, pe aripă de cuc, de fluturi albastru
ieșit din călimară, pe iarba
care piere, pe frunza ce-o apuc și pe genunchii
pietrei care-a țipat
aseară

Pe coala dimineții întinsă ca în palmă, de luna, prea
grăbită, care-a trecut cu fierul, pe ropotul
năvalnic, pe simfonia calmă la care
dirijează
doar Dumnezeu și cerul

Pe coaja de mesteacăn cum și pe cea de ou, pe
clopoțelii
Care
cu hamul lor colindă, pe freacățul
pădurii în nedezipt ecou și pe tăcerea dintre
perete și oglindă

Pe briza din perdeaua cu stele-cărăbuși, pe vastele
Sahare
de sticlă și iluzii, pe fetele-morgane
strivite între uși, pe visele cu noaptea
scăpată din perfuzii

Pe trenuri care pleacă și nu se mai întorc, pe vechi și
noi
corăbii, pe pânze
cu ulei, pe vrejuri și pe floare
de unde încă storc superbe contrast
cu toarte și cercei

Pe nevăzută punte, pe arcuite poduri imaginar înfipite
în țara nimănui, pe fruntea
obosită de gânduri și de coduri, de parcă ea,
planeta,
atârână de un cui

Pe hărți și catastife clasate între noi, pe zările deschise
la fiecare pas, așa stă scris,
pesemne, să împărțim la doi ștampilele
și timbrul
și ce ne-a mai rămas.

Cornel Boteanu

Puncte de suspensie

fiecare gramatică
își are reguli stricte
de ortografie
și punctuație
nu pot să lipsească
punctele de suspensie
goluri care spun
ce nu se poate pune-n cuvinte
bolboroseli
precum vulcanii noroioși
vorbe pe care
ți-e greu să le duci
până la capăt
unde se pune
obligatoriu
punctul definitiv

Ex abrupto

trebuie să facem bilanțul
deasupra veniturile
dedesubt cheltuielile
tragem linie și scădem
nu se mai poate merge
așa la infinit
fără vreun beneficiu
știi c-o să te bâlbâi
vei îngălbeni la față
și-o să te apuce bâțâiala
că de ce trebuie
să ți se întâmple tocmai ție
acest pocinog
dar nimeni
absolut nimeni
nu-ți va da socoteală
vei auzi doar
un fel de șoaptă înghețată
cum se va stinge
țiuind în urechi
atât a fost să fie
domnulene
nimic mai mult

Un poet aflat în imediata vecinătate a miturilor și a esențelor

Poet profund genuin „semănător decuvinte”, cultivând imagism poetic dominat de elemente estetice postmoderne, Nicolae Petre Vrânceanu s-a integrat în chip original în epopeea unui eu liric care „așteaptă imposibil răsturnarea/ emisferelor/ și trecerea noastră/ în stalactitele norilor,/ în peștera fără capăt a timpului,/ peste care mereu/ cerne ninsoarea/ grabindu-ne trecerea/ către o lume,/ în altă viață alunecând” (RĂSTURNAREA CLEPSIDREI). Parcurgând CODEX-ul VRÂNCEAN (apărut la TipoMoldova, Iași, 2014) sesizezi, fără să te intrige, călătoria sa ulisiacă în căutarea miracolului poeziei spre a înstruna lucid „harfa de ape a timpului”, condiție esențială pentru a-și zidi labirintul poetic.

Dar ce este poezia pentru Nicolae Petre Vrânceanu? E dintotdeauna: „Plutirea unei lebede,/ harul primăverilor și al verilor târzii,/ miracolul trecerii pe rețină/ a galbenului florilor de păpădie/ ori al bănușilor de romaniță/ cuibăriți între petalele albe,/ volutele zborului berzelor anunțând toamna,/ unduirea felină a potecilor/ dispărând printre ierburi” (STAMPA XVII) și „Libertatea, visul care ne-a zidit/ frumos/ în templul țării,/ gândul poezilor” (GÂNDUL POEZILOR).

Nicolae Petre Vrânceanu practică, e limpede, un discurs elegiac tânguitor, ceremonios, existențialist, neînhibat de prejudecăți literare, care înobilează apolinic „orizontul ființei”: „Singura cale-a vieții, a salvării,/ e-ntoarcerea spre timpul revolut/ spre purele esențe ale visării/ și ale păcii vremii de-nceput” (SINGURA CALE), sau: „Timpule, iar te-ai oprit?/ Nu-i nimic, ești obosit,/ ai ațipit de căldură.// Haide, culcă-te-n pendulă!” (CEASUL – PENDULĂ).

Volumul CODEX VRÂNCEANU se vrea o poetică a contrapunctului, un dialog – mozaic al Sinelui cu Absolutul, care distorsionează violent, dând o motivație intrinsecă poeziei abrutizată de cotidian care, indubitabil, condiționează speranța în „întoarcerea sensului pierdut”, „codurile de existență și al măștilor” (Eugen Simion).

Haosul lumii, la Nicolae Petre Vrânceanu, este scurt-circuitat de libertatea de a tăcea atunci când

„descărcați de vise,/ne pregătim pentru/groapa comună a istoriei” (ÎNAINTEA JUDECĂȚII) și sugerează viziuni lirice impresionist – simbolice capabile să arate omenirii soluția ieșirii din „criza de sens” întrucât: „... mai am în lumea mea/ ceva de spus/ și întrebări fără raspuns” (CHEMAT LA CERURI).

Poezia lui Nicolae Petre Vrânceanu, în întregul ei, se dovedește a fi un elogiu al idealității ființei, o perpetuă aspirație spre ordinea primordială, la care ajungi, incontestabil, prin demonstrații de factură modernă, chiar dacă construcțiile poematice își iau forma în funcție de schimbările de registru ce survin în urma distilării intricate: „Pe Pământ eroii sunt/ tot mai necunoscuți,/ crește faima călăilor istoriei.// Numai țărani, izolați în fatalul/ triumphi: arat, semănat, cules,/ muncesc anonim câmpia goală de pâine / peste care se prăbușesc/ aripile arzând ale poezilor/ zdrobite de ieșirea în contemporaneitate...” (RACIREA PLANETEI).

Din poezia românească de anagardă Nicolae Petre Vrânceanu „împrumută” tot ce nu trebuie uitat și își generează propria sa hermeneutică axiologică. De la un volum la altul (toate regăsite fragmentar, bănuș, în CODEX VRÂNCEANU), poetul își dezvăluie programul său estetic, minimele (patria, iubirea, singuratatea, înstrăinarea, copilăria, satul, labirintul) perfect identificabile în „vidul” creat de deconstrucția obiectivă și rațională a realității mitice. Această *ars-poetica* justifică în cel mai înalt grad empatia poetului risipită/iroșită textual în „faptele” angoasei, viciată, evident, de revelații diafane: „Legat de catargul existenței,/ rătăcind prin emisferele/ străvechilor hărți,/ încerc să caut izbăvirea,/ după un obicei strămoșesc,/ în lancea cuvântului,/ orientându-mă după semnele cerului,/ sub colțul de lup al Lunii.// (...) / Nu-mi rămâne decât să trăiesc/ îmbrăcat în propria-mi piele” (ÎN LANCEA CUVÂNTULUI).

Paul Ricoeur în *Du texte a l'action. Essais d'herméneutique* (1986) ajunge la această superbă inspirată concluzie: „Cariera textului depășește orizontul finit trăit de autorul său; ceea ce spune textul contează mai mult decât a voit să spună

autorul”.

Nu întâmplător am ilustrat aceste puncte de vedere despre cartea CODEX VRÂNCEANU, cu acest citat care, în esență, divulgă transliteralitatea asumată de creator pentru a valida neliniștele metafizice, blagiene, finitudinea cu insinele atemporal: „rodirea și lucrul meu/ întru slava-ți nemăsurată este”.

La Nicolae Petre Vrânceanu poezia se concentrează și spre gesturile contemplative ale sacrului, fără însă a rămâne tributară vreunui arhetip, chiar dacă pe alocuri ne întâlnim cu umbrele lui Eminescu, Pillat, Blaga și Arghezi. Firește, creatorul nu-și poate pierde, în nici o împrejurare, reflexul de a valoriza ceea ce Eugen Simion numea „sentimentul transcendenței”. Reputatul critic consideră că viața, ca și moartea pot fi privite „prin geamul afumat al poeziei”, fiindcă numai aflat în învolburatul val care se rotește atât la suprafață, cât și dedesupt, ai certitudinea înțelegerii depline a „fenomenologiei diferitelor stări egotice”. Și de la Nicolae Petre Vrânceanu poți învăța, fascinat de meditațiile etico-filozofice, a căror rădăcină se află în energia spunerii grave a adevărilor valabil-universale, că: „În fiecare pasăre/ moare un zbor” (ECHILIBRU), „eu – călător/ pe corăbiile înaltului,/ de zbor vinovat (DE ZBOR VINOVAȚ), „oamenii(...)/ sunt înfometați de / străluciri ireale...” (PEȘTII DE LUMINĂ), „jocul cu poezia,/ joc cu moartea...” (REÎNFLORIREA), „sub o umbră de vis/ mă hrănesc cu/ roua cuvintelor...” (SECETĂ DE IUBIRE), „trestie-n viscol,/ gândul meu” (LABIRINTUL). Încă am

mai putea continua traviul liric al poetului pentru a-i dovedi maiasra curgere nestingherită și subtilă a sentimentelor și trăirilor, contopite, ireversibil, între intuiție, har și emoție. Crezul poetului este acela de a (dez)lega firul ideatic al retoricii din rotundul ghem al „jocului gratuit”, cum ar spune Roland Barthes: „Vorbele nu-mi sunt/ silabe aruncate/ în neorânduială,/ ele sunt așchii/ din trupul meu” (AȘCHII), sau: „Barbarul din mine vă roagă/ cu glasul din ultimul ceas:/ când timpul sub el mă îngroapă,/ lăsați-mi doar mâinile afară/ ca semn că nimic n-am luat/ (...)/ Mormântul nu-mi jefuiți,/ durerea a fost singura mea bogăție” (NU LAU NIMIC).

Poemele lui Nicolae Petre Vrânceanu se află, hotărât lucru, mereu în imediata vecinătate a miturilor și esențelor, motiv pentru care, nu greșim, îl considerăm un spirit estetizant, aflat într-o permanentă căutare a semnificației poeziei, asupra căreia Mircea Mihăieș (în *Lumea ca fotografie și reprezentare, Iași, 2000*) s-a pronunțat astfel: „Semnificația stă tocmai în formă, în de-forma-rea și re-forma-rea cuvintelor”.

În concluzie, poemele lui Nicolae Petre Vrânceanu din CODEX VRÂNCEANU ne dezvăluie un univers lirosolic ce își află polii în apoeticul realității și al ficțiunii: „O pasăre învață nemărginirea să cânte,/ aninată de-o creangă.// Frunze curg în râul nesecat al gândului/ luminat de pâinea de pe masă,/ luceafăr sărat al trudei.// Lângă ea stau cuvintele,/ gata să ne astâmpere/ foamea de adevăr,/ în așteptarea trecerii/ pe sub porți de lemn înflori” (PORȚI DE LEMN ÎNFLORIT”.

Olimpiu Nușfelean

Ce bine ar fi !...

Ce bine ar fi să-mi întâlnesc
mâine
copilăria
la colțul străzii!...

Nimic altceva decât ea singură,
în vacarmul zilei,
derutată și încrezătoare.

Trecută imprevizibil

prin fața mașinii lansate-n viteză
și salvată în ultimul moment
de îngerul țâșnit de pe umărul meu.

Îmbrăcată iarăși
în carnea simțirii mele...

Curios să aflu apoi
ce chip ar mai lua
iluzia binelui?

Teodor Preda

Delicii ce ne înfloară

luciditatea vine cu șansele dezinteresate ale morții
să putem scrie așa cum suntem
lumea posibilă
revărsată dintr-o eprubetă
de-a lui Dumnezeu

ne dorim în preajma adevărului
oricât de-ndepărtați am fi
de viitorul
ce roade ca un vierme prezentul
să ne apropie unul de altul

mesajul
este pe ultima treaptă a gândului
și ne face semn cu ochiul
cum șansele ratate
sunt delicii ce ne înfloară

Luminoasele întâmplări

ai lăsat privirea
pe scara oaselor și-a timpului
și n-am uitat (de parcă a fost ieri)
când mi-ai spus că murmurul grădinii
în care promisem învoirea să ne plimbăm
era adierea morții
ce va deschide ușa ultimei amintiri

amintirile
au croșetat tumultul deceniilor
prin care am trecut nepăsători
cu mâinile în buzunare
o libertate ce neglija patria sufletului
în clipe ratate
compromisuri
și false paradisuri

jocul nu mai are noimă
cuvintele sunt intenții
ale luminoaselor întâmplări
dintre coapsele lunii

Claudia-Lucia Vida

Ana Maria Gabriela Grigore
„Trandafirul eternității“

Lecturând romanul „Trandafirul eternității“, Editura MJM, Craiova, 2013, mi-am adus aminte de cuvintele lui Gustave Flaubert: „Doamna Bovary sunt eu“, căci romanul de autoanaliză reflectă sufletul autoarei, capabile de trăiri intense și profunde. Adolescența vorbește în scrierea sa de debut despre iubire, însă, în ciuda vârstei, una matură care se deschide intelectului cititorului încă de la primele pagini, făcându-l să descopere atât avatarurile dragostei, cât și ale suferinței sau dăruirii.

Cartea surprinde prin modul în care reușește să treacă prin filonul imaginației neașteptatele metamorfoze ale eroinei: nevoia de autocunoaștere, bucuria trăirii primilor fiori ai erosului, visul ca liant între realitate și ficțiune, toate îngemănate în simbolul rozei. Trandafirul este asemenea muzicii lui Bach, oferind posibilitatea sufletului de a rămâne mereu tânăr de a eterniza iubirea îndrăgostiților, căci „se hrănește din dragostea noastră, așa că, atât timp cât sentimentele nu se vor stinge, el va trăi indiferent de anotimp, de ani, de vreme, indiferent de tot ce este exterior nouă“.

Vocația epică a autoarei se remarcă prin multiplele tehnici utilizate în conturarea personalității protagonistei, o ființă complexă, a cărei esență nu poate fi înțeleasă decât prin intermediul întregului roman, acțiunea fiind pusă în umbră de trăirile interioare. Acesta prezintă povestea unei tinere care trebuie să se desprindă de țara natală, România, în urma dramelor din familie. Ajunsă în America, ea se maturizează spiritual și sufletește când în viața sa pătrunde un bărbat misterios, Kevin.

Sub aspectul metodei, de reținut este faptul că prezentarea dramei se face prin intermediul reflectării ei în conștiința unui singur personaj, Ana, iar elementele descriptive au rolul de a constitui fondul pe care sunt proiectate stările într-o simbioză totală: „Nu știu de ce, dar în fiecare moment când pământul era aprins, vedeam în acea lumină ochii ce mi străpunseseră sufletul punând stăpânire pe el...“

Odată ce ai terminat cartea, ai impresia că, dincolo de paginile sale, se află o persoană deosebit de sensibilă și de expresivă, ce merită toată aprecierea pentru talentul care depășește cu mult vârsta autoarei, cu „certe posibilități de a plăsmui destine și caractere“ (George Sorescu).

Mihai Duțescu

Aparatul uman

Suntem aparate imperfecte, degeaba
Stau aplecați deasupra noastră chirurgii,
Degeaba ne înlocuiesc inimile
E ceva ce nu pot face
Cum să înlocuiesc amintirea ta,
Tinerețea ta.

Trece și ziua asta
Priviți cum se înserează
De parcă un pian cu coadă
S-a așezat la ferestre,
De parcă mânușile tale
Mi-au devenit pleoape.

Insuportabila frumusețe
A morții, nu vă grăbiți
Luntrașul așteaptă.

Prietene bune

Viața mea și moartea mea, prietene bune,
Ies la plimbare în pardesie lungi
Cu blana de vidră la gât, cu pălării rotunde
Cum purtau odată doamnele Craiovei,
Au mânuși de piele, subțiri, și pantofi cu
Cataramă și câte nu mai au... Doamne!

Ies pe înserate pe Bulevard, ies să bea o
Cafea cu frișcă și rom, își vorbesc
În șoaptă, că e de Bon ton, râd subțire
De parcă ar purta în dinți un cuțit de argint.

Viața mea și moartea mea, prietene vechi,
Privesc bărbații fandoși care trec prin târg
Și care le salută, ele răspund
Înclinându-și capetele frumoase
Ca ale statuilor lui Canova.

Viața mea și moartea mea, sunt printre ultimele
Femei ale acestui oraș,
Care nu s-au certat niciodată
Priviți-le cum își beau cafeaua.

Pasărea bird

Galbenă ca moartea, pasărea Bird,
Apare mereu pe neașteptate,

Arătându-mi-se în marele vid
Care se numește singurătate.

Îți dorește să zboare, dar nu reușește,
Are un fel de aripă, fără pene,
Ea e spaima de Dincolo, care crește
În pieptul nostru, dimineața, devreme.

Iat-o, la ultimul trist carnaval,
Într-o Veneție fără gondole,
Noi populăm un tărâm ancestral
Și o mare de sânge vărsată-n rigole.

Meditație Zen

Când ai ajuns în vârful muntelui
continuă urcușul,
când ai ajuns aproape de moarte
naște-te iar

eu sunt un altul, tu ești o alta
nu ne putem cunoaște niciodată
chiar dacă stăm îmbrățișați

când ai ajuns la capătul puterilor
să nu crezi că nu mai e loc
pentru durere

am văzut o pasăre tristă, avea
ochii înlăcrimați
îi curgea cerul pe față.

Gheorghe Dănișor

Incertitudine

Ca un titan mă ridic
Din magma clocotindă
A începutului.
În deplină incertitudine
Privirea mea stăruie aprig
Peste vidul ce se deschide
Dincolo de brazda de foc.
Explozia de lumină încearcă zadarnic
Să-mi spargă pieptul
Căzut în adormire.
Sunt atunci pasăre
Ce își ia zborul spre neștiutele lumi
Iar viitorul îl citesc
În palma larg deschisă
Spre Soare-Răsare.
Este semn că totul poate începe
Dinspre destinul meu
Spre destinul cocorilor ce vor veni
În prag de seară.

Regăsire

Răzvrătit în mine însumi
Îmi caut chipul
În imaginea de dincolo
De Imagine.
Suflul meu încă nemanifestat
Își caută drumul spre incolora posibilitate.
Rămân în hotarele ființei mele
Dincolo de orice hotare.
În deznădejdea mea plenară
Mă regăsesc ca Unul
Neieșit din el însuși
Dar trecut în Imagine.
Atunci ca Unul
Sufletul meu se regăsește
În toate lucrurile
Atât jos cât și sus.
Le susține într-o simfonie
A culorilor ce nu se arată.
Ochiul nu are puterea
Să vadă (întors în el însuși)
Trecerea în timp
A Imaginii de dincolo de imagine.
Revenit din lungul drum
Din mine s-a născut lumina.

Liliana Ursu Hinoveanu

Bucurie

calul pe care l-am cumpărat azi
îl voi duce în casa de la marginea timpului
zugrăvind cu el pereții

am mângâiat lumina pe care trupul lui se încorda
s-o străbată
și i-am aruncat potcoavele în calea norocului
poate alți cai verzi vor mobila casa mea

calul s-a născut dintr-o mare de lemn și metal
s-a insinuat mai întâi cu trupul cel verde
în lemnul tăiat cu grijă de Lucian
apoi i-a făcut potcoave din metal auriu
și l-a trimis să –mi cutreiere gândurile

calul cel verde se plimbă pe pereții mei albi
se odihnește între două raze de lumină
și trece pragul către cealaltă
oscilație între plin și preaplin
golindu-se de dorință

calul meu verde se plimbă pe cer călare pe un nor alb
și coboară la mine pe stropii de ploaie
până când copitele lui devin fulger în inima mea

Cealaltă

dacă mi-ar crește o aripă
m-ar ajuta să mă obișnuiesc cu aerul

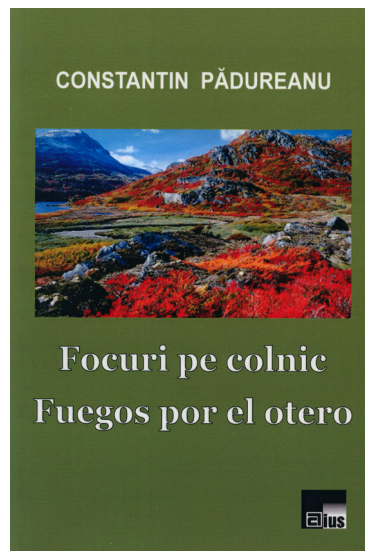
dacă mi-ar crește două aripi
demonul din mine ar deveni oare înger

să mă definesc este cel mai greu
mi-am spovedit păcatele
dar ele au rămas în cealaltă
care se târăște pe pământ
cu mâinile rănite de dalta prea grea
în fiecare zi încercând să sculpteze infinitul.

Singurătatea

Din șoseaua națională, Mihai Licurici
 Porni pe ulița Curcanilor spre casă.
 Mergea pe un drum prăfos
 Ca o arie de treierat.
 Pe cer, văpaia apusului
 Ardea cu vâlvoare.
 Norii atârnaveră un timp
 Ca o sită deasă,
 Apoi se risipiseră
 Ca niște gheme pufoase.
 Ajunse acasă.
 Gândurile roiau în jurul lui
 Ca albinele în jurul stupului.
 Nu-i dădeau, în nici un chip,
 Pace.
 „Ce a fost viața asta a mea ?!
 Nu tu nevastă, nu tu copii,
 Am muncit ca un apucat
 Și pentru cine ?!
 Avere am...s-o mănânc cu lingura,
 Plus banii la C.E.C., dar degeaba...
 Cui să le las pe toate ?!
 Că nu le pot lua cu mine
 În groapă...”
 Mâncă. Bău vișinată și adormi
 Ca un prunc îmbăiat la sânul mamei.
 A doua zi, se trezi târziu.
 Avea capul greu
 Și sufletul mahmur.
 Îți pregăti coșul cu crini
 Și voala miresei pentru
 Piața Centrală din Coveia.
 Pe seară, se duse la cârciumă
 La Ilie Pintenogul, cum îi zicea el.
 Acolo, auzi că vorbea tot satul,
 De judecata pe care i-o făcuse
 lui Niță Barbu.
 Șopteau unii că pădurarul căzuse
 Bolnav la pat din ziua aia.
 Comandă o țuică, o supse
 Repede și veni acasă.
 Mai trecu, o dată, pe la școală
 Și directorul, care îi era nepot,
 Îi spuse că vorbise cu un doctor
 La spitalul militar și îl internează

Într-o săptămână, maxim două.
 Dar Licurici îi răspunse că nu poate,
 Are de muncă și nu-l rabdă
 Inima să le lase pe toate încurcate.
 Se culcă devreme, pentru că
 Dimineța trebuia să se scoale
 De noapte, pleca cu speciala de patru
 Cu marfă la piață.
 La sosirea toamnei, Mihai Licurici
 Se angajă zilier la Vinalcool
 Și descărca strugurii de cotă
 Din camioane și tractoare.
 În fiecare seară, se întorcea
 beat acasă.
 Unii ziceau că dăduse în darul beției.
 Dar el își aducea aminte
 Că îl legase o femeie din Țuglui.
 Fusesse la vrăjitoarea Leontina
 Din Fața Luncii, din Coveia,
 Și nu putuse să-l dezlege.
 Umblase pe la popi și
 pe la doctori,
 Dar fără nici un rezultat.
 Femeia se măritase, avea și doi copii,
 Iar el stătea bătut de soartă
 Între patru pereți.
 „Să nu-i blestemați nici pe dușmanii
 Dușmanilor voștri să-i mănânce
 Singurătatea, că eu știu ce e aia!”
 Se plângea el oamenilor.

Poeme

vom continua să scriem

în genunchi
lângă fiecare cuvânt
dezlegat de impostura vasului comunicant
zâmbind larg
chiar dacă
de sub gingii va crește spaima
ca o ciupercă spre cerul gurii
vom face zilnic supa-instant
cu aceeași doză de fortral
„aici nu locuiește nimeni”
doar nimicul ia forme neobișnuite
camuflat în recensămintele lui gogol
vom continua să scriem domnii mei
acompaniați de valea cascadelor
în muzeul pompeiului
vom ruja buzele fiecărei statui
și tot noi ne vom pune pe răs

feng shui în oglindă

ne mankurtizăm cu fotografia altei lumi pe scalp
umbre spate la spate lilieci înecați în propria naștere
suntem temeliile peșterii
la drum lung nu ne pune nimeni comprese sub tălpi
nu ne-nvață nimeni cum să tragem aer în piept
sacadat fiecare respirație e armonică spartă
când obosim am ajuns deja aproape de pietre
le așezăm frumos în cerc la distanțe egale
feng shui
întindem mâna le mângâiem
le facem prietenii noștri prietenii prietenilor noștri
pietrele devin vorbitoare până când
un om în carne și oase trece pe-acolo
și
se împiedică de vreuna

ultima apariție

gata cu poezia despre dumnezei despre îngeri
vagabondând pe aleile strâmte ale cuvintelor
gata cu traseul frustrărilor marcat de bornele
unor silabe găfâite spaimele vor dospi apocalipsele
altcuiva
nu te-am iubit cât să mă dispersez în parfumul
celeilalte umbre

îmi înnod la gât fiecare înfrângere și simt cum se
strâng
dar numai de-a dracu te mint că e bine
am pus punct expandărilor în borgianisme
și îmi cer iertare mie ca unui dumnezeu adevărat
că n-am lăsat sufletul să pască pe kilimandjaro
că nu l-am dus într-un parc de distracții să-nvețe
că jocul e cea mai bună variantă a vieții
iar mai târziu am confundat distileria fericirii
cu o stradă banală în care-ai apărut de după colț

autosugestie

îi plăceau pajiștile cu mușetel sălbatic
prindea-n menghina degetelor câte trei patru fire
decapitându-le
amorsa parfumului puternic ținea lumea aproape
mama n-ar fi bănuț niciodată
că din pământ românesc vor crește
copiile lui guevara chiar dacă
laserul istoriei le scoate pe rând
nu ar fi crezut că
din fotografiile ziarelor guvernamentale
poți citi sufletul luptătoare de gherilă
care-și ține kalashnikovul la piept
dacă i-aș putea povesti despre toate acestea
sau despre efectul calmant al pliculețelor de
chamomile
mama mi-ar răspunde în dialectul ei matern
că totul este doar autosugestie

Angi Cristea

Pisici pe acoperișul fierbinte

citește-mi aripile calde luminile din negre slove
un munte fulgerat în noapte se-încalță în papuci de
brusturi
cât de amar e pasul nopții pe dunga lunii cea sihastră
simt soarele vânând apusuri ca să răsară-n dimineți
ce beau aroma unor tei
ai fost o salcie la mal zefirul te-a pictat cu unghii
albe
pe cerul nopților oval dorm stele roșii-n crengile
pletoase
/comete ale sorții măsluite/
câinii liniștii îți latră singurătatea am bătut un par
în fiecare tăcere
ca o pară galbenă tristețea îmi dă
rotunjimi cu miros de veri fierbinți
iubirile mele dorm în șura de fân ca niște pisici
cu o coadă prea lungă
s-a spart toarta cerului din care îmi sorbeai
gustul de aguride
cu palmele inimii am sculptat în pământul jilav
mustoase îmbietoare cuvinte
pe acoperișul inimii miorlăie ultima noapte
de dragoste

As de lună plină

culorile cerului curg în curcubeie ca niște fante ale
destinului
stoluri cu aripi de Icar îmi freamătă în piept
iubesc cu toate ușile deschise cu cioburile destinului
încrustate în iriși
nicio nestare nu îmi astâmpără setea de lună
/ciutură neagră a morții/
mâna nevăzută rupe file împodobește brazi
au obosit visele să urce în carul mare pentru un dans
în inima pădurii focul stinge nori de întuneric mări
de iarbă
astre solitare
o rodie amară unge cu miere coaja destinului
țin la piept un careu de ași dar mă tem
de iubirea pictată pe sticlă
/lună plină în câmp/

Valentina Ștefan

Tăcerea ochilor

Sunt iubiri
trimise să împlinească
diminețile ce dorm prin livezi
și-mi halucinează visele.
Sunt iubiri
viori mușcate de taine
cu ecoul arc de dumiriri
prinse de inimă.
Sunt iubiri
așternute pe buze
la răsăritul soarelui
când își joacă razele pe trupul de mătase
al ierbii.
Sunt iubiri
mai adevărate decât timpul
care fac ploile
să vibreze când imi
sărută umerii pe care duc
mâinile ce știu să apropie.
Sunt iubiri
frumoase ca Dumnezeu
ce urcă-n turnul de umbre
serile căzute peste noi
din fulgerul mărgăritarului.
Sunt iubiri
frumoase ca noi
când răspundem tăcerii ochilor
cu lacrimi băute din palmele Lunii..

Teama zăpezilor

Mi-a fost dat să scriu
cu luna peste gânduri
poeme în care zac biserici și flori de magnolii.
Aș pune peste scrisul meu
zilele bune
clipa lungă
și ceasul semnului de noroc
prin care a a trecut nemărginirea
rupând tăcerea
ca să arunce în cascadele lumii
cuvântul
luminat de chitarele
din fântânile care-și trimit izvoarele
pe obrazul regilor

în noaptea nunții.
Mi-a fost dat să iubesc
atunci când răsăritul
a căzut în genunchi
ascultând
cum pocneau mugurii
sub stelele albastre
în care am adunat

atâtea sărutări flămânde
și mângăieri de rouă
din toate ale lumii.
Mi-a fost dat să trăiesc
teama zăpezilor
când se topesc în umbra
altor dimensiuni...

Cătălin Măinescu

panta rhei

n-am să sper ceea ce voi reuși
n-am să spintec cuvintele
mai am câțiva bani câteva gânduri
și-un ochi pe care mi-am schimbat dintele

nu te mai caut nu te mai găsesc
anotimpul putrezește în amintire
peste lumea care vrea absolutul
arunc o privire

destin

și dorul cu orizonturile toate reci
și clipa peste care te apleci
și aripa în cerul fără mituri

copacul fără poame va fi făcut chibrituri

revoluție

anotimpul a prins mucegai pe la margini
o creangă despuiată zgârie luna
ultimul romantic dispare în spasme

iată adevărul iată minciuna

și cădeam ca de jos spre oriunde murind
ca un rest de țigară încălzind utopii
zidul alb ce-ți crescuse din stern către zi
aburul violet din paharul de-absint

poate tu poate doi doliul zidului meu
drum de ochi ce s-a-ntors către un sine real
sau să curg prin lozinci colorate în zadar
sau căzând violet de aici spre mereu

Lucia Petre Prohor

Gândurile, visele

Îmi sunt gândurile
departe în noapte
galaxii îndepărtate,
freamăt de șoapte.

Sentimente, idei,
amintiri,
cioburi de oglinzi sparte,
în apele timpului adânc înecate.

Mi-au rămas visele
aici, pe aproape,
aripi zbuciumate,
drumuri neumblate
zboruri înfrânte,
în cer, pe pământ
vieți irosite...

Nicoleta Cojocaru

Chintesețe

Un zid de lumină
cineva ridică
între mine
și celelalte.

Apoi un zid de cuvinte
vine și inundă
zidul de lumină,
răzbătând către mine
glasurile
făpturilor iubite
până azi.

Tandru glasurile se îneacă
în lacrimi
și-n amintire
fără a pieri, dimpotrivă.

Eu nu mai sunt.
E doar lumină,
cuvinte,
lacrimi,
amintiri.

De pașii mei

De pașii mei se leagă lumina,
ombilical aurora se leagă de sufletul meu
și pasul mi-e suplu,
mi-e zbor.
Lumea îmi aparține,
nu mai sunt demult
prin lume călător...
Cuvântul mi-e cânt.
Zbor !
Credeți-mă pe cuvânt !

Opțiuni

Am putea crede
că viața și moartea
sunt fețele banului de schimb
aruncat teribil
în jocuri cerești.

Am putea crede
în infinitul iubirii,
dar nu,
contradicții ne înconjoară,
ne încolțesc,
ne înving.

„Nimic nu e sigur !”
ne tot sâcăie
un gând.

Incertitudinile
sunt slăbiciuni,
iar nu virtuți,
de ce nu spuneți Lumii,
voi, cei ce o știți ?

Tropism

Visez să umplu lumea cu mine,
să nu mai fiu fărâma în vânt.
Visez să mă statornicesc
între verde, stele, pietre și păsări.

Tot ce e în afara acestor vise
sunt relele care mă distrag,
iar labirintul în care mă poartă
nu încerc să-l înțeleg,
ci ca un câine ieșind speriat
dintr-o apă prea mare,
mă scutur și merg către soare.

Ilie Comănița

Lumina de albastru

Va ninge cu lumină de albastru
Din ochii tăi de cer nevinovat,
Sub zări năuce-aștept transfigurat
Să mă-nconjoare nimb de foc, măiastru!

În cercul magic voi fi îngropat,
Peste privirile-mi pierdute, de sihastru,
Va ninge cu lumină de albastru
Din ochii tăi de cer nevinovat!

Trăind între extaz și-ntre păcat,
În crucea nopții va-nflori un astru,
Se va porni cel mai dorit dezastru,
Ce nu va fi de nimeni decriptat!

Va ninge cu lumină de albastru
Din ochii tăi de cer nevinovat!

Vârsta

Se-așează iarna-n părul meu
Tot mai intens, tot mai statornic,
Aș implora acum un zeu
Să-ncremenească timpul'-n ornic!

Dar viscolul vine mereu
Și albul lui e tot mai spornic,
Se-așează iarna-n părul meu
Tot mai intens, tot mai statornic!

Accept postura tot mai greu,
De tinerețe-s încă dornic,
Doar tu mă-ntinerești și eu
Iubito, ți-s pe veci datornic!

Se-așează iarna-n părul meu
Tot mai intens, tot mai statornic!

Dumitru Gherghina

Balcic selenar

În ipostaza de turist hoinar,
Avid de aventură și poveste
Mă-ntorc în orașelul selenar,
Strălucitor în straiile celeste.

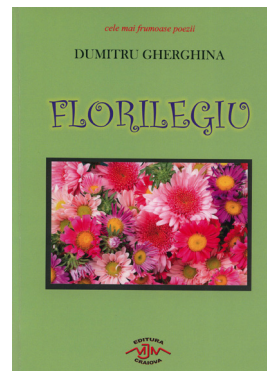
Balcic, nostalgic cum e luna
Albind pereții caselor pustii,
Podind pe valuri licărite bruma
De veghe stând la vremurile vii,

Balcic, încins cu brăul fermecat,
Purtat cândva de-o vrednică regină.
Cu ceruri de sulfină-nconunat,
Ești pentru mine, orașul de lumină.

.....
Acuma dus mă las în voia sorții
În Balcic, să ajung ca pelerin,
Migdalii să-nflorească-n toiul nopții
Și, în orașul alb, să mă închin.

Gramatică

Am învățat atâta gramatică,
Încât ființa mea
Însetată de abstract,
se conjugă din ce în ce mai des
la timpul trecut
și, parcă, cel mai bine
mi se potrivește
perfectul simplu...
Pe când eul meu, mai optimist,
va învăța să conjuge
doar la viitor?!

Ultimul concert

(fragment din romanul „Căruța merge mai departe”)

Pe coama dealului opus celui care purta în coastă cimitirul, peste apa pâraului Văiuța, se ivi o geană de lumină gălbuie, care creștea încet și se întetea, de parcă dealul ar fi avut creștetul învăluit în aura sfințeniei. Era semnul că o să apară și luna, care nu întârzie prea mult și se ridică, plină și roșiatică, în spatele ulmului de la fostul han al Priboienilor. Se duseseră toate, Priboienii unul câte unul, care de moarte bună, care de bolile pușcăriilor și deportărilor sau unul, de-o seamă cu Tăsică, împușcat prin munți după război, împreună cu alți partizani. Tot așa se duseseră hanul și acareturile, scândură cu scândură și piatră cu piatră, cărate parcă la întrecere de hoții din două sate. Pentru că hanul era acolo, sus, pe creastă, pe unde trecea din vechi vremuri un drum al străjerilor care țineau sub observație, până la mare distanță, cele două văi, de o parte și de alta a dealului. Alții ziceau că însuși Priboianu ăl bătrân, un stră-străbunic al celor ce pieriseră în anii războiului și după, obol încercărilor de apărare a unor rânduieli în care crescuseră și crezuseră, ar fi construit acolo hanul, spre a putea el însuși să privească peste văi, cât îi țineau moșiile, să nu treacă niciun om și niciun car pe care să nu-l vadă. Povești, cine să mai știe adevărul adevărat, că prin locurile acelea n-au existat cultul documentelor și cel al păstrării construcțiilor, ci cultul secretomaniei, ascunzișurilor și distrugerii. Plus că nici n-au prea existat documentele, să poți să-ți dai și tu seama mai bine de ceva, cum a fost. De-aia s-a și întâmplat că în părțile acelea de țară, de la munți în jos, cum ar veni pe hartă, când s-a pus problema reconstituirii vechilor proprietăți, după revoluția aia sau ce-o fi fost în '89, s-a ales puradiciul. Nu ca de la munți în sus, unde s-au simțit mintea și mâna neamțului de la Viena și existau, pe sute de ani, cadastrele și foile de proprietate. Asta nu înseamnă că pe acolo nu s-ar fi furat sau n-ar fi existat înșelătorii în anii ăștia fără căpătâi, dar măcar acolo totul a fost făcut temeinic, ca la carte. Și dacă n-au fost documentele, au început cu martorii, cu poveștile din bătrâni, cu tradiția... Dar tradiția, ca să aibă un rost, trebuie să se verifice prin ceva, să aibă o anume seriozitate. Altfel, depinde cine povestește. Și dacă s-a tot povestit, din tată-n fiu și din neam în neam, iar fiecare a mai scos și a mai adăugat câte ceva, după cum i-a convenit lui, apăi atunci e clar cum e și cu adevărurile astea. Chiar și poveștile cu neamul Priboienilor, că erau multe povești, se băteau cap în cap și demonstra, chiar ele, puse una lângă alta, că nu totdeauna se legau lucrurile. Nenea Tăsică știa însă povestea adevărată, trăită chiar de el, a averii care se topise scândură cu scândură și piatră cu piatră, până când în vârful dealului rămăsese numai pianul, siluetă ciudată, hârâind sinistru, răgușit de rugină, în coptul perelor de toamnă.

Nenea Tăsică privea cum luna se ivește întregă în spatele ulmului, singur supraviețuitor al vremurilor când hanul Priboienilor era în floare și, pentru câteva clipe, ulmul se află în întregime în cercul galben mișcător, ca un desen în peniță din vremurile de demult.

Poate că așa fusese cândva, privit de pe dealul cimitirului, și hanul, desen pe lună mișcătoare sau poate pianul, când rămăsese el singur pe planșeul neatins de nimeni, poate tocmai pentru că pe el stătea pianul, al camerei fetei celei mici a lui Iancu Priboianu, moartă de tuberculoză în toamna când începea războiul.

Fata aceea, Maria, ajunsese la douăzeci de ani și era tot nemăritată, cum nu se întâmpla cu fetele de boieri sau de negustori, vâdate de timpuriu de flăcări altor boieri și altor negustori, spre a-și întări averile și a păstra albăstreala sângelui, ceea ce, de foarte multe ori, era chiar aranjat de boierii sau de negustorii cei bătrâni, pe când odraslele încă li se jucau în țărână sau abia primiseră botezul. Și cum se întâmplase cu cele două surori mai mari, Polina și Domnica, măritate amândouă când nici nu împliniseră șaispe ani. Maria ceruse însă să meargă la școala de muzică, la Conservatorul din București, fascinată de faptul că cineva din neamul lor, o mătușă, sora lui bunicu-său dinspre tată, care se măritase și ea de timpuriu cu un negustor din Timișoara, fusese mare pianistă și cântase la opera de acolo. Venise pe la han, bătrână, la

puțină vreme după ce Iancu Priboianu îi cumpărase Mariei pian, și fata urmărea ore în șir cum degetele i se jucau pe clape, rugând-o încă o dată și încă o dată să mai cante pentru ea.

În vacanțele Mariei, vara, în serile când dogoarea zilei era înlocuită de adierile răcoroase și parfumate ale câte unei pale de vânt, sunetele pianului răzbăteau până în satele de pe cele două văi și oamenii ieșii pe la porți în răscruciuri, ascultau și își imaginau, fără să înțeleagă muzica aceea, un fel de luptă între fată și pian. Chiar și în vara de dinainte de a muri Maria, când se știa că părinții umblau cu ea pe la doctori, s-au mai auzit cântecele. Nu mai era însă lupta aceea cu fiara cea neagră - mulți oameni văzuseră pianul când îl adusese Priboianu și îl urcase în cameră - ci niște mângâieri și tânguieli mai blajine, așezate și molcome. Rar se mai auzea în ambele sate, oricât ar fi fost serile de liniștite, ci norocoși erau când unii când alții, după cum se întâmpla să adie vântul dinspre han spre unul dintre sate.

Vreo doi-trei ani a durat până când hoții satelor au devalizat averea Priboienilor. Nimeni dintre ei nu mai locuia acolo, slugile simțiseră aerul unor alte vremuri și căutau de căpătuială, iar multora le era teamă să spună că ar fi avut vreo legătură cu stăpânii. Mai întâi au apărut geamurile sparte și sticle goale de băutură aruncate printre copacii din preajmă. Apoi niște uși descuiate, pe care putea să intre și să iasă cine voia, până când ușile au dispărut cu totul. După care hoții au prins curaj. Odăile au fost golite una câte una și, la un moment dat, într-o dimineață, hanul nu mai avea acoperișul pe o latură. Nimeni nu s-a interesat însă ce se întâmplase, nici primăria, nici milițienii, astfel încât făptașii, câți vor fi fost, și-au văzut mai departe de treabă, continuând cu desprinderea căpriorilor, dislocarea grinzilor și a cărămizilor din ziduri, plus că acareturile din curte aproape că nu mai erau.

Și mobilierul a fost luat tot scândură cu scândură, pentru că nimeni nu îndrăzne să ducă în casă lucruri boierești de care să se folosească el. Faptul că distrugeau și furau nu-l lua nimeni în seamă, puteau să ia oricât, era din averea făcută de unul care supsesse sângele poporului, după o expresie care circula intens prin toate satele. E adevărat că acolo, la han, se supsesse, dar supseseră ei, chiar unii dintre hoți, apoi după țoi, pahar după pahar și țap după țap și, da, contribuiseră cu ceva la averea agonisită de negustorul-hangiu. Cert e că nu-i întreba nimeni de ce o distrugeau și vorbeau oamenii că nu erau doar hoții cunoscuți ai satelor, sărăntocii și haimanalele, ci și unii despre care n-ai fi crezut. Doar că nu-i dovedea nimeni, nici dacă i-ar fi căutat. Cărămizile se așezau în alte ziduri, căpriorii sau grinzile își găsiseră locul în alte case, cine să mai scotocească după ele.

Cu mobilierul era însă altceva. Nu putea fi luat întreg, cum nici casa, nici magazia, nici chioșcul de vară nu puteau fi luate întregi. Dacă s-ar fi întâmplat așa, imediat el, hoțul, devenea posesorul unor bunuri pentru care – că le deținea, nu că le furase – putea să ajungă la Canal. Când au desfăcut biblioteca, au înșirat cărțile prin cameră. N-au luat niciuna. Știau câte trăsesse învățătorul și cât îl mai târăseră pe la miliție să spună unde ascunde niște cărți de dinainte de război și puțin a lipsit să nu-l aresteze, iar asta s-a întâmplat doar pentru că noul primar îi datora oarecum recunoștință, pentru că îl dusesse el, învățătorul, odată, când era mic, cu șareta, la spital și îi povestiseră părinții că îi salvase viața.

Ploile au căzut peste cărți, iar când au dispărut zidurile vântul a început să le împrăstie prin fosta curte și pe câmp. Nenea Tăsică a văzut cum zburau filele cu povești și cu legende, cum dansau printre copaci mareșalul și regele, regina și prințesele, domnițe, domnitori și savanți. Săltau în sunetul vântului portretele lor din cărțile de istorie și din almanahuri, până când cineva a spus treaba asta la miliție. Și milițienii au venit chiar în mijlocul unui bal, când dansul era mai drăcesc, pentru că vântul își găsisse să învârtăjească puternic aerul tocmai prin acele locuri. Iar filele se desprinseseră și se risipiseră, stăteau domnițe pitulate prin iarbă și râdeau domnitori agățați prin crengi de copaci. Au chemat mai mulți oameni de-ai lor, proaspăt membri de partid și copiii din mahalaua lui Tăsică, între care și el, au privit cum se aprinde rugul și cum se răsucesc trupuri și portrete, arzând dinspre margini spre mijloc, până când totul se transforma în scrum. Cei care n-au binevoit să treacă din prima în lumea cenușii au făcut-o atunci când chiar șeful de post, să fie sigur că nimic nu scapă, a răscolit cu furca de fier jarul și cărțile semiarse, pătrunzând prin vieți povestite și prin trupuri sau chipuri din cărți de învățătură, ca la un alt și altfel nouă sute șapte. Iar asta este povestea adevărată, văzută de nenea Tăsică și de alți copii, precum și de unii dintre oamenii din sat, care au avut curajul să privească din ascunzișuri, dar care n-au povestit niciodată. Și așa s-a infiltrat în tradiție doar ce scriau noile cărți și noile manuale, sau ce spuneau, pe la adunări, activiștii trimiși de la centru: că s-a făcut dreptate și că au fost pedepsiți cei ce au supt

sângele poporului. Când a venit vremea să se poată povesti, oamenii aceia muriseră demult, iar copiii de atunci, ca nenea Tăsică, dacă avuseseră norocul să trăiască mult, abia acum încercau să priceapă ceea ce văzuseră cu ochi de copii.

Pianul a rămas ultimul. Cine putea să îndrăznească să-l ia și să-și ducă în casă propria foaie de trimitere în Bărăgan sau la Canal? Nimeni. Adică să ai un pian? Haida-de! Se pare că a încercat totuși cineva să-l ia pe bucăți. A desfăcut capacul de la clape, rupând balamaua aceea de tablă galbenă care se întindea pe toată lungimea lui, dar atât. Nu l-a luat, l-a lăsat acolo, lângă mastodontul de abanos negru, rezemat într-o parte. Camera cu pianul a rezistat cel mai mult. Dar nu de grija acestuia, oricum ploua în ea ca afară, ci pentru că se răspândise zvonul despre bântuielile stafiei fetei moarte în acea cameră și se gândeau oamenii că dacă duc acasă cărămizile, stăpâna s-ar putea să vină să le caute. Până la urmă a învins spiritul locului, cum adică să lași din mână ceva ce ai putea duce acasă, și așa au dispărut, încetul cu încetul și ultimele ziduri.

Atunci a început povestea cu silueta pianului profilată pe vârful dealului. Stătea pe planșeul fostei camere ca pe un pedestal, cu capacul de la cutia clapelor rezemat de el. Veneau copii nestingheriți acum, apăsau alandala clapele mari, albe, și pe acelea mai mici, negre, visându-se pianiști. Dar nimeni n-a luat, multă vreme, nicio clapă. Nici copiii, nici hoții. Dacă vedea cineva o clapă de pian sau o coardă de pian în casa lor și îi spunea la miliție?

Până într-o după amiază, când a avut loc ultimul concert al aceluia instrument aristocratic. Se strânseseră nori negri peste deal și peste sat, iar oamenii alergau care-ncotro pe ulițe, spre casele lor, pentru a nu-i prinde furtuna. N-au prea avut însă timp, pentru că totul s-a petrecut uluitor de repede. Câțiva copii erau cu oile pe dealul hanului și când s-a slobozit cerul s-au adăpostit repede sub ulmul pe care nenea Tăsică îl privise mai devreme desenat în cercul galben al lunii pline. Alături, la nici douăzeci de pași, pianul înfrunța vântul și primii stropi. Peste el se apleca, gata să se rupă, o creangă din părul tomnatic care fusese plantat chiar lângă fereastra camerei și se ridicase cândva peste o parte a acoperișului hanului. Când începuse grindina, copiii zgribuliți și înfricoșați de la rădăcina ulmului auziră cum, peste zgomotul vântului, se aud sunete de pian. Erau subțiri, firave, atâta cât puteau să le provoace bulgărașii de apă înghețată care cădeau pe clape. Curând însă, când vântul se întetise, grindina primea ajutor de la perele care se rostogoleau grele pe do, pe re, pe mi și așa mai departe, pe tonuri și semitonuri, ca și cum muzica ar fi circulat dintotdeauna prin sevele părului. Copii erau vrăjiți, nimeni niciodată n-a mai văzut și n-a mai auzit așa ceva, până când într-o clipă o lumină puternică și un zgomot asurzitor au cuprins totul, iar micii participanți la concert au văzut cum pianul se face țândări și cum începe să ardă. Au fugit prin ploaie și prin grindină către sat, lăsând și oi și tot, iar oamenii spuneau mai apoi că pianul acela a fost norocul copiilor, că metalul de la coardele lui a atras fulgerul care, altfel, poate că ar fi atins ulmul.

Nenea Tăsică privea chiar acel ulm, care se mai vedea vag, ca într-o fotografie îmbătrânită de vreme. Luna se ridicase vreo două staturi de om și în cimitir începeau să prindă contur umbrele reci ale crucilor. Sandu lu' Hamalu întârzia, dar nenea Tăsică știa că o să vină, treaz sau beat.

Profesorul de geografie

Sunt de același leat, cum se spunea altădată, cu vecinul meu de apartament, profesorul de geografie Virgil Iacob. Amândoi am ieșit la pensie cu ani în urmă și ducem o viață ca martori pasivi la ce se întâmplă în jurul nostru. Fără îndoială că am putea deveni activi, măcar în structura asociației de locatari, dacă nu într-o asociație publică. Nu ascund că amândoi manifestăm atitudini critice în discuțiile noastre, față de ce promit unii și ce ajung să facă atunci când sunt la putere. Am observat că urmărim, în general, aceleași canale de televiziune, cu mult simț critic și obiectivitate. Când, dincolo de pledoaria verbală, ți se oferă documente ilustrative, vorbele capătă girul autenticității. Cu documentul în față, mintea ți se luminează, înțelegerea faptelor devine o certitudine.

Ieri după-amiază am servit cafeaua la dânsul, pe balcon, unde are o măsuță și două scaune, dar și unde beneficiem de umbră, pentru că soarele e în cealaltă parte a blocului. Nu mai stătusem de vorbă, pe îndelete, de ceva timp. Știu că într-o vreme a fost bolnav.

- Virgile, încep eu discuția, ai auzit că extinderea centralei atomo-electrice de la Cernavodă nu s-ar mai face?

- Da, și-a amintit Virgil, la Cernavodă este o importantă centrală atomo-electrică.

Dar eu nu aveam în vedere existența centralei, ci abandonarea extinderii ei.

- Guvernul stabilise cu firme străine să fie construite alte două reactoare, dar ideea a ajuns acum în coadă de pește, zic eu ca să-l readuc la ce mă interesa.

- Pește? La Cernavodă e o importantă fabrică de conserve de pește, precizează Virgil.

Rămân descumpănit, nu înțeleg felul cum reacționează vecinul la informația pe care i-o ofer. Sigur, ca profesor de geografie e bine informat în privința dezvoltării diferitelor ramuri industriale, a centrelor importante de producție. Ca să-l atrag mai mult pe făgașul specialității sale, îi spun:

- Ca profesor de geografie cunoști bine cum stau lucrurile.

Virgil se luminează la față și-mi spune cu o voluptate neașteptată:

- Manualul de geografie pentru clasa a XII-a, Geografia României, era împărțit în două: geografia fizică și geografia economică. Această parte a doua a manualului era structurată pe industrii, cu centrele lor, cu potențialul lor economic. Știu manualul pe de rost. Era o plăcere să le vorbești elevilor despre toate astea. Pretenția mea era ca atunci când punea degetul pe hartă, elevul să știe ce se fabrică acolo.

- Virgile, încerc eu să-l readuc la realitate, acest manual nu mai există.

- A apărut altă ediție?

- Nu. Geografia României nu se mai studiază în felul acesta.

- Cum așa? întrebă el nedumerit.

- Acum geografia României e parte componentă a geografiei continentului. Când se face referire la o anumită ramură economică, se mai amintește și ce a mai rămas din industria autohtonă.

- Chiar așa? repetă Virgil întrebarea.

- Chiar așa, răspund eu îngrijorat de lipsa de informație a lui Virgil.

- Ani de zile am predat după acest manual. Întrebă-mă ce vrei. Erau acolo prezente nu numai centre mari industriale, ci și obiective existente în orașe mai mici, chiar și în comune, unde se industrializau produse agricole.

Încerc să-l readuc pe Virgil la realitate și-i dau ca exemplu o fabrică de celule electrice dintr-un orașel aflat la nici douăzeci de km de municipiul nostru.

- Au scos-o din manual? mă întrebă Virgil.

- Nu. A dispărut, așa cum au dispărut coloși industriali.

Virgil îmi ia seama fără să reacționeze într-un fel. Nu-l mai recunosc. Din omul activ de odinioară, în discuțiile noastre, văd că am în față altă persoană. Nici doamna Iacob nu m-a prevenit. El începe să-mi reproducă lecții întregi din manualul de geografie pe care l-a predat ani în șir până la pensie. Caut să-l

readuc în prezent, arătându-i că generațiile de tineri de acum primesc alte informații.

- Tot ce spun eu e în manual și în țară. Meditam elevi pentru concursul de admitere la Facultatea de Geografie, la cea de Științe Economice, la cea de Agronomie sau Horticultură. Primul lucru pe care-l aveam în vedere era cunoașterea hărții. Harta la geografie este echivalentă cu tabla înmulțirii la matematică sau cu valența la chimie. Îi pregăteam după felul cum erau formulate subiectele la examen: o structură geografică prezentată din punct de vedere fizic și economic. Cea mai frecventă greșeală pe care o făceau candidații se datora necunoașterii hărții. Cum să treci salina de la Târgu Ocna în Subcarpații meridionali dintre Olt și Prahova?

Încerc să înțeleg ce se petrece cu Virgil. O licărire de teamă îmi îngheață sângele. Îl întreb cu jumătate de gură:

- Acum ai mai vrea să pregătești candidați pentru proba de geografie?

- Cum să nu, mă asigură Virgil, cunoștințele mele sunt vii, chiar dacă am o vârstă mai înaintată.

- Câți ani ai?

Virgil încruntă sprâncenele, face un efort și-mi spune:

- Păi, m-am născut în 1940.

Predând geografia României atâția ani, aceea structurată în două părți, pe care încă o știe atât de bine, rămâne cantonat în ea și l-ar deruta informația despre geografia economică a României de acum. Mă întreb dacă poate să-și explice deosebirea, cauzele. Mi-e teamă că și aceste temeinice cunoștințe se vor șterge în viitorii ani din memoria lui Virgil, ca soarele în continuă cădere, dincolo de orizont.

Ion R. Popa

Tată, ai avut dreptate !

Într-o zi frumoasă de primăvară, arhitectul Radu Munteanu a ajuns acasă mai târziu ca de obicei. El, inginerul și dirigintele de șantier fuseseră chemați la primul secretar al județului și luaseră cunoștință de „îmbunătățirile” ce trebuiau aduse proiectului noului edificiu spitalicesc, aflat în construcție, pentru a-l fi pus în acord cu ultimele indicații ale șefului statului.

Preocupat și obosit, nici nu și-a dat seama când a intrat în casă. Soția sa, Marga, acum pensionară, o femeie foarte înțelegătoare, care crescuse patru copii, l-a privit îngândurată la rându-i: „Să-i spun sau nu!”, apoi a trecut în camera de alături, unde se afla Florin, fiul lor cel mai mic, student la Științe Economice. Acesta a tresărit:

- Mamă, i-ai spus?

- Nu am avut curajul. Este supărat și foarte deprimat.

- Dacă nu-i spui dumneata, îi voi spune eu, să știi!

- Cum este acum de răvășit, nu vei obține încuviințarea dorită.

- Nu se poate, eu trebuie să rezolv asta urgent. Așa am promis..., și Florin a și trecut în sufragerie, unde l-a găsit pe tatăl său pe fotoliu, urmărind „Actualitățile”. S-a așezat pe alt fotoliu, și-a dres glasul dând de înțeles că ar avea de spus ceva...

- Ia spune, fiule, pe tine ce te frământă? l-a îndemnat tatăl.

- Vreau să mă căsătoresc, l-a luat prin surprindere Florin.

- Dar tu știi ce înseamnă căsătoria, familia, ai mijloacele necesare de a o întreține? s-a mirat arhitectul după un timp de gândire.

- Voi întrerupe facultatea, mă voi angaja și voi avea...

- Cine e ... fericita? Poate ea are serviciu?

- Nu. Este încă elevă în ultima clasă și învață foarte bine.

- ?! În cazul ăsta, eu nu sunt de acord. Așteaptă să devină studentă, apoi o să termini facultatea și, dacă

dragostea voastră rezistă, vă veți căsători atunci, când veți fi mai maturi...

- Eu i-am spus la fel, a intervenit Marga, mama lui Florin, intrând.

- Nu se poate! Eu i-am promis Deliei că ne vom căsători după examenul ei de bacalaureat, și voi, o viață întreagă, m-ați învățat că promisiunile trebuie respectate.

- Da, însă trebuie să aibă un temei solid, pe când la voi..., i-a reproșat tatăl.

- Temeiul unei căsătorii este dragostea pe care se bazează relația dintre parteneri, a replicat fiul.

- Foarte adevărat, o condiție esențială, totodată verificabilă, dar total insuficientă și care, uneori, determină o căsătorie neavenită, dacă produce perturbații în pregătirea viitorului, nu numai profesional, al unuia dintre ei. Dar părinții fetei știu de planurile voastre? a reflectat tatăl.

- Nu are părinți, au dispărut într-un accident de mașină, în urmă cu un an; ea a fost îngrijită de o mătușă.

- E bine să fie întrebată mătușa, probabil tutorele său...

- Nu, pentru că Delia nu o suferă, tocmai vrea să scape de ea, după împlinirea vârstei; se simte persecutată și furată, în favoarea verișoarei, fiica mătușii.

- Și dacă, după un timp, Delia găsește pe altul mai mărinimos decât tine!? a schimbat planul discuției tatăl, sesizând mobilul apropierii dintre cei doi.

- Nu, fiindcă ne-am jurat credință veșnică în dragoste.

.....
Timp de câteva luni, tatăl și fiul nu au mai discutat despre asta. Ba chiar au evitat subiectul, părinții presupunând că Florin a înțeles, iar acesta că ei au acceptat.

Într-o zi, Radu și Marga au primit un telefon. Erau invitați la Casa Căsătoriilor. S-a dus numai Marga.

- Unde veți locui? i-a întrebat mama.

- Delia are casa părinților, a răspuns Florin.

- Din ce veți trăi?

- Eu deja m-am angajat, sunt fierar-betonist pe șantier, în Orașul Nou.

Casa în care locuiau fusese moștenită de la părinți de tatăl Deliei, care o împărțea cu sora sa, Elisabeta. Dar nu au putut locui prea mult timp acolo, fiindcă aceasta le producea tot felul de neajunsuri pentru a-i fi determinat să plece, ca să rămână doar familia sa în tot imobilul. Florin a obținut un apartament în Orașul Nou, unde s-au mutat.

.....
Într-o zi, venind de la serviciu, Florin a găsit în cutia de poștă un plic mai ciudat. Renunțând la studenție, Comisariatul Militar îl chema pentru încorporare. A fost trimis la o unitate de artilerie din Lugoj. După aproape două luni, Delia, împreună cu sora lui mai mare, i-au făcut o vizită. A durat o jumătate de oră, timp în care Delia s-a dovedit foarte rece. La despărțire, sora lui s-a depărtat cu ochii în lacrimi, Delia grăbită, iar Florin a rămas îngândurat.

După alte patru luni, Florin a primit prima permisie. În gară a fost așteptat de Delia. După o primă îmbrățișare, ea l-a respins cu răceală.

- Ce e cu tine? a întrebat el surprins.

- Îți voi spune, dar mai întâi să ne așezăm undeva. Uite, hai în cofetăria asta, dau eu o prăjitură, i-a propus ea.

S-au așezat ca doi străini, distant.

- Sunt nerăbdător a afla, să știi! a insistat el în timp ce își ocupa locul.

- Am fost cerută în căsătorie de avocatul pe care îl am în procesul cu mătușa mea. M-a asigurat că vom obține casa.

- Tu cum ai răspuns la cererea lui?

- Am acceptat, a răspuns ea scurt, și privirea sa a rămas ațintită asupra lui, intersectându-se cu cea tăioasă, din sens invers, de care s-a simțit străfulgerată.

Florin s-a ridicat ca să plece, dar mai întâi i-a urat:

- Îți doresc o viață fericită, deși nu cred în asemenea căsnicii! după care a întors spatele și a ieșit.

Florin s-a îndreptat spre casa părinților. Tatăl, acum pensionar, l-a îmbrățișat bucuros de revedere și totodată cu o privire întrebătoare, iar Florin, cu lacrimi în ochi, a reușit să rostească:

- Tată, ai avut dreptate!

Din agenda Cenaclului „Mihai Eminescu“ New York

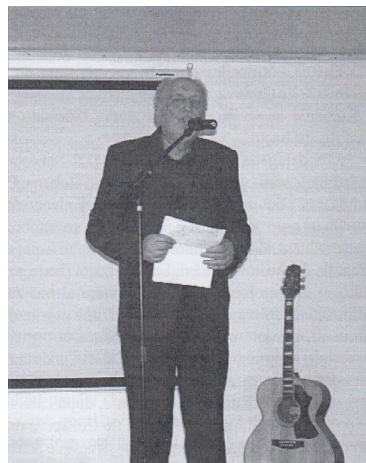
Întâlnirile de vineri, 2015

- 1 Mai – „Lectură din poezia invitaților“. Bucharest.
Th. Damian prezintă poezia preotului Protoiereu Marcel Miron. Locația: restaurantul Bucharest.
 - 22 mai – „Seară de lecturi literare“, au citit: Valentina Ceaprazi, Ion Burcin, Lisa Pecay, Vasile Crețu, Theodor Damian. Locația: rezidența d-lui Theodor Damian. Întâlnire urmată de recepție și de „un grătar literar“ sub dudul și gutuii din curtea locuinței din cartierul Woodside.
 - 19 iunie – Invitație la cenaclu cu **Theodor Damian** care prezintă volumul de versuri „Singurul dincolo“ la restaurantul Bucharest, Queens Boulevard.
 - 3 iulie – „Seară de poezie cu poetul Vasile Crețu din Philadelphia“. Locația: restaurantul Bucharest.
 - 29 iulie – Întâlnire cu scriitoarea Muguraș Maria Petrescu. Locul desfășurării – restaurantul Bucharest.
- Precizări:
- În perioada 29 – 31 mai activitatea cenaclului „M. Eminescu“ s-a desfășurat în strânsă colaborare cu ICR New York, ca principal organizator al târgului de carte BEA, New York.
 - În acest an au apărut deja primele trei numere ale revistei cenaclului „Lumină Lină“, director, preot prof. și scriitor **Theodor Damian**, redactor – șef pentru America, M. N. Rusu iar pentru Europa, prof. univ. și scriitoare Mihaela Albu (Craiova).

Agenda culturală a românilor, februarie – septembrie 2015

Institutul Cultural Român (ICR) din New York

- 24.02.: Expoziția „Foc și lumină“, lucrări în ceramică, sticlă, fier forjat, create de artista Viorica Colpacci, absolventă a Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu“ din București.
- 27 - 31.05: **România și Book Expo America** (BEA) – a doua participare a scriitorilor și cărților românești la această amplă manifestare de la New York derulată la „Javits Center“ și la sediul ICR din East 38th Street (at 3rd Avenue) și au cuprins: întâlniri cu scriitorii Norman Manea și Bogdan Alexandru Stănescu – la pavilionul românesc al târgului de carte și la expoziția „The Arhipelago Norman Manea“.
- 28.05 – în aceeași locație au avut loc o sesiune de lecturi și acordări de autografe. Au participat: Ana Blandiana, Romulus Rusan, Oana Cajal, Theodor Damian, Mirela Roznoveanu, Alexandra Conte, Aurora Cornu, Valery Oişteanu, Carmen Firan, Valentina Ceaprazi.
- 28.05, sala Auditorium, sediul ICR New York, „Condiția scriitorului și artistului român stabilit în America (SUA) și Canada“. Au prezentat: Petru Popescu, alături de lector univ. dr. Mona Mănescu (Columbia University) romanele „Supleantul“ și „Dulce ca mierea e glonțul patriei“. A urmat prezentarea Oanei Cajal, „Posters for Unwritten Plays“.. seara s-a încheiat cu „Mărturisiri și profesii de credință ale scriitorilor: Theodor Damian, Mirela Roznoveanu, Alexandra Conte, Aurora Cornu, Valery Oişteanu, Carmen Firan, Valentina Ceaprazi.
- Vineri, 29.05, standul României de la Yavits Center: „Autori români traduși în America“ – Ana Blandiana, Doina Uricariu, Romulus Rusan. A urmat un microconcert „George Enescu“.

*Sala „Auditorium“ - ICR New York
Seară „Nichita Stănescu“ - 2013*

- Sâmbătă, 30.05, ora 10.30, standul României: Lecturi și sesiune de autografe ale scriitorilor Ana Blandiana și Romulus Rusan. Au prezentat lecturi din creația acestor scriitori actorii Vasile Fluture, Cristi Balint și Paul Cimpoiu.

Ora 11.30, „Pas cu pas“, de Klaus Iohannis (Ed. Curtea Veche, București). Volumul a fost prezentat de scriitoarea Doina Uricariu, director al ICR NY.

Ora 12.30, „Arta traducerii, de la Mihai Eminescu la Iulia Pană“, a prezentat Adrian Săhlean.

- Duminică, 31 mai: „State an Religions in Romania“ au participat: Doina Uricariu și pr. Theodor Damian.

Ora 17.00: Editura Curtea Veche (București) a prezentat cărți dedicate monarhiei în România și evenimente precum: „Pogromul de la Iași“.

Ora 18.00 – „De la arte vizuale la arta teatrală“ – participă Tompa Gabor (România) și Botond Reszegh, exemplificări cu filme documentare

și cu fragmente filmate despre creația teatrală a regizorului și scenografului Tompa Gabor.

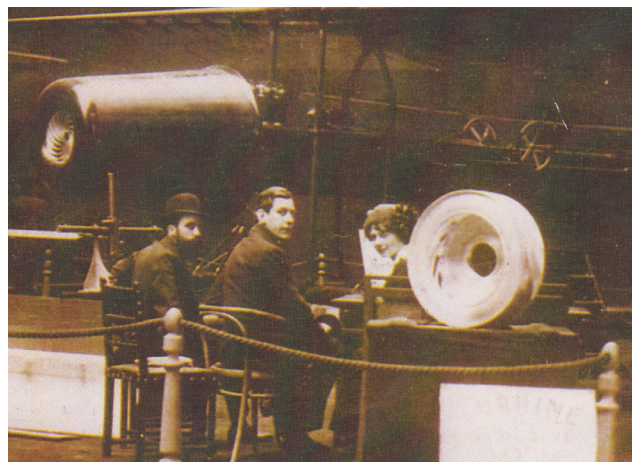
Ora. 19.30 – Revista „New York Magazin“ prezentată de conducătorul acesteia, jurnalistul Grigore Culian. Theodor Damian a vorbit despre „Relația scriitorului cu comunitatea și despre activitatea Cenaclului „Mihai Eminescu“ și a revistei Gracious Light (Lumină Lină), pe care le conduce de peste 20 de ani. Revista se difuzează în 22 țări ale lumii, la diaspora românească.

- 25 iulie, locația Queens Avenue, „Stream of love“ – gala de filme documentare din Europa și România.

- 8 septembrie: „Dan Voinea: artist talk&solo show“ și vernisajul expoziției de pictură a artistului la Slag Gallery din cartierul Brooklin. Dan Voinea este absolvent al Universității București (1997) și locuiește la București. A avut expoziții de artă plastică vernisate la New York, Anglia, Franța și, desigur, la București.

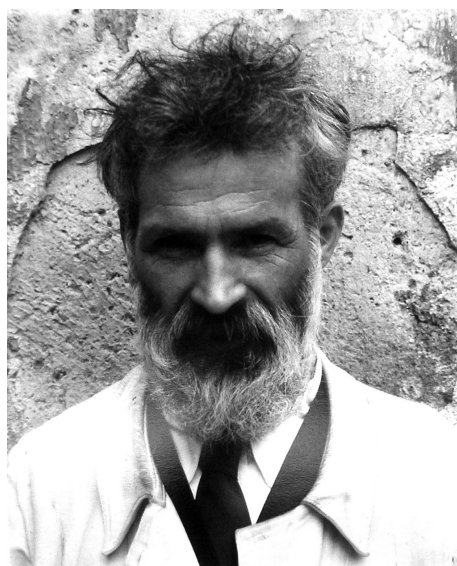
Henri Coandă

Revenirea pe meleagurile oltenești, în 1968, i-a produs o răscolitoare emoție: „**Ei, iată-mă și în Oltenia, în lumea străbunilor mei. Nu, nu fac, defel regionalism. Mă fixez doar în spațiu și mă mărturisesc, atât! Iată ce e pentru mine Oltenia, azi: E începutul celor dintâi Coandă, e retrăirea unor povestiri ascultate în anii neștiutori ai copilăriei, e confruntarea cu însăși intuiția, de pot spune astfel; după cum e propria mea regăsire, da!, regăsirea cu ai mei, cu un trecut ce trăiește în mine. E trăirea genezei**“.

Prezenta fotografie trimisă de criticul literar M. N. Rusu, brașoveanul stabilit la New York, îi înfățișează pe Constantin Brâncuși, Henri Coandă și prima sa soție prezenți la salonul aeronautic, Paris, 1910, când este expus și primul avion cu reacție, creație a savantului român de renume mondial. Unele voci contestă prezența lui Constantin Brâncuși în această fotografie, deși marele sculptor a contribuit la realizarea primului avion cu reacție prin efectuarea pieselor din lemn ale aparatului. Oferim și cu acest prilej posibilitatea dreptului la replică celor care au dovezi contrare afirmației lui M. N. Rusu din revista „Noul Literator“, anul IV, nr. 11, iunie 2013.

O vizită la Muzeul de Artă

Elevii au nevoie de activități care să le lărgescă lumea spirituală, să le împlinească setea de cunoaștere, să le ofere prilejuri de a emoționa puternic, de a fi în stare să exploreze singuri pentru a-și forma convingeri durabile.

Fără presiunea unui clopoțel, a tablei, a lecției și mai ales a catalogului, elevii clasei a IX-a A de la Liceul Tehnologic „George Bibescu” din Craiova împreună cu alte clase s-au bucurat de vizita făcută la Muzeul de Artă deschis de curând.

A urmat un tur al muzeului, condus de doamna muzeograf, care a spus poveștile din spatele palatului și al operelor expuse în el. Au putut fi admirate valoroase picturi de Nicolae Grigorescu, Theodor Aman, Constantin Lecca, Nicolae Tonitza, Carol Popp de Szatmary sau Theodor Pallady și sculpturi de Ion Jalea. Punctul final al turului l-a reprezentat chiar piesa de rezistență a colecțiilor muzeului, sala Constantin Brâncuși, unde sunt expuse, un scaun realizat de Brâncuși pe când era elev al Școlii de Arte și Meserii din

Craiova, și operele „Vitellius”, „Cap de copil”, „Orgoliu”, „Coapsa”, „Sărutul” și „Domnișoara Pogany”.

Elevii au înțeles că pentru Brâncuși, realitatea adâncă a lumii era „naturalitatea”, gândirea alegorică, esența ascunsă în material. Raportarea formei plastic atât la esență cât și la simbol îi impune lui Brâncuși soluții originale integrând trei mari teme: misterul existențialist, conexiunea cer-pământ și aspirația către absolut, precum și alte trei axe: căutarea formelor primordiale, nostalgia cerului și solidaritatea între tot ce există. Temele fixează preponderent teluricul, iar axele - celestul, cosmosul, apolinicul. La Brâncuși nu există un hiat între pământ și cer, căci contrar „censurii transcendente” blagiene, ambele comunică grație aspirațiilor umane.

De fapt o parte din capodopere revelează ideea de zbor, într-o deplină libertate a omului de a cuceri „necuprinsul”. Nu atât zborul spre „înaltul” l-a obsedat, ci în speță, zborul „invers”. În elanul nemăsurat, căutătorul de absolut a simți thyperionic cum îi „cresc” aripi, în aventura prin Vămile Pustiei și Empireu, spre Marele Tot.

Craiova, Capitală Culturală Europeană, 2021

Cristina Oprea

Arta – mijloc de comunicare

În Craiova, la acest sfârșit de lună august și debut de toamnă, au avut loc mai multe evenimente culturale: Puppets Occupy Street Festival 2015, ediția a II-a, Water Edition, Festivalul Internațional Craiova Muzicală și expoziția personală „Picto-biecte” aparținând binecunoscutului pictor craiovean Mihail Trifan.

Puppets Occupy Street Festival 2015, ediția a II-a, Water Edition, organizat de către Teatrul pentru copii și tineret „Colibri” în perioada 25 august – 1 septembrie a fost foarte bogat anul acesta prin multitudinea de manifestări artistice ce au avut loc în diferite locații din orașul Craiova, începând cu Centrul Vechi al orașului, apoi continuând cu Parcul Nicolae Romanescu, Piața Mihai Viteazu, Casa Băniei, Piața Frații Buzești, Centrul Multifuncțional, Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”, Casa de Cultură „Traian Demetrescu” și Parcul Independenței.

Au participat teatre dar și trupe românești - Teatrul Clasic „Ioan Slavici” Arad – Trupa Marionete; Marionet Studio, Arad, Trupa Algol, Constanța; Anim’Arts, București; Asociația ENKIDU, București; MAG, București; Școala de Joacă, București, Tărâmul poveștilor Dollo, Arad, Mușchetarii, București. Participanți remarcanți a fost cei din străinătate și îi amintesc pe Ort-Iki Puppet and Street Theater, Debrecen, Ungaria; Teatrul de păpuși de stat Vidin, Bulgaria; Bigolis Theater, Cambrils, Spania; Little Testa, Masnou, Spania; 27 Aban Theater Group, Tehran, Iran.

Pe lângă spectacolele oferite au fost și ateliere de creație, expoziții de scenografie și fotografie și chiar un concert punk-rock celtic.

Festivalul Internațional Craiova Muzicală aflat sub Înaltul Patronaj al Majestății Sale Regele Mihai I, 42 de concerte în 9 zile, a început din 29.08. și va dura până pe 6.9. 2015 și a fost organizat de Filarmonica Oltenia, Primăria Municipiului Craiova și Asociația Craiova Capitală Culturală Europeană 2021. Ce este foarte interesant la acest festival, faptul că se desfășoară în mai multe locații – Muzeul de Artă, Sala Filarmonicii „Oltenia”, dar mai ales în aer liber – Piața Frații Buzești, această deschidere spre marele public

fiind un mod extrem de interesant de educare și formare a gustului spre muzica de bună calitate.

Există în același timp organizate ateliere muzicale pentru copii în Parcul Romanescu.

Am participat la primul concert din deschiderea festivalului, ce a avut loc la Saloanele Muzeului de Artă din Craiova, sâmbătă 29 august, un concert oferit de „Horn Quartet” – Petrea Gîscă, Romeo Popa, Mihai Sârbu și Adrian Iftimie. Au interpretat piese de George Gershwin, Richard Wagner, Heinz Liebert, Franz Schubert, Henry Purcell, W. A. Mozart, G. Donizzetti, C. M. von Weber, dar piesa cea mai impresionantă pentru mine a fost cea a lui Vasile Popovici „Sara pe deal”.

Pe parcursul acestor zile pot fi ascultate concerte oferite formații camerale și ansambluri simfonice din țară dar și din străinătate. Artiști de mare virtuozitate - Theo Wolters (Olanda), Gheorghe Costin, Cristian Oroșanu, Mihail Ștefănescu, Constantin Grigore, Anna Ungureanu; soliștii Liviu Prunaru, Stefan Tarara, Graf Mourja (Federația Rusă) - vioară, Răzvan Suma (violoncel), Dan Kajetanowicz (Austria), Andrei Licareț, Remus Manoleanu, Rebeca Omordia, Inna Oncescu (pian), Dimitri Illarionov (Federația Rusă) - chitară, Barbara Kajetanowicz (Austria), Bianca Manoleanu și Diana Țugui (soprane), Claudia Codreanu (mezzosoprană) - vor urca pe scenele craiovene oferind cu mare dăruire publicului spectacole – măturii, ce vor rămâne cu siguranță în suflete.

Aproape de spiritul meu creator a fost și un eveniment expozițional organizat în cadrul galeriei U.A.P.R. „Arta” din Craiova. Este vorba de expoziția personală intitulată „Picto-biecte”, aparținând pictorului Mihail Trifan.

Un număr important de lucrări au „populat” spațiul galeriei. Așa cum afirma însuși artistul, există lucrări parietale - „Brigada Garibaldi”, „Structuri cedru”, „Monogramă”, „Tondo”, „Structuri vegetale”, „Prapor”, „Claviatură” și lucrări ambientale prezentate fie ca un ciclu de sculpturi (picto-obiecte) intitulat „Stelă”, artistul făcând referire la stelele funerare, fie de sine

stătătoare „Cască”, „Băiță”, „Trăsură”.

Artist cu un demers interesant, cu proiecte multiple, Mihail Trifan se „destăinuie” publicului în compoziții originale, apelând la mijloace complexe, de la colaj, desen până la instalație.

Privite în ansamblu, lucrările domniei sale reconstituie un dialog între clasic și modern, dar de fapt, fiecare lucrare este de sine stătătoare, având incluse trăirile profunde vis-a-vis de lume și actul creator. Iubind pictura, dar atras fiind de obiect, ca formă a tridimensionalului, pictorul se autodefineste ca un „căutător”, un explorator al unor noi forme de exprimare vizuală.

A fost „școlit” în vechea tradiție a picturii, dar a simțit că poate aborda un nou mod, mai îndrăzneț, cel al conceptualismului. Pășirea pe acest drum se datorează într-un fel și unei întâlniri cu un explorator și cercetător al conceptualismului – pictorul Mihai Spacovschi, întâlnire ce a avut loc în 2006. Deși pictorul crede că nu a reușit să descifreze tainele acestui curent, lucrările domniei sale, „spun” altceva. Din amicitie a pus în expoziție și câteva lucrări ale artistului Spacovschi, ca o legătură vizuală între două forme de exprimare conceptualiste.

Mihail Trifan este artistul care își argumentează spontaneitatea, surprinzând vizual spectatorii. Face diferite trimiteri vizuale și chiar auditive, prin elementele incluse în compoziții, de la frunze presate, obiecte vestimentare, cochilii de melci și scoici, mici componente electronice, mici spărturi din ceramică, piei de animale și până la o orgă de mici dimensiuni.

Expoziția domniei sale a fost foarte bine primită de către publicul craiovean, în special de tineri, ce se apropie cu interes de această formă vizuală de exprimare.

Nu întâmplător această expoziție a fost pe simeze aproximativ în același timp cu cele două festivaluri amintite, deoarece în lumea contemporană a artei există o simbioză între imaginea plastică, muzică și dans.

Craiova a fost în această perioadă locul unei astfel de întâlniri, o mare scenă pe care au evoluat nume mari – naționale și internaționale – din arta dirijorală, corală, teatrală, de operă și-au dat mâna. Cei mai bogați sufletește sunt probabili spectatorii.

A venit toamna, școala va începe în curând, dar pentru craioveni „ȘCOALA DE VARĂ CULTURALĂ” sper să continue.

Loredana-Emilia Neagoe

Tradiție și modernitate în învățământul actual

Învățământul actual dă posibilitatea cercetării, experimentării și aplicării celor mai noi metode în actul de predare-învățare. Din multitudinea de metode didactice existente, profesorul are libertatea, dar și datoria, de a alege și aplica pe cele adecvate conținutului concret abordat, particularităților de vârstă ale elevilor, obiectivelor fundamentale ale disciplinelor școlare, asigurând astfel îndeplinirea obiectivelor propuse pentru fiecare lecție. În acest context, însușirea corectă a limbii române reprezintă o condiție esențială a reușitei școlare a elevilor, tocmai de aceea se consideră că disciplina de învățământ „limba română” are cel mai important rol în formarea unor elevi buni. Realizarea dezideratelor unui învățământ formativ impune, din ce în ce mai mult, folosirea unor metode active, care determină angajarea efectivă a elevilor în activitatea de învățare, le stimulează interesul pentru cunoaștere, le solicită permanent atenția și contribuie substanțial

la dezvoltarea unei gândiri operatorii.

De-a lungul anilor de activitate la catedră, dascălul este preocupat de promovarea unor metode activ-participative, în special la obiectele care prezintă o serie de dificultăți datorită caracterului abstract al cunoștințelor pentru această vârstă, cum este și limba română la nivel gimnazial. Astfel am constatat că folosirea doar a unei categorii de metode de predare nu are o eficiență atât de mare ca atunci când se găsește echilibrul optim între metodele tradiționale și cele moderne. Elevilor li se pare mai atractivă lecția dacă metodele folosite în predarea noilor cunoștințe sunt variate, atractive și îi implică și pe ei în mod direct.

Prin îmbinarea metodologiei clasice cu cea modernă se va realiza o îmbunătățire a tiparului tradițional de predare, cadru ce va deveni un proces automatizat, o gamă foarte largă de strategii de predare putând fi folosite în diferitele sale etape,

în mod alternativ cu cele tradiționale. Această problemă nu trebuie privită în mod exclusivist, ci complementar, urmărindu-se o alternare optimă a strategiilor clasice și moderne.

Eficiența educațională depinde în cea mai mare măsură de modul cum se realizează procesul de învățământ, aflat în legătură directă cu metodologia didactică ce reprezintă veriga hotărâtoare a înnoirii activității didactice și a relațiilor educaționale. Organizarea logică, cât mai riguroasă a conținutului și comunicării educaționale, precum și folosirea metodelor celor mai potrivite în cadrul lecțiilor constituie condiții necesare eficienței procesului de învățământ. Fiecare dascăl îmbină în lecțiile predate metodele clasice cu cele moderne, știut fiind că progresul în procesul de învățământ constă în înțelegerea faptului că eficiența sporește în măsura în care educatorul reușește să-și însușească și să aplice un inventar cât mai variat de metode, organizate într-un sistem flexibil, deschis.

În predarea limbii române, cu toate compartimentele ei – fonetică, vocabular, morfologie și sintaxă – se folosesc atât metode comune și altor obiecte ca: explicația, conversația, demonstrația, lucrul cu manualul, exercițiul, învățarea prin descoperire, prin problematizare, cât și o metodă specifică: analiza gramaticală, metode care se îmbină și se completează reciproc, fiind folosite pentru:

- analiza unor situații problematice;
- evaluarea resurselor și mijloacelor de acțiune disponibile și adecvate rezolvării unor anumite probleme, precis definite;
- atingerea unui maxim de obiective cu un minim de efort;
- controlul, pas cu pas, al raționalității, eficienței și operativității activității didactice desfășurate.

Înfăptuirea unui învățământ activ, apt să răspundă nevoilor sociale și trebuințelor dezvoltării personale a elevilor, a dus la apariția mai multor teorii ale învățării, fiecare cu temeuri psihologice și cu validări experimentale riguroase și, totuși, cu alt răspuns la întrebarea ce și-o pune fiecare educator: „Cum ar fi mai bine?”. Pornind de la această premisă, voi prezenta câteva aspecte generale atât asupra metodelor clasice, cât și asupra celor moderne, în predarea limbii române la elevii ciclului gimnazial, prin prisma avantajelor și dezavantajelor pe care le are fiecare categorie prezentată.

Imaginația și creativitatea reprezintă componente ireductibile ale personalității umane, iar stimularea și educarea lor reprezintă cerințe ale învățământului

modern. Această exigență apare și mai nuanțată în cazul elevilor cu o dotare peste medie, caracterizați printr-un nivel înalt al aptitudinilor. De aceea, alături de unele recomandări generale în această privință, se poate vorbi și de unele metode speciale, concepute pentru a stimula creativitatea, prin gândirea critică.

Gândirea critică este un proces complex de integrare creativă a ideilor și resurselor, de reconceptualizare și reîncadrare a conceptelor și informațiilor. Este un proces activ și interactiv care are loc simultan la mai multe nivele. De obicei, gândirea critică e orientată spre scop, dar ea poate fi și un proces creator, cu scopuri mai puțin definite. Gândirea critică este o gândire sofisticată, dar posibilă la toate vârstele. Ea reprezintă un ideal de atins în procesele de gândire ale elevilor, de la care profesorul așteaptă nu doar reproducerea mecanică a unor informații, ci și utilizarea acestora în contexte noi, practic-aplicative. Prin dezvoltarea gândirii critice a elevilor se obține, de fapt, eliminarea stereotipurilor, a unei gândiri îngrădite de reguli. Elevii adesea așteaptă ca profesorul să le dea „singurul răspuns bun”, fără să participe în vreun fel la elaborarea soluției, luând „de-a gata” răspunsurile dascălului sau cele oferite de manual.

Scopul dezvoltării unei gândiri critice este ca informația să devină mai degrabă începutul, decât sfârșitul învățării. A gândi critic presupune a lua idei, a le examina implicațiile, a le expune unui scepticism constructiv, a le pune în balanță cu alte puncte de vedere opuse, a construi sisteme de argumente care să le sprijine și să le dea consistență și a lua o poziție pe baza acestor structuri.

La fel ca întregul proces instructiv-educativ, selectarea metodelor și planificarea modului cum se vor aplica ele la clasă trebuie să țină cont de realitățile concrete din cadrul clasei și să fie adaptate acestei realități, demers care solicită un efort suplimentar din partea cadrului didactic, dar îl ajută să evite improvizația și unele posibile inadvertențe.

Formarea gândirii critice nu este o sarcină simplă și nici una care se realizează într-o anumită lecție și apoi se uită. Nu există o schemă fixă care trebuie urmată pentru a ajunge la gândirea critică. Există, însă, un set de condiții care trebuie îndeplinite de fiecare lecție și care sunt esențiale pentru promovarea gândirii critice:

- trebuie găsit timp și create condiții pentru experiențe de gândire critică;
- elevii trebuie lăsați să speculeze;
- trebuie acceptată diversitatea de păreri;

- trebuie promovată implicarea activă a elevilor în procesul de învățare;
- elevii nu trebuie să aibă sentimentul că riscă să fie ridiculizați;
- trebuie exprimată încrederea în capacitatea fiecărui elev de a gândi critic;
- trebuie apreciată gândirea critică.

Pentru a ajunge să gândească critic, elevii trebuie:

- să-și dezvolte încrederea în forțele proprii și să înțeleagă valoarea propriilor idei și opinii;
- să se implice activ în procesul de învățare;
- să asculte cu respect opinii diferite de a lor;
- să fie pregătiți pentru a formula și demonta judecăți.

Așa cum s-a arătat, nu există metode tradiționale sau alternative de predare-învățare „bune” sau „mai puțin bune”. Eficiența unei metode poate fi demonstrată doar în mod practic, prin aplicarea ei la clasă, în cadrul orelor de predare a noțiunilor de limba română, când profesorul constată că o anumită metodă sau o anumită îmbinare de metode dă rezultate mai eficiente față de altele.

În mod evident, strategia de predare pentru care

optează profesorul trebuie serios fundamentată pe situațiile concrete din fiecare clasă. Atunci când dascălul pregătește proiectul de activitate didactică și stabilește ce metode corespund mai bine scopului propus și obiectivelor de atins, el trebuie să țină seama în mod obligatoriu de nivelul clasei, de cunoștințele pe care elevii le stăpânesc deja, de ritmul de lucru al colectivului, de particularitățile de vârstă ale acestora. De asemeni, chiar în cadrul aceleiași clase, există elevi cu un ritm mai alert sau, dimpotrivă, mai lent de muncă, cu o capacitate intelectuală mai ridicată sau mediocră. Alegerea metodelor pe care le va folosi profesorul trebuie să țină seama, în acest caz, și de acești factori, fiind extrem de rare situațiile în care colectivele de clase sunt omogene, impunându-se astfel metode diferențiate de lucru, pe grupe de elevi.

Unele cadre didactice preferă stilul tradițional de predare, altele în schimb optează pentru metodele interactive. În ambele cazuri, există atât avantaje, cât și dezavantaje. O analiză comparativă a celor două categorii de strategii propune Ion Al. Dumitru (Dezvoltarea gândirii critice, 2000).

CRITERII	STRATEGII DIDACTICE TRADIȚIONALE	STRATEGII DIDACTICE CARE PROMOVEAZĂ DEZVOLTAREA GÂNDIRII CRITICE
Activitatea elevului	- Ascultă expunerea, prelegerea, explicația, demonstrația profesorului - Încearcă să rețină și să reproducă ideile auzite - Acceptă ideile altcuiva - Se manifestă individualist - Acceptă informația dată	- Exprimă puncte de vedere proprii - Realizează schimb de idei cu ceilalți - Argumentează - Pune întrebări pentru a înțelege lucrurile - Cooperează în realizarea sarcinilor
Activitatea profesorului	- Predă, expune, ține prelegeri - Explică și demonstrează - Impune puncte de vedere proprii - Se consideră singurul expert într-o problemă	- Organizează și dirijează învățarea - Facilitează și moderează activitatea - Ajută elevii să înțeleagă - Acceptă și stimulează exprimarea unor puncte de vedere diferite - Este partener în învățare
Modul de realizare a învățării	- Predominant prin memorare și reproducere de cunoștințe - Competiția între elevi cu scop de ierarhizare - Se realizează preponderent în mod individual	- Prin apel la propria experiență, euristic - Promovează învățarea prin colaborare - Accent pe dezvoltarea gândirii prin confruntarea cu alții
Modalități de evaluare	- Măsurarea și aprecierea cunoștințelor - Accent pe aspectul cantitativ	- Măsurarea și aprecierea capacităților - Accent pe elemente de ordin calitativ

Luând în considerare avantajele și dezavantajele celor două categorii prezentate, sarcina cea mai dificilă a dascălului este de a reuși să găsească echilibrul între ele, calea optimă pentru a valorifica punctele tari ale strategiilor abordate. Primul pas pentru a reuși în acest demers este ca dascălul să încerce să răspundă întrebărilor: Cum aş putea organiza activitatea astfel încât lecția să fie plăcută, interesantă, atractivă pentru elevi? Cum să îi învăț pe elevii mei să învețe cu plăcere, eficient și durabil? J.A. Comenius afirma în Didactica Magna: „Didactica noastră are drept prora și pupa să cerceteze și să găsească un mod prin care învățătorii, cu mai puțină osteneală, să învețe mai mult pe elevi, în școli să existe mai puțină dezordine, dezgust și muncă irosită, dar mai multă libertate, plăcere și proces temeinic”, înțelegând prin asta orientarea eforturilor dascălului spre a-i învăța pe elevi „cum să învețe”. Marele gânditor avea convingerea că o metodă de lucru adecvată asigură rezultate bune chiar și în cazul unor dascăli și elevi mai puțin buni.

Privind problema prin prismă tradițională, conținuturile propuse în programa școlară stufoasă se constituie punctual în mintea elevilor, iar procesul de învățare se reduce la un efort de memorare și reproducere mecanică a informației. Cred că astfel se explică (și devine oarecum firească) reacția de refuz a multor elevi față de manualele încărcate cu zeci de pagini de texte greoaie, de neînțeles pentru unii, sau față de avalanșa de informații adesea irelevante, care se revarsă asupra lor în fiecare lecție.

Abordarea sistemică a conținuturilor, formarea capacităților și competențelor pot fi realizate prin redimensionarea modelului clasic de configurare a lecției sau prin înlocuirea lui cu alte structuri, alături de utilizarea unor strategii, metode și tehnici de predare, învățare și evaluare mai eficiente.

Realizând o analiză comparativă a modelului clasic de predare cu modelele alternative, am constatat că fiecare categorie oferă o serie de avantaje și dezavantaje:

	<i>Modelul clasic de predare</i>	<i>Modele alternative de predare</i>
<i>avantaje</i>	- Sunt identificate erorile, lacunele - Se efectuează corectările, completările imediat - Sunt recapitulate și fixate cunoștințe esențiale - Predarea este rapidă - Informațiile sunt oferite într-un mod accesibil, sistematizat, logic - Elevului îi este oferit un model de exprimare, de gândire logică și sistematizată - Determină o învățare sistematică din partea elevilor	- Se creează o relație bidirecțională între profesor și elev; - Elevii pot formula întrebări, exprima opinii și reacții despre informațiile asimilate - Se stimulează gândirea creatoare, inovativă, spiritul de inițiativă și de înțajutorare - Mesajul este descoperit de elev printr-un efort propriu și utilizat, reintegrat în sistemul global al achizițiilor - Elevul descoperă și alte surse de informare în afara de profesor și învață să caute singur posibilități pentru rezolvarea problemelor
<i>dezavantaje</i>	- Majoritatea întrebărilor sunt formulate de către profesor; - Procesul psihic predominant este memoria - Aproape întregul discurs aparține profesorului - Sursa posesoare de informație este profesorul - Mesajul transmis este emis predominant pe cale verbală, unidirecțională, de la profesor spre elev - Mesajul este perceput, decodificat și utilizat pasiv de către elev	- Sunt mari consumatori de timp și resurse materiale necesare derulării lor - În mediile defavorizate lipsesc instrumentele ce ar putea constitui sursa alternativă de informare a elevului (biblioteci, internet, computer) - Capacitatea elevilor de a relaționa conținutul nou de cel vechi poate fi arbitrară, rezultând o învățare haotică - Elevii nu au prea multe ocazii de a veni în contact cu un model coerent, unitar, sistematizat de gândire, ci fac apel doar la propria experiență, care poate fi destul de restrânsă

Fără a încerca subminarea avantajelor oferite de modelele de învățare moderne, considerăm că modelul tradițional, în contextul actual al învățământului românesc este, deocamdată, cea mai potrivită formă de organizare a învățării pentru ciclul gimnazial. Acesta determină o învățare sistematică din partea elevilor, permite identificarea erorilor și lacunelor, corectarea, completarea și sistematizarea cunoștințelor elevilor care primesc feed-back imediat după

emiterea unor mesaje. Analizând dezavantajele modelului tradițional, dar fără a sugera renunțarea definitivă la acesta de dragul unor modele importate din alte sisteme de învățământ, optez mai degrabă pentru o diversificare a formelor de organizare, a strategiilor și tehnicilor centrate pe elev și organizarea explicită a învățării. Utilizarea unor metode activ-participative în cadrul tiparului clasic de predare îl poate face mai puțin rigid și mult mai eficient.

Lansări de carte la Biblioteca județeană „Alexandru și Aristia Aman” Craiova

- 7 mai – Mihai Măceș, „Etice” (poeme), Ed. Aius, Craiova, 2015
- 29 iunie – Emilian Mirea – „M-am născut Abel” (poeme), Editura Ramuri, Craiova, 2015
- iunie 2015 – Mircea Pospai, volumele „Căruța merge mai departe”, Ed. Scrisul Românesc și „Lacrimile lui Zamolxis”, Ed. MJM, Craiova, 2015
- 20 iulie – Constantin Pădureanu, vol. bilingv (română-spaniolă) „Focuri pe colnic/Fuegos por el otero”, Ed. Aius, Craiova, 2015

Prezențe recente ale Membrilor ACNL în alte publicații culturale

În antologii:

- N. P. Vrânceanu, în „Antologia de poezie română contemporană”, vol. IV, franceză, engleză, germană, Ed. Tipo Moldova, Iași, 2015, colecția „Opera omnia”

- N. P. Vrânceanu, „Antologia scriitorilor români contemporani – poezie” de Ligya Diaconescu, STARPRESS, Ed. Olympus, Galați, 2015, ediția bilingvă, româno-spaniolă

În reviste și cotidiane:

- N. P. Vrânceanu, în „Ramuri”, „Lumină Lină” New York, OltArt Slatina și în Gazeta de Sud Craiova.

Prezențe în periodice culturale, 2014-2015

- M. Barbu, în „Ramuri”, „Mozaicul” Craiova, „Lamura” Craiova, „Convorbiri literare” Iași, „Bucovina literară”, „Destine literare” - Canada, „Observator” - Germania ș.a.

- T. Oancă, în „Argeș” - Pitești, „Baadul

literar”, „Academina Bârlădeană” - Bârlad și „Banat” - Lugoj;

- N. Pârvulescu, în „Ramuri”, „Convorbiri literare” - Iași și altele;

- Teodor Preda, în „România literară”, „Ramuri” și „Lumină Lină” New York, „Antologia de poezie română contemporană”, vol. III, Ed. Tipo Moldova, Iași

- C. Pădureanu, în „Ramuri”, „Cuvântul libertății”, „Lamura” Craiova, „Mozaicul” Craiova, „Agero” Stuttgart „Lumină Lină” New York, „Observatorul” - Canada

- M. Albu, în „Lumină Lină” (NY), „Carmina Balcanica” (Craiova - Iași) și în „Destine literare” - Canada;

- Gabriela Rusu-Păsărin, în „Scrisul Românesc”, „Ramuri”, „Colocvium” și „Analele Universității din Craiova”;

Luni, 07.09.2015 la Casa de Cultură „Traian Demetrescu” a Municipiului Craiova s-a desfășurat o nouă întâlnire a membrilor Cenaclului „Alexandru Macedonski”, condus de scriitorul Marian Barbu.

Au citit versuri:

- scriitoarea Mihaela Albu, membră a Filialei Craiova a USR;

- poetul și jurnalistul Dan Lupescu, membru al UJP.

Imagini și creațiile din cenaclu vor fi prezentate în nr. viitor, 21/2015.

**Adrian Năstase,
Raluca Marina Langă**

Din lumea animalelor

Nevertebrate

Dacă s-ar aduna la un loc toți viermii din sol care au existat vreodată, ei ar acoperi Pământul cu un strat gros de 480 de km (de aproximativ 50 de ori mai înalt decât Everestul).

Cea mai mare rămă din România – Octodrilus permagnus –, din Munții Apuseni, depășește 70 cm lungime.

În prezent se cunosc peste 150.000 de specii de moluște. Unele dintre ele (cele acvatice) ating viteze de 32 km pe oră.

Caracatița are cel mai mare ochi din regnul animal, diametrul acestuia fiind de aproximativ 40 de cm.

Tridacna este cea mai mare scoică ce populează Marea Barieră de Corali. Ea are 90 de kg greutate și 1,50 m lungime. De asemenea, este foarte prolifică. La fiecare depunere ea eliberează peste un miliard de ouă. Cea mai longevivă scoică (100 de ani) este Margaritifera margaritifera (scoica de mărgăritar).

Pânza păianjenului este de două ori mai elastică decât nylonul și de șase ori mai rezistentă decât oțelul. Păianjenul produce mai multe tipuri de pânză: una pentru a-și acoperi ouăle, alta pentru a-și „împacheta” prada și alta pentru a realiza punctele de sudură între firele pânzei.

Scorpionii rezistă la radiații de 80.000 de röntgeni.

Albinele nu văd culoarea roșie. În schimb, percep culorile verde și albastru și razele ultraviolete. Ele preferă culorile galben, albastru și alb.

Într-un stup trăiesc între 20.000 și 60.000 de albine. Matca trăiește circa doi ani și depune 1.500 de ouă pe zi. Trântorii trăiesc 24 de zile și nu au ac. Lucrătoarele zboară cu o viteză de 24 km/h. Polenul este principala sursă de proteine și vitamine pentru albine. Nectarul conține 80% zahăr și 20% proteine. Mierea conține 80% zahăr și 20% apă. Amestecul de miere și polen se numește „pâinea albinei” și este folosit pentru hrănirea larvelor și a albinelor mature. Într-un minut o albină poate bate din aripi de 11.500 de ori.

Muștele sunt atrase de toate obiectele ce reflectă razele ultraviolete.

Dintre artropode cele mai prolifiche sunt insectele: puricii plantelor depun ouă de 14-20 de ori/an, iar o muscă poate avea 4-5 milioane de urmași pe an.

Cel mai mare fluture din lume aparține speciei Troides victoriae din insulele Solomon. Un exemplar matur ajunge la 30 cm lungime.

Cel mai mare gândac este considerat Goliathus goliathus, care are o greutate de 100 g. Este urmat de gândacul titan (Titanus giganteus), care atinge 18 cm lungime.

Pe un km² de uscat trăiesc mai multe insecte decât oameni pe întregul Pământ.

Femelele de cărăbuș depun 70 de ouă în pachete de 7-20 de ouă, la o adâncime de 7-15 cm. Larvele sunt numite popular „viermi albi” sau „pâinea găinușelor”.

Licuricii emit lumină rece (fără pierdere de energie calorică).

Cea mai „bătrână” muscă de pe Pământ (140 milioane de ani) este Cecidomia penophica (1,5 mm lungime), găsită într-o bucată de chihlimbar, în Liban.

Vertebrate

Știuca este supranumită „lupul peștilor” sau „rechinul apelor continentale”, datorită lăcomiei sale. Poate atinge lungimi de 1,5-2 m.

Peștii nu au pleoape. Ei dorm cu ochii deschiși.

Păstrăvul este considerat recordmanul peștilor: el înoată cel mai repede (31 km/h), face cele mai înalte salturi (circa 6 m) și depune cele mai multe icre (1.000-1.500 de milioane) raportat la greutatea corpului.

Peștele-pisică are cei mai mulți dinți: 9.280.

Peștele Dalia din Alaska se congelează în timpul iernii polare, iar vara revine la viață ca și când abia s-a trezit din somnul obișnuit.

Cele mai lungi migrații pentru depunerea ouălor le realizează anghila (din Europa până în Insulele Bermude), somonul (circa 2.500 km) și țiparul (din Europa până în Marea Sargaselor).

La căluții de mare, masculii sunt cei care „nasc” puii.

Peștii piranha (30 cm lungime) pradă în grup.

În câteva secunde consumă animale mari, până la schelet.

Rechinii sunt imuni la cancer.

În lacul Titicaca din Munții Anzi populația de broaște este de o mie de milioane.

În Brazilia trăiește singura specie de broască ce latră și mușcă asemenea câinilor.

În Columbia trăiește o broască veninoasă, a cărei piele secretă o otravă de 30 de ori mai puternică decât curara.

Anaconda este o specie ovovivipară, femela putând da naștere până la 100 de pui odată. Este o specie nocturnă și foarte bună înotătoare, ce poate rezista sub apă fără să respire, până la 10 minute. Anaconda poate atinge 10 m lungime și 225 kg greutate. Circumferința corpului este cât a trunchiului uman. El poate ucide și caimani lungi de 2,5 m, pe care-i sufocă și-i înghite întregi.

Cea mai veninoasă șopârlă din lume este gila (*Heloderma suspectum*), care are dinți ascuțiți prevăzuți cu glande cu venin, precum șerpilor. Ea nu-i desface din rană timp de 15 minute.

Cea mai mică șopârlă din lume este *Lepasoma*, care măsoară 5 cm lungime și cântărește 5 g. Ea trăiește în America Centrală.

Creierul unei reptile cântărește în medie 1% din greutatea ei.

Un gram de venin de șarpe este de 10 ori mai scump decât aurul.

Cel mai veninos șarpe din lume este *Parademansia microlepidotus*, al cărei venin este de 300 de ori mai puternic decât al șarpelui cu clopoței și de 20 de ori mai puternic decât al cobrei indiene.

Crocodilii au fost singurele reptile de talie mare care au supraviețuit Marii Extincții a dinozaurilor. Astăzi se cunosc 22 de specii grupate în trei familii: *Crocodylidae* cu 14 specii, *Alligatoridae* cu șapte specii și *Gavilidae* cu o specie.

Cei mai mari crocodili sunt crocodilul marin (*Crocodylus porosus*), 8,5 m lungime și 2.000 kg greutate, care populează Asia și Australia, și crocodilul de Nil (*Crocodylus niloticus*), care atinge 6-7 m lungime și 1000 kg greutate.

Crocodilii își schimbă dantura de peste 40 de ori.

Crocodilii pot rămâne sub apă peste o oră.

Un crocodil poate rezista 700 de zile fără hrană.

Cele mai mari broaște țestoase de uscat trăiesc în insulele Galapagos și aparțin speciei *Testudo*

elephanttopos. Au peste un metru lungime și cântăresc 250-400 kg.

Cea mai mare broască țestoasă în viață este cea pieleasă din Oceanul Pacific. Ea are 2,5 m lungime și 865 kg greutate.

Primul schelet care prezintă caractere mixte de pasăre și reptilă a fost descoperit în localitatea Langenltheim, în anul 1861. Această fosilă a căpătat numele de *Archaeopteryx lithographica* („pasăre străveche”) și este expusă la Muzeul Britanic (Londra).

Cea mai mare fosilă de pasăre – *Teratornis* – a fost descoperită în anul 1980 lângă Buenos Aires. Avea o lungime de 3,5 m, anvergura aripilor de 8 m și o greutate de aproximativ 80 kg. Se pare că a populat Pământul acum circa 5-8 milioane de ani.

Șoimii pot atinge vârsta de 100 de ani, papagalii 140 de ani, lebedele 160 de ani, găștele domestice peste 40 de ani, găinile 20 de ani, porumbeii 30 de ani.

Pinguinii au mai multe pene decât oricare altă pasăre.

Pinguinul imperial este singura specie care cuibărește în timpul iernii antarctice la -60°C. Ouăle sunt clocite de masculi, timp de două luni, perioadă în care nu se hrănesc.

Casuarii aleargă cu o viteză de 50 km/h.

Ciocănitărea are mușchii gâtului foarte puternici, ceea ce-i permite să lovească lemnul de circa 13 ori/sec.

Prepelițele sunt cele mai mici dintre păsările vânat.

Cele mai mici păsări din lume sunt colibri care cuprind 400-500 de specii. Cea mai mică specie (*Melisuga helenae*) măsoară 2,80 cm și atinge o viteză de 100 km/h.

Vrabia are 14 vertebre cervicale (comparativ cu majoritatea vertebratelor, care au șapte).

Cea mai prolifică pasăre din România este prepelița.

Cea mai mare pasăre marină este albatrosul călător (*Diomedea exulans*), care are 110-113 cm lungime și o anvergură a aripilor de 3,5 m.

Cei mai mari pelicani din lume sunt pelicanul creț (*Pelecanus crispus*), cu o lungime de 150-180 cm, și pelicanul comun (*Pelecanus onocrotalus*), cu o lungime de 140-178 cm.

Cel mai mare pescăruș, pescărușul negru (*Larus marinus*), atinge 74 cm lungime, iar cel mai mic pescăruș (*Larus minutus*) atinge 28 cm lungime.

Cele mai mari viteze de zbor le au, în ordine,

fregata (400 km/h), lăstunul cu coadă ascuțită (170 km/h) și șoimul (120 km/h).

Cea mai frumoasă pasăre este pasărea paradisului din Noua Guinee. Totodată, ea este și cea mai mare pasăre paradis, având o lungime de 120 cm. Tot în Noua Guinee trăiește și cea mai mică pasăre paradis (*Cicinnurus regius*), care atinge o lungime de 16 cm.

Cel mai mare fazan, cel regal (*Syrnaticus reevesi*), trăiește în China și are 210 cm lungime, iar cel mai mic, fazanul păun (*Polipectron hicocartum*), trăiește în Thailanda și Laos.

Cocoșii japonezi au cele mai lungi cozi dintre cocoși. Acestea ating 12 m lungime.

O pasăre foarte prevăzătoare este sfârciogul roșu. Ea adună mai multe insecte decât are nevoie pentru o masă. Surplusul îl înfige în țepii salcânilor în care cuibărește, păstrându-l pentru mesele următoare.

Pentru a se apăra de dușmani, pupezele își tapetează cuibul cu excremente, iar atunci când sunt atacate în cuib, elimină prin glanda uropigee o secreție urât mirositoare.

În ceea ce privește frecvența cardiacă, recordul îl deține pasărea colibri (1.000 de bătăi/minut), urmată de pițigoi, vrabie, canar și rândunică, acestea având 800 de bătăi/minut.

Gâștele rezistă până la temperatura de -110° C. Cea mai somnoroasă pasăre este pițigoiul.

Ciocârlia este singura pasăre care cântă și în timpul zborului.

Oul păsării Kiwi reprezintă 20% din greutatea corpului ei.

Cea mai mică pasăre din România este aușelul, care cântărește doar 5 g.

Cea mai mare pasăre actuală este struțul (*Struthio camelus camelus*). El are o înălțime de 2,75 m și o greutate de 160 de kg, iar un ou de struț echivalează cu 30 de ouă de găină. Aleargă cu o viteză de 64 km/h.

Cea mai mare pasăre răpitoare este condorul de Anzi (*Vultur gryphus*), iar cea mai mică este vânturelul de seară.

Cele mai mici răpitoare nocturne sunt ciuvica și cucuveaua pitică. Greutatea lor este de aproximativ 60-70 g.

Un stol de 1.000 de grauri consumă într-o lună 22 de tone de lăcuste.

Un pițigoi consumă într-o zi o cantitate de insecte egală cu greutatea lui.

Șoimul călător se aruncă cu o viteză de 160

km/h asupra prăzii.

Vulturul bărbos are o anvergură a aripilor de peste 2,5 m, iar acvila de munte de peste 2 m.

O privighetoare execută un cântec format din 61 de strofe, într-o anumită succesiune ciclică.

Rândunica polară străbate jumătate din lume pentru a-și petrece vara în Antarctica.

Cea mai rezistentă pasăre migratoare este pescărușul polar, care străbate circa 25.000 km din Marea Albă până în Australia.

Șoimul are o acuitate vizuală de 2,6 ori mai mare decât omul.

Cel mai mare marsupial din lume este cangurul (*Macropus rufus*) din Australia. Un adult poate ajunge la 2 m înălțime și 80 kg greutate. El poate face salturi de circa 10-12 m lungime.

Cele mai mici marsupiale sunt Kimberley planigale (*Planigale subtiliasma*) din Australia, care au o lungime de circa 45 cm.

Țepii ariciului sunt fire de păr modificate, în lungime de aproximativ 3 cm și 2 mm diametru. Un arici adult are circa 5.000-7.000 de țepi.

Aricii pot detecta sunete cu o frecvență de 45 kHz, ceea ce le permite să audă zgomotul produs de o omidă în timp ce se hrănește.

În timpul hibernării, temperatura corpului ariciului scade de la 35°C la 10°C, iar ritmul cardiac, de la 190/bătăi/minut la 20 bătăi/minut.

Cel mai mic mamifer este liliacul Kitti cu râț de porc. El cântărește 1,5 g și are o anvergură a aripilor de 15 cm.

Lilieci trăiesc între 5 și 10 ani, durata maximă de viață fiind de 20 de ani. Ei pot străbate distanțe de până la 50 km/zi.

Lilieci emit ultrasunete cu o frecvență cuprinsă între 50.000 și 300.000 vibrații/secundă.

Veverițele de copac nu hibernează. Perioada lor de gestație este cuprinsă între 21 și 40 de zile.

Vizuinile popândăului cu buzunar sunt adevărate apartamente, fiind formate din camere separate, cămară, toaletă, intrare principală și secundară (de serviciu).

Castorul european (*Castor fiber*) face parte dintre cele mai vechi rozătoare din lume.

Singurul mamifer din lume care are cristalinul colorat este veverița.

Cea mai prețioasă blană o are hermelina.

Cel mai ciudat animal de pe Pământ este Armadilo, care trăiește în Paraguay. El are bot de șoarece, urechi de iepure, carapace de broască țestoasă și coadă de cangur.

Pregătiți pentru anul Shakespeare

Anul 2016 este un an aparte pentru comunitatea shakespeareiană din întreaga lume, fie că este vorba despre mediul teatral sau cel academic. Este anul pentru care toți iubitorii operei shakespeareiene, de la cei mai mari specialiști la spectatorii sau cititorii pieselor marelui dramaturg, au început să se pregătească cu mult timp în urmă – savanții proiectează seminarii, conferințe, congrese, concep lucrări științifice etc., artiștii crează spectacole, recitaluri, manifestări cât mai variate, iar spectatorii urmăresc cu interes programele anunțate și își rezervă timp și bilete pentru a nu pierde niciun eveniment marcant.

Opera shakespeareiană este prezentă în repertoriile teatrale în mod constant și, desigur, mai ales, în anii aniversari. Dacă în 2014 s-au sărbătorit 450 de ani de la nașterea creatorului, anul 2016 va marca 400 de ani de la moartea acestuia. Atât cele mai cunoscute și prestigioase companii teatrale din lume, cât și altele mai recent înființate își includ în programele lor manifestări cât mai variate, legate de marele eveniment. De exemplu, celebrul teatru Globe din Londra a pus în mișcare un ambițios proiect început în 2014, care se va finaliza în 2016 – un spectacol Hamlet care străbate de-a lungul celor doi ani întreaga lume, fiind prezentat pe toate continentele. Pe lângă teatre, numeroase alte instituții și-au planificat să celebreze cum se cuvine cea mai importantă personalitate a dramaturgiei mondiale. Printre acestea, în primul rând, Festivalurile Shakespeare propun programe cât mai bogate și mai reprezentative. Festivalurile membre ale Rețelei Europene de Festivaluri Shakespeare, ESFN, cercetează și caută cele mai valoroase și inovatoare spectacole, își împărtășesc informațiile obținute, organizează proiecte comune și pun în scenă noi montări, antrenând numeroși artiști.

Festivalul Internațional Shakespeare de la Craiova din 2016 se pregătește să prezinte una dintre cele mai grandioase ediții ale sale. Sărbătoarea este multiplă – pe lângă împlinirea celor 400 de ani de la moartea lui William Shakespeare, festivalul din Bănie va celebra a zecea sa ediție și, în plus, va reprezenta o manifestare majoră în cadrul evenimentelor complexe menite să promoveze Craiova, candidată

pentru a deveni Capitală Culturală Europeană în 2021. Așa cum ne-a obișnuit deja, Emil Boroghina, Directorul Festivalului, a plănuțit această ediție aniversară cu câțiva ani înainte. Nu este nicio exagerare să afirmăm că, în proiectele acestui vizionar, prezențe greu de imaginat în România, nu doar în Craiova, s-au înfăptuit și se înfăptuiesc drept urmare a tenacității, încrederii și, de foarte multe ori, sacrificiului personal al directorului Festivalului Shakespeare.

Anul 2016 va aduce pe scenele din Craiova și din alte orașe ale Olteniei, ca Râmnicu-Vâlcea, Drobeta Turnu-Severin, Târgu-Jiu, Slatina sau Portul Cultural Cetate, trupe prodigioase, spectacole aflate în atenția întregii lumi teatrale mondiale, regizori renumiți. Căutarea, selectarea și contactarea teatrelor sau companiilor ce urmează să fie incluse în programul festivalului reprezintă o muncă de mare finețe, de mare responsabilitate și perseverență, gândită și planificată cu pasiune și migală așa încât manifestarea să aibă coerență și strălucire.

A zecea ediție a Festivalului Internațional Shakespeare din România urmează să se deschidă cu un spectacol Richard al II-lea pe care marele regizor Yukio Ninagawa l-a conceput având în vedere și condițiile oferite de scena teatrului craiovean – reprezentanții săi au studiat-o încă de la ediția precedentă a festivalului, când au venit special la Craiova pentru a se informa. Această prezență prestigioasă era de multă vreme un obiectiv urmărit stăruitor, o primă încercare de prezentare a unei creații aparținând marelui regizor japonez fiind făcută cu mulți ani în urmă, pentru a aduce la Craiova fabulosul său Hamlet devenit celebru peste tot în lume. Tot datorită unor condiții neprielnice s-au anulat ori reprogramat și alte spectacole celebre de-a lungul anilor – totdeauna însă, ca și în cazul de față, soluțiile au fost găsite și notorietatea festivalului a crescut, el fiind astăzi cunoscut și apreciat de către cei mai valoroși oameni de teatru, critici renumiți și shakespeareologi marcanți ai lumii. Dacă ediția aniversară din 2016 se va deschide cu spectacolul nipon, pentru ultima zi a festivalului se depun eforturi pentru a fi adus din nou la Craiova un nume care este

citată de cei mai cunoscuți cercetători în inovația teatrală și care a cucerit deja publicul român cu uluitorul său Hamlet – este vorba despre regizorul german Thomas Ostermeier căruia urmează să i se decerneze Premiul Internațional Shakespeare, premiu acordat până acum regizorilor Declan Donnellan, Silviu Purcărete, Eimuntas Nekrosius și Profesorului Stanley Wells. Nume sonore vor fi prezente din nou la Craiova, altele vor veni aici pentru prima dată – cu toții însă sunt extrem de interesați să participe la manifestarea craioveană unde multe oferte ale unor trupe valoroase a trebuit cu regret să fie refuzate la această ediție și amânate pentru cele viitoare din cauza lipsei de spațiu și timp. Amplificarea și diversificarea festivalului, de la o ediție la alta, va aduce o bogăție de manifestări ce se vor desfășura în săli de spectacole și de conferințe, pe străzi, în spații neconvenționale. Astfel, închiderea festivalului este gândită să ofere

un spectacol de dans acrobatic, vizibil pentru un număr cât mai mare de spectatori pentru că locul de desfășurare urmează să fie exteriorul clădirii teatrului și acoperișul acestuia.

Dacă fiecare moment din programul Festivalului Shakespeare din 2016 reprezintă un adevărat eveniment în sine, dacă atât deschiderea cât și închiderea vor fi pline de strălucire, manifestarea nu se va încheia totuși, ea va fi urmată de un mare eveniment teatral mondial ce se va organiza la Craiova, marcând legătura cu Festivalul craiovean. Este vorba despre decernarea Premiului Europa pentru Teatru, care, pe lângă festivitatea de premiere, înseamnă și prezentarea de spectacole ale personalităților premiate, dar și prezența în Cetatea Băniei a unui număr impresionant de personalități teatrale din întreaga lume. Festivalul Shakespeare de la Craiova din 2016 se anunță a fi cu adevărat o sărbătoare.

Marian Barbu

Centenar Gelu Naum - Reînflorirea suprarealismului

Cu trei ani înainte de trecerea la cele veșnice (1 aug. 1915 - 29 sept. 2001), la Editura „Cartea Românească”, din București, redactor Maria Ivănescu, Gelu Naum își republica antologia din 1980, intitulată *Partea cealaltă*. De data aceasta și cu o variantă a textelor poetice în limba franceză (traducere de Annie Bentoiu și Andree Fleury).

Traseul creației lui Gelu Naum înscrie poezie, proză, teatru, traduceri.

Despre activitatea sa literară, s-a scris și se va scrie, deoarece înrudirea cu suprarealismul îi transferă atribute de lucru, inconfundabile, detașându-l de conaționali, dar și de mulți europeni, cu precădere, francezi.

Se știe că primele trei decenii ale sec. al XX-lea au impus ca prioritare, în poezie, două structuri apăsător revoluționare - *viziunea* și *limbajul*. Mișcări literare, precum futurismul, expresionismul, dadaismul și suprarealismul (ca să le nominalizăm în ordine cronologică), au devenit de referință prin libertățile ce și le-au luat în tratarea combinatorie a cuvintelor. Ele au venit după gesturi similare pe care le-a produs simbolismul, cel care n-a mai acceptat subterfugiile romantice și clasicizarea formulărilor

acestora.

Chiar dacă dezordinea până la haos a exprimării dadaiste a lovit puternic obișnuința creării poemului, a picturii, a muzicii (și a derivatelor acestora), suprarealismul, și el violent, a dezvoltat coridoare benefice de înțelegere a preocupărilor freudiste, cu iz nu numai de psihologie, ci și de filosofie. Scopul rămâne unul fundamental - cunoașterea prin artă și literatură, până în formele lor pure. Altfel spus - scopul scuză mijloacele. În primă instanță deci, pe toate căile, trebuia pătruns în miezul gândirii, fie apelând la automatisme sau dicteuri, incompatibile cu formulările uzuale. Plonjonul în visul fără margini, în sintaxa necontrolată logic, în punctuația nepusă în chingile oficiale de gramatică, fracturarea cu tot dinadinsul a gândirii leneșe - toate, dar absolut toate acestea sunt indicii de testare modernă a lectorilor ce-și arogă drepturi de supremație a înțelesurilor *sui generis*. Într-un anume fel, suprarealiștii de referință, din Europa, propun, aparent pe căi întortocheate, decodarea cuvântului ca semn, dându-i „n” variante într-o „arsa combinatoria”, necunoscută până atunci.

Desigur că având în vedere maturizarea liniilor multiple de receptare, cititorul modern trebuia să preia din țesătura textului ceea ce îl interesează în

mod expres - trimitere la elemente de viață și la varii modalități estetice de prezentare.

Poetul suprarealist îi propune variante, iar el, împătimitul de frumos, apelând la comparație, se obligă să opteze pentru varianta care îi este mai accesibilă, mai apropiată.

Antologia cuprinde ciclurile: **Legătura cu lucrurile, Partea cealaltă, La capătul numerelor, Comentarii la viața cotidiană a păsărilor, Poeme regăsite, Descrierea Turnului, Melancolia dezvoltării, Avantajul vertebrelor, Diminețile cu domnișoara Pește**. Plus o Nota bibliografică, sumare **Referințe critice**. În total, 392 pagini.

Inițiat sau nu, cititorul poate lesne observa șocul formulărilor, fie și din titlurile ciclurilor, doza de violență în aglutinările acestora. Poezia lui Gellu Naum rămâne una de barcadă, nu neapărat programatic stabilită a fi așa, ci realizată cu scop și trimitere la posibilitatea de înțelegere a imposibilului.

Perechi antinomice ca: *rațional-irațional, posibil-imposibil, real-imaginar, concret-abstract* etc. s-au dovedit forme complementare în definirea unei situații, a unei stări de fapt. Poate tot atât de vii, în planul obișnuinței cum sunt *lumina-întunericul, ziua-noaptea* ș.a.m.d. (A nu se înțelege de aici că sunt jumătăți de măsură ale unui întreg, indiferent ce formă îmbracă el!).

Cu aceste precizări, putem înțelege utopiile născute de-a lungul vremii, căroră li s-a opus, în mod categoric, raționalismul de tip cartezian, iar iluminismii au ridicat chiar baricade împotriva imaginarului necontrolat. Nici atunci, ca și după aceea, nu a fost instaurat puritanismul, exclusivismul. Este și cazul suprarealiștilor care, folosindu-se de vis (< gr. *oneiros*) au creat lumi paralele, circulare, adesea abracadabrante - vezi picturi semnate de Salvador Dalí, Francis Picabia și alții.

Lumea literară a lui Gellu Naum descinde, în primă fază a pornirii la drum, din cea franceză, contemporană sieși. A debutat în 1934, fiind student la Facultatea de Litere și Filosofie, a Universității din București (1933-1937), în timpul căreia i-au apărut două volume de versuri: **Drumețul incendiar** (1936), cu trei calcuri, de Victor Brauner, și **Libertatea de a dormi pe o frunte** (1937), cu un desen, tot de Victor Brauner. (Nu cumva Geo Dumitrescu în **Libertatea de-a trage cu pușca** - 1946, a cunoscut bine volumul lui Gellu Naum din 1937?).

Grupul suprarealiștilor din perioada interbelică este destul de numeros, el putând fi înscris în al

doilea val al reverberațiilor mișcării *en titre*, din Franța (Primul val, care a irupt cumva omogen, este socotit a se fi desfășurat între 1924 - când s-a înființat „Biroul de cercetări suprarealiste”, ce va edita revista „Revoluția suprarealistă”, dirijată de Pierre Naville și Benjamin Péret - și s-a elaborat **Manifestul suprarealismului** - 1930. Termenul de *surréalisme* a fost împrumutat de la polonezul francez G. Apollinaire (1880-1918), care l-a întrebuințat în prefața piesei sale **Mamelele lui Tiresias** (1917), ca să-și motiveze înnoirea pe care o aducea în lumea teatrală. Oricum, un înaintaș strălucit, în această direcție, fusese și Alfred Jarry (1873-1907), un nonconformist, ca și Lautréamont (1846-870) ori Rimbaud (1854-1891).

În perioada 1938-1939, Gellu Naum se afla la Sorbona, în vederea pregătirii unui doctorat în filosofie, prilej clasic de a cunoaște îndeaproape lirica franceză, mișcările de avangardă ale Europei, nu numai în literatură. Dar și de a-și verifica tăria scrisului de până atunci, explicându-și pe îndelete colaborarea cu Virgil Teodorescu, Paul Păun, Gherasim Luca, D. Trost ș.a. Ceea ce trebuie menționat neapărat vizează statornicia lui Gellu Naum în comportamentul stilistic pe care l-a impus supra-realismului. Aș spune că în antologia **Partea cealaltă** (1980, 1998) nu prea găsim teme preferate, ci limbaje, modalități stilistice, de la cele insolite, la cele de candoare, de la alegorii, la simboluri, indiferent în ce spații se plasează obiectivul de contemplație. Inconștientul are doza lui de referință.

Desprindem câteva trimiteri spre spații anume din primul ciclu - **Legătura cu lucrurile**. Explicațiile multiple ale cuvântului lucru (postverbal al lui lucră) țin de polimorfismul său, definit în funcție de context.

Așadar, poemul **Fratele prenatal** indică termenii: *ou, sicriu, prundiș, prenatal, soare, vreme* și o metaforă - simbol - *păstăile în care locuim*.

Strofa aceasta, prima, descinde direct din creația lui Ion Barbu - după titlul, din **Oul dogmatic**; după mersul în registre suprarealiste, trimite la **Din ceas dedus**. Strofa a doua canonizează nașterea artei literare, fixată, de la stări de reflecție, de gândire, la registre ale cuvintelor.

Prima strofă are 6 versuri, cea de a doua, 5. *Osia înjunghiată în adâncul roșilor*, fiind al treilea vers, taie în echilibru strofa a doua. Printr-o reducere lexicală, această strofă are trei cuvinte de forță - *bandaje, roși, cuvinte*. Oare nu ele pot defini nașterea operei literare? De la inspirație, păstrată și învăluită

strâns, până la cuvintele fixate pe portativul scrisului, ce se mai poate ivi? Poetul își oferă starea interioară (*prenatală!*) întru nașterea poemului. Limbajul de inconfort doar aparent este dezordonat, venind din spații pământești, dar și cosmice, până dincolo de zămislirea propriu-zisă.

Înainte de lui Nichita Stănescu, Gellu Naum este un barbian creator.

Iată poemul în discuție: ***Fratele prenatal***

De la ou la sicriu pe un prundiș afurisit / într-un
ținut de mărăcini și musculițe / fratele prenatal ne
mai trimite / soarele asfințit pe cerul gurii sale / și
vine vremea să-i deschidem / păstăile în care locuim
// cu ochi pe bandaje el reface / erorile prielnice
reperelor batjocorite / osia înjunghiată în adâncul
roților / și vuietul convoaielor imaginabile / înainte
ca stările să devină cuvinte.

Al doilea ciclu - **Partea cealaltă**. Primul poem - ***Geanta galbenă*** dezvoltă identificarea coridoarelor deschise ale visului, fiindcă *Trebuia făcut ceva pentru ca lucrurile să fie și frumoase*.

Oporuncă interioară, un îndemn de a înfrumuseța ambianța ca sinele să-și audă mersul vieții? Poate, la o lectură pe orizontală, nu mai că „jucam șepticul“ (ola, ola-la!). Atât de pasionat se desfășurase jocul, definit, auzi! - *un paradis pe roate* — că *Adormisem pe podea*.

De aici încolo, somnul rațiunii naște monștri! Poetul nu dă crezare aserțiunii, și plonjând în vis, răsucesce imaginea unor fete într-un legănat de fericire, ca și când ursitoarele îi stabilesc viitorul (*Ea mi-a atins obrajii odată pentru totdeauna și adio*).

În ciuda unei irealități, aproape grotești, deoarece „memoria aceea neagră germinează”, fiindcă și soarele s-a stins de câteva zile, în plină resurecție a visului, poetul vrea să se convingă de un real constrângător - *Aștept să vină pasărea cu geanta galbenă*.

Pe o linie mai profundă, a deformărilor ca și a revelațiilor, se așază poemele ***Sub piele*** (după o viziune concretă, oameni în ploaie, dar deformată din cauza stăruitoare imagini acvatice, ceea ce își amintește nu mai este decât o melancolie a limbajului - *cuvintele mi s-au întipărit de-a-ndoaselea pe dinăuntru pe sub piele*) și ***Triunghiul***.

În ultimul poem, lexicul nu mai este coercitiv, ca să pândască scăpărarea ideii. Reținem o simplă contemplare - el și ea (***Zenobia***) - a unui pescar aflat într-o barcă pe luciul unei ape. Gellu Naum face precizarea că individul, fiind surd, *vorbește cu apa*. *Crede că nu-l aude nimeni*. Cei doi sunt descriși ca

ființe obișnuite, minunându-se de viața omului de pe baltă. Nici nu este interesant câte nimicuri își spun cei doi. Mai interesant, încărcat de reale semnificații, se prezintă ultimul verset - „*Pescarul a tras la mal. Vrea să vorbească și cu pământul / Crede că nu-l aude nimeni*”.

Pescarul, surprins poate într-o activitate de uzură, este împins de imaginarul poetului în vremuri antediluviene, astfel că, venind pe uscat, el reface începuturile apariției omului sub mâna lui Dumnezeu.

Fiind trei (de aici titlul), cuplul se rostește într-o notă grav-ironică despre pescar: *A venit pe lume să se adapteze*.

Ce dramă minunată a creat Marin Sorescu după mitul biblic al lui Iona!

Poemul omonim titlului acestei antologii se prezintă în două game stilistice. Prima conține un enunț sec (fiind 9 la număr — bolgii, trepte de purificare, de gândire a unui sine contemplativ), apropiat de o rostire apodictică. A doua — acolo unde își găsește locul necesar — devine o mică explicație la prima, cu care poate face un mariaj de comunicare. Primele două exemple: *Ființa cu două aripi / Ceara guma vopsea; Precursorul prăzii / Eroicul ei reprezentant*.

După aceste supratitluri sau enunțuri de esență, urmează un text de proză.

În suita enumerărilor, constatările cam uscate ale autorului devin fidele unui *puzzle*, bine strunit, fără prea mari beneficii ideatice. Un exemplu: *Începe / O vânatoare haotică - supratitlu; În spațiile încălcite dintre viziună și capcană aud cum ne trosnește focul în buzunare* - comentariu!

În afară de viziunea apocaliptică a *jocului care trosnește în buzunare*, restul mi se pare elementară speculație provenită dintr-o scenă de vânatoare.

Cuplului îndrăgostit i se rezervă două asemenea texte, ultimul mărturisind sec: *aglomerările uscate își regăsesc sămânța*.

Cam în același registru, aş situa poemul ***Apokatastasis***, care încheie ciclul **La capătul numerelor**.

Un epic cuminte, contorsionat simplu de Gellu Naum, îngăduie eminescian, ca prin somn, când ochiul este închis, să i se reveleze, oximoronic, *oribila frumusețe*. De ce, fiindcă satisfacția cunoașterii de durată se produce numai în urma aprofundării întrebărilor până-n pânzele albe: *A duce lucrurile până la capăt până la crusta lor de șapte ori pleznită*.

Tipice suprarerealismului excentric sunt poemele: **Calul erotic, Buchetul de flori, Să reintrăm în paranteza pe care n-am s-o închid niciodată, Cornelia mama dracului, Adolescentul fluid, Dăruită mie de V, înotătorul de fier și-ntreg ciclul Avantajul vertebrelor**, o uluitoare alternanță de text, desene, prețuri, numere, toate purtând... titluri. Să le

numim ca fiind *pictopoeme*.

Aș conchide că întreaga antologie a readus în atenția generațiilor de după 1980 o mitologie a limbajului și a viziunilor modeme, care au repudiat încremenirea în dogme, înlocuindu-le cu alte modalități artistice și estetice, mai suple în procesul cunoașterii.

Dan Lupescu

Dorin N. Uritescu sau... Metronomul spiritului creator

Eugen Simion, Ion Dodu Bălan, Gh. Bulgăr, Cristian Livescu, Valeria Guțu-Romalo, Grigore Brâncuș, Mioara Avram, Florica Dumitrescu, Rodica Zafiu, George Pruteanu, N. Mihăescu sunt doar o parte dintre personalitățile de prim-plan ale literaturii și limbii române care au scris despre zecile de volume publicate, în ritm frenetic, de metronom, de Dorin N. Uritescu, licențiat în Litere (1970) și Istorie-Filosofie (1978), Doctor în filologie al Universității din București (1981).

Așchie de pandur (născut nu în Oltenia lui Tudor Vladimirescu, ci în inima Transilvaniei, în Vinerea-Cugir, județul Alba) și os domnesc (din stirpea Crăișorului Munților Apuseni: Avram Iancu) -, Dorin N. Uritescu, pedagog înăscut și cercetător tenace, se vedește, în zecile de cărți publicate, un spirit creator în ale cărui linii de forță descifrăm cu ușurință inteligența, temeritatea și dorința de a învăța permanent, de a-și extinde, pas cu pas, arealul aspirațiilor sale științifice, de a descoperi și comenta fațete noi ale subiectelor abordate, studiate și analizate cu finețe și aplomb.

Metodic, foarte conștiincios și eficient în toate demersurile sale, el a debutat acum aproape trei decenii cu un volum frapant prin multitudinea elementelor inedite, girat de Editura Științifică și Enciclopedică: *Aspecte ortografice controversate* (1986), în care – afirmă apreciativ specialiștii - a fundamentat științific reconsiderarea omofoniilor în ortografia limbii române, a introdus concepte noi, din perspectivă ortografică (precum *contradicția în adaos, pedantismul, analogia improprie...*).

Cele două volume publicate în 1992: *Cuvinte cu dificultate de scriere în limba română* îl atestă ca **prim** cercetător într-un domeniu extrem de sensibil, jalonat de *teme noi*, inventate chiar de el, ca: *importanța epistemologică a ortografiei și valoarea ei stilistică*. În 1993, Dorin N. Uritescu își șochează elevii, studenții și colegii-profesorii de română printr-o altă apariție editorială, dinamică, energizantă, scânteietoare: *De la chioșcari la vesternizare. Mic dicționar de termeni actuali*, care îl consacră, dincolo de orice îndoială, ca analist riguros al inovațiilor lexicale mulat pe un spirit ludic, care intră atât de profund în consonanță cu subiectul investigat încât cititorul se înscrie, fără să-și dea seama, într-un joc interactiv captivant. Volumul *Noutăți în ortografie* (1995) îi aduce recunoașterea de **prim** teoretician al unor figuri de stil precum *arhaismul ortografic și echivocul ortografic*. Autor de monografii privind pleonasmul, contradicția în adaos, degradarea unităților frazeologice, promotor al limbii române corecte, cu ferme contribuții la extirparea greșelilor de exprimare (2001, 2002) -, Dorin N. Uritescu a publicat **cinci dicționare**: *...explicativ de pleonasmefective* (2006), *...de contradicții în adaos efective* (2006), *...explicativ de folosire improprie a termenilor* (2008), *...de cuvinte și sensuri noi* (2009), *...explicativ de forme și sensuri greșite ale unor expresii și locuțiuni consacrate* (2009) – veritabile studii de referință, în domeniu.

Văzând lumina acestei lumi într-o zodie aflată sub semnul inventivității și fanteziei bine temperate, Vărsătorul, altoite pe capacitatea

de analiză și sinteză, Dorin N. Uritescu nu s-a lăsat mai prejos nici în domeniul istoriei literare, criticii și teoriei literare – arie în care, din 2009 până în prezent, a publicat șase volume incitante. Aceștia li se adaugă trei culegeri de versuri originale: *Pe Rio Costa (Balade erotice)*, *Cântece de logodnă*, *Rugi și porunci*.

În prefața volumului *Portretul la criticii literari români* (Ed. RawexComs, 2015), Eugen Simion afirmă că acest studiu „este o bună lucrare de analiză literară cu clasificări dintre cele mai curajoase, inedite, ale speciei *portret*, din perspectiva extinderii sensului conceptului numit”. După ce face o incursiune captivantă, dar deosebit de succintă, de la vechea critică impresionistă („decisă să dovedească faptul că, printre muzele care inspiră artele, se află și o muză a criticii literare: a zecea muză”), care a dat o mare strălucire artei portretului – până la noua critică postbelică (aceasta l-a eliminat, multe decenii portretul rămânând ostracizat), Eugen Simion exemplifică la modul foarte convingător prin: **Nicolae Iorga** – un rafinat portretist („așa cum se arată în carte”, punctează ex-președintele Academiei Române), **Eugen Lovinescu**: indiscutabil, maestrul portretului critic la noi („*Figurinele* sale sunt unice capodopere ale genului” – portrete *in aqua forte*, care au provocat reacții disproporționate în viața noastră literară, din partea lui **Camil Petrescu** și a lui **G. Călinescu** (care afirmă că „*portretul este fiul maliției*”, îi face un portret memorabil lui **Mateiu Caragiale**, iar despre **Ion Creangă** lansează imaginea „*bivolul de geniu*”, care scrie în bojdeuca sa îmbrăcat într-o cămașă lungă și largă, scăldat în sudori..., imagine devenită „bun de manual școlar”).

Eugen Simion reliefează că, în genere, criticul român este „un bun portretist, iar acest fapt se vede și în studiul d-lui Dorin N. Uritescu”, pentru a sublinia, apoi, foarte clar: „...Această tradiție nu s-a pierdut și, după valul structuralist și semiotic, criticul român redescoperă plăcerea de a fantaza în jurul unei personalități. (...) Școala formalistă n-a eliminat integral portretul critic, dovadă studiul *Barthes despre Michelet*... și chiar autoportretul structuralist din *Roland Barthes despre Roland Barthes*.”

Ajuns la a doua ediție, volumul (cu titlu, parcă, prea ostentativ specios și, paradoxal!, școlăresc) *Pentru o lectură adevărată și o percepere corectă a temei* este decodificat de Dora Lazăr

(în revista *Pro Saeculum*, nr.97-98/ sept. 2014) în următorii termeni: „Absolut neașteptată este interpretarea poeziei Plumb (...) Pornind de la sensul cuvântului care desemnează *creionul, cuiul de plumb cu care se scrie pe tăblițe de ardezie*, în școlile noastre până târziu, Dorin Uritescu combate ideea că tema poeziei ar fi *moartea*, și oferă interpretarea conform căreia tema o reprezintă imposibilitatea *comunicării* (...), consumată ca o criză nevrotică a autorului, determinată de întârzierea COMUNICĂRII acestuia cu publicul, prin creația sa” (n.n. întârzierea tipăririi volumului de poeme ale lui George Bacovia, deja cules, cu litere de plumb, tipar înalt, conform tehnologiei de imprimare anterioare apariției tehnicii offset!).

Romanul *Răscoala*, una dintre cele trei capodopere ale lui Liviu Rebreanu, este abordată de Dorin N. Uritescu dintr-o perspectivă absolut nouă, în temeiul unei documentări extrem de atente și al unor conexiuni relevante. Hermeneutul literar Dorin N. Uritescu susține – cu probe irefragabile – că adevărata temă a romanului *Răscoala* nu vizează orizontul social (starea jalnică a țăranilor), ci pe cel național: „atentat la securitatea națională a țării, inițiat de o putere străină”. Mesajul operei „este de natură justițiară: RĂSCOALA din rațiuni colective (naționale) este un mijloc justificat moral și juridic”. „Călăreții pe cai albi” care străbăteau satele, cu misiuni provocatoare, agitatorice, nu reprezintă „ficțiuni literare, cu scop estetic”, ci „transfigurări artistice ale unei realități indubitabile, imixtiunea prin agenți profesioniști ai puterilor străine”. Acum, după 1989, când s-au deschis arhivele, știm că răzmerițele din 1907 – provocate de agenți ai ohranei țariste – nu s-au potolit decât în urma scrisorii oficiale trimise de Regele Carol I, al României, Împăratului de la Viena.

Autoare a studiului fundamental *Istoria stilisticii românești* (Ed. Științifică, 1988), prof. univ. dr. Ileana Oancea se exprimă astfel despre volumul *Noutăți stilistice* (2015): „...Subliniez **originalitatea pregnantă** a unora dintre studiile oferite, ceea ce justifică titlul, o veritabilă emblemă unificatoare: **Noutăți stilistice**. (...) O altă secțiune, la fel de interesantă, din nou cu elemente de noutate stilistică, este cea privind *antonomaza, creație lexico-stilistică și stilistică* -, anterior autorul realizând **unica monografie a antonomazei** în limba română. Profesorul Dorin Uritescu știe să descifreze acele semne

care dau Savoare unei exprimări ce poartă pecetea dinamismului spiritului contemporan, confruntat cu o lume în mișcare, derutantă și adesea contradictorie, reflectată în presă în special, sectorul cel mai supus unui anumit tip de creativitate lingvistică”.

Volumul cel mai proaspăt – sprinten ca un rustem oltenesc - editat de Dorin N. Uritescu are un titlu „deprimant” prin obsesia (științifică!) de a oferi, încă de pe prima copertă, toate elementele vizate: *Structura variată, natura expresivă și valoarea artistică a PAMFLETULUI* (București, Ed. RawexComs, 2015).

La capătul lecturii, ni s-a consolidat convingerea că Dorin Uritescu continuă să se manifeste – inspirat – ca un copil teribil printre spirite academice. El este, în străfundurile personalității sale, un om al baricadelor Limbii și Literaturii Române - așa cum a fost, în Decembrie 1989, alături de Dan Iosif și Dumitru Mazilu, un răs-popit Gavroche al Baricadei de la *Intercontinental* București. Copiii baricadelor, chemați, trimiși ori veniți din proprie inițiativă, sunt, se știe, ușor de manipulat, chiar de propriile lor aspirații, ținte, vedenii, voci – dinlăuntru -, dar și de profesioniștii acestui domeniu de maximă subtilitate, în care (pentru a oferi un singur exemplu) mesajele subliminale, induse de meseriași, ocupă, încă din antichitate, rolul de prim-balerină hipnotizantă.

Lăudabile întru totul, dăruirea, eforturile și harurile creatoare ale domnului Profesor Dorin N. Uritescu ne pun în fața mai multor evidențe:

1. Obsedat de modelele fascinante (strivitoare?) ale erudiților și enciclopediștilor români de talie europeană și mondială – precum **Dimitrie Cantemir, Bogdan Petriceicu Hasdeu, Nicolae Iorga, Mircea Eliade** –, Dl. Uritescu răstoarnă datele ecuației, pare să renunțe la viziunea din perspectiva timpului și la aceea de ansamblu, pentru a se concentra (cu minuțiozitate și răbdare de neurochirurg) asupra analizelor infinitezimale, de finețea celestă a celor din domeniul cuantic;

2. Abilitățile sale sunt atât de bine cultivate și strunite încât preferă să renunțe la panoramarea „codrilor” seculari, în favoarea copacilor, pe care, însă, îi „sare” instantaneu, cantonându-și bucuria analizei la nivelul ramurilor, al frunzelor, al zgoandelor teribile ale luminii (solare și spirituale) pe nervurile acestora, pentru a coborî, a se adânci

apoi, îndelung, asupra disecției în profunzime a țesuturilor, a decantării și degustării cloroflei și a realizării ecografiei fiecărei celule vii, fiecărei molecule;

3. Om de carte și profesor de certă vocație pedagogică, autor a zeci de volume, care însumează mii de pagini -, Dorin Uritescu stăpânește resorturile științei și artei de a nu cădea în „atomizarea” studiilor sale (deloc clorotice, dimpotrivă!), în care acribia documentării, arguția argumentației, sagacitatea conexiunilor și judecăților de valoare inedite sunt peremptorii și salutare;

4. Dorin N. Uritescu are inspirația divină a iconarilor adevărați, care știu că postirea, ascultarea și rugăciunea continuă se cuvine a fi conjugate permanent cu linia sigură a desenului, cu expresivitatea chipului și a privirii, cu armonia, echilibrul și vibrația cromatică sau cu transparența aureolei din foiță de aur de 24 de carate, cu lumina Mântuitorului Iisus, a Fecioarei Maria, a sfinților..., dar și cu tainicul zvâcnit viu al veșmintelor de purpură ori de un albastru cosmic – fără a uita ansamblul, integrarea perfectă în Ansamblu, Armonia Întregului...

Cele enumerate mai sus sunt doar câteva dintre virtuțile cărților lui Dorin Uritescu, în care întâlnim lumină, vibrație spirituală, dar și o undă anume de hieratism specific iconostasului (din lemn suav de tei sau de tisă, sculptat cu belșug de motive vegetale), sau frescelor magice, cu valențe de unicat, din monastirile Voievodului Martir **Constantin Brâncoveanu**, din nordul Olteniei și de la Sâmbăta (Țara Făgărașului), sau ale lui **Ștefan cel Mare și Sfânt**, postbizantine, din Bucovina și din Moldova de Sus. Cu sau fără voia autorului, sunt, toate, cărți ezoterice, ale căror tâlcuri profunde rămân, aproape exclusiv, la îndemâna inițiaților. Așadar, spirite înguste, puțin cultivate, ignobile, ne-iubitoare de spirit românesc -, FERIȚI-VĂ! Cărțile scrise de Dorin Uritescu, intuindu-vă ignoranța, vă pot fi atât de nocive, letale chiar, încât vă ...mușcă, vă ...mănâncă („Săriți că ne mănâncă pe toți!” - era strigătul ultim dintr-o butadă...).

Dorin Uritescu infuzează operelor sale – fie ele din domeniul istoriei literare, criticii și teoriei literare, fie din acela al hermeneuticii tematice, stilistice, expresive a Limbii Române – filonul aurifer, mereu fraged, numit nu geniu, ci *ingenium ingens*.

O poezie cu multiple semnificații antitetice și tensiuni interioare

Volumul de poeme menționat în titlu reprezintă maturitatea artistică, o epistolă din Cetatea Uzdinului adresată lumii, de poetul Vasile Barbu (Serbia), apărut la Editura „Prier”, Drobeta Tr. Severin, înseamnă nici mai mult și nici mai puțin decât „așa grăit-a Vasile”. Pentru poet înseamnă Uzdinul va reprezenta meleagurile natale, „Centrul Universului, de unde sensibilitatea și dragostea lui nețărnută pentru satul său: „Te ador sat cu noroi / Umbre, pomeni și duruțe / Râsete, feciori, căsuțe / Dacă tot mai plâng cu voi” (*Și-am spus așa vântului*).

Cavalerește, poetul se dorește a fi și chiar este „săgeata” Uzdinului: „Tu, Uzdine, nu uita / Și-am să fiu săgeata ta / Dacă tot mai plâng să plâng / Dacă tot te am în gând” (*Și-am spus așa vântului*).

Aici, la Uzdin, „se visează în tunete” și „se plânge pe umeri firavi”: „Aici se visează în tunete, / se bea vulcanic / se plânge pe umeri firavi” De aceea, „Sunt beat / De Viață”. (*Beție de Uzdin*)

Volumul de poeme „Crucea lui a fi” e o parabolă prin care poetul, aidoma lui Cristos, e hărăzit să-și poarte crucea spre o nouă Golgotă. Cu forțe supraomenești îndură totul și pășește fără abatere spre locul predestinat, urmărindu-și cu înfiorare destinul. El caută sensul existenței în iubirea pentru Ana.

Poetul evocă o Ana căreia „Ți-am întins crucea vinovatului plângând” și „semn de Ierusalim întinde spada cu un gest de mare respect”: „și zbor sorbind umbrele / spre munții / cu porțile credinței” „Ană femeie / trebuie să urcăm dealul / ursitelor și călugărilor. / Acolo strălucesc nopțile / iar în zori / vom ieși triumfători: (*O micuță stea pentru Ana*).

Ana e simbolul existenței sale. Ea e aspirația spre care tânjește. Poetul e convins că numai spre înălțimi e purificarea și împlinirea sufletească. Dar, din nefericire, răvășit de durere și neîmpliniri rostește cu multă amărăciune în suflet: „Te aștept în vârful munților”, însă forța emotivă a discursului său conține și un nostalgic reproș: „N-ai să vii / iar eu plec să beau râurile / să-ți plâng urmele” (*N-ai să vii*).

Poemele sale, un fel de romane în care

se revarsă toată tristețea și toată revolta lui sufletească, tot elanul și tot dorul poartă un anume tâlc. El și-a plâns amarul în stilurile sale așa cum o făcea cândva cu secole în urmă în „Cobzarul” poetul Taras Șevcenko.

Buchetul de „stihuri pestrițe”, cum ar spune Arghezi, conținutul poemelor lui Vasile Barbu se proiectează pe un fundal sumbru, unde peisajul tomnatec cu „ploi funebre”, „au urlat lupii”, „portativ tomnatec”, „frunza din baladă cădea”, care conturează un sentiment nostalgic, de tristețe.

Stările sale sufletești, străbătute parcă de valuri de ceață, confuze uneori, îi crează un disconfort intelectual, răscoliri lăuntrice de o adâncă vibrație poetică.

Dragostea pentru Ana sporește cu trecerea timpului, devine mai zbuciumată, provocându-i stări de extaz și clipe de suferință. Uneori i se adresează cu apelativul „Dorita mea”: „Dorita mea / între negre coperte de carte” // „Dorita mea / martiră în pictură” // „Dorita mea / din casa noastră a durerii” // „Dorita mea / e timpul să ne apărăm amintirile” (*„Dorita mea”*).

Alteori iubirea pentru Ana e o provocare permanentă.

El tânjește după dragostea ei, o divinizează: „Tu, iubirea mea / Cu dor de icoană / și port fără de bănci, / să fiu hamalul tău / ce hotărât jură sub boltă / pe zămislighii din țărână” (*„Adio”*).

Altădată, când par a fi timpuri mai bune, poetul, în stil păunescian, își invită iubita la o cupă cu vin: „Bea, iubita mea, / dincolo de privirile uitării / această cupă de vin” (*„Bea de uită”*).

Deși sunt „despărțiți definitiv”, dragostea poetului pentru Ana e nemuritoare, iar ea rămâne totuși „iubita mea”: „Iubita mea fără de sfârșit / și început / s-au prăpădit amintirile / și nucile pe șifonier” (*„Despărțit definitiv”*).

Între cei doi s-a instalat o eră glacială: „E iarnă, iubita mea, / și sloieții / ne îndeamnă spre / Zile paralele” (*„Spre zile paralele”*).

Această răceală, instalată între cei doi, ne amintește de DOMETIE și LEANA care-și exercitau mișcările mergând fiecare pe drumul lui, în sens invers: „Trăiau împreună de amar de

vreme / Unul mereu priveghind / Altul mereu fugind” (*Dometie și Leana*).

Și în acest decor de toamnă, unde căderea frunzelor accentuează sentimentul de pustietate și tristețe, poetul amintește doar că inima „Încă mai bate”: „Am ajuns să mai cred doar / În căderea frunzelor” // „Doar frunze cad ... / Într-un peisaj fără fluturi / În care inima mea / Încă mai bate” (*„Frunze căzând”*).

Lui Yunus, în nesfârșitu-i iubire, „Soarta îi surâdea întunecată și “plângea / Plângea ca arabul / mutul” pentru desfrânările iubitei. Dar, depășind efemerul, cotidianul, înțelegerea comună a faptelor nesăbuite, poetul a avut acea străfulgerare de lumină prin care a înțeles „Că iertarea nu e poruncă / Ci un dar al iubirii” (*„Darurile lui Yunus”*).

Și ține să amintească acest amănunt demn de

luat în seamă: „În casa mea, femeie, / mai vin și îngerii / și glăsuim așa / ca de la om / la om.” (*„Casa mea”*)

În final, ajuns la un anumit punct al existenței, cu mintea limpede își scrie „testamentul”, prin care-și exprimă dorința de a ajunge la Verona (Uzdin n.n.), s-o întâlnească pe Cintia (Ana) pentru „a nu mai fi uitați / pe continente străine”: „Acolo și numai acolo / voi da întâlnire / cu Cintia, cu sufletul ei, / spre a nu mai fi uitați / pe continente străine” (*„Testamentul”*).

Poetul Vasile Barbu nu este numai un aed și un cronicar al Uzdinului, ci și un simbol al Banatului sârbesc, o voce care străbate prin spații spre mari depărtări, este „săgeată” autentică pentru acele locuri de basm, este o portavoce dintr-un anumit spațiu de largă respirație culturală.

George Popescu

Cesare Pavese: O *nocturnă* poetică subsumată chopin-ian

Faimos ca romancier, Cesare Pavese a fost poet și eseist de aceeași anvergură: e autor al unui volum de poezii, din 1943, cu titlul „*Lavorare stanca*” („Munca obosește”) din care a apărut și la noi, prin anii șaizeci, o antologie, dar și al două lucrări de contribuții critice și filosofice, ce s-au bucurat de un deosebit succes, mai ales în rândul generațiilor tinere din țara sa și de pretutindeni, *Dialoghi con Leucò* („Dialoguri cu Leucò”) și, mai ales, *Il mestiere di vivere* („Meseria de a trăi”).

Ca poet, el a rămas fidel locurilor natale, fascinantelor „Langhe” piemonteze, hărăzite cu o natură fermecată și interferată de vraja eresurilor populare pe care avea să le transfere în opera sa. Locuri la o sută de kilometri de Torino pe care le-am vizitat, cu mai bine de cincisprezece ani în urmă, ca invitat la un congres internațional în organizarea Centrului de Studii Cesare Pavese din localitatea natală a scriitorului, Santo Stefano Belbo. Admirator al lui Mircea Eliade, pe care l-a impus, nu fără multe și insidioase opreliști în ultimii săi ani de viață (avea să se sinucidă, la 49 de ani, în camera pe care o ocupa în hotelul „Roma” din Triste, în 1950), au rămas

de la Pavese opt scrisori adresate savantului român care se afla atunci la Paris, din care răzbate interesul și entuziasmul său pentru marele istoric al religiilor de mai târziu.

Când, la acel congres, am relevat faptul că opera pavesiană fusese deja tradusă în întregime până în 1990, informația i-a surprins pe mulți dintre participanți, mai ales de peste Ocean, dar și din spațiul vest-european, cărora a trebuit să le ofer un provizoriu „decalog” al acestei opțiuni în favoarea scriitorului piemontez. Toposul operei sale – natura sălbatică fremătând simbiotic cu omul retractil la rumoarea modernității, lumea rurală cu înțelepciunea sa milenară și o etică inocenței și a cumpătării convertite într-un ethos creativ – e congruent unei importante zone a literaturii românești. Și poemele sale se circumscriu, într-o diversitate tonală excepțională, unei reputeate părți a liricii românești, pe linia unei patine tradiționalist-moderne Blaga-Pillat și cu incidențe în neoexpresionismul primului val șaizecist.

Ofer mai jos cititorului interesat un poem din prima etapă de creație a lui Pavese, în care resortul om-cosmos se lasă fecundat de o aură misterioasă ce lasă liberă imaginarul liric.

Notturmo

La collina è notturna, nelcielochiario.
Vi s'inquadrailtuo capo, chemuoveappena
e accompagnaquelcielo. Sei come una nube
intravistafra i rami. Ti ridenegliocchi
la stranezza di un cieloche non è iltuo.

La collina di terra e di fogliechiude
con la massanerailtuovivoguardare,
la tuabocca ha la piega di un dolce incavo
tra le coste lontane. Sembrigiocare
alla grande collina e al chiaroredelcielo:
per piacermiripetilosfondo antico
e lorendipiù puro.

Mavivialtrove.
Iltuotenerosangue si è fattoaltrove.
Le parole chedici non hannoriscontro
con la scabratristezza di questocielo.
Tu non seiche una nubedolcissima, bianca
impigliata una nottefra i ramiantichi.

Nocturn

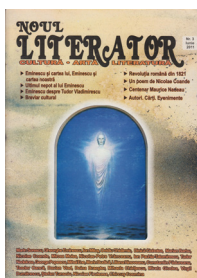
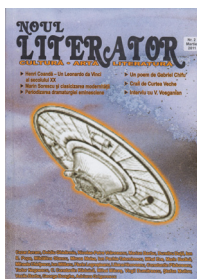
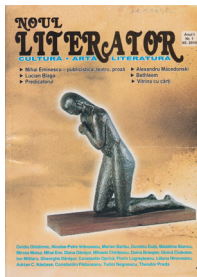
Noptatică-i colina în cerul limpede.
În ea ți se cuprinde capul ce abia tulbură
și însoțește cerul. Tu ești asemeni unei pâcle
pierdută printre ramuri. Îți râde-n ochi
străinătatea unui cer ce nu-i al tău.

Colina de pământ și frunze-nchide
cu neagra eigrămadă chipul tău privind,
gura ta are cuta unei ușoare creștături
printre-ndepărtatedealuri și-n licărul de cer:
tu și mai purîl faci.

Însă aiurea tutrăiești.
Sângele tău blând altundeva se află.
Cuvintele ce le rosteștirăspuns nu au
înaspra tristețe a cerului acesta.
Tu nu ești decât o boare dulce, albă
Spânzurată în noapteprintre bătrâne ramuri.

(din vol. *Lavorare stanca, Munca obosește*, 1943)

Lista membrilor Asociației „Noul Literator“. Craiova

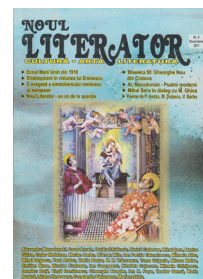
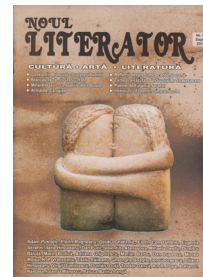

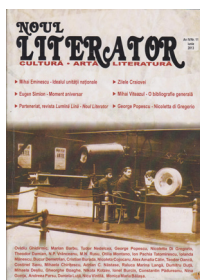
Conducerea Asociației

- Președinte de onoare – prof. univ. dr. Gheorghe Dănișor
- Nicolae Petre Vrânceanu – președinte
- Constantin Pădureanu – vicepreședinte
- Dumitru Duță – secretar

Coordonatori de departamente

- Nicolae Pârvolescu – director executiv al revistei „Noul Literator“
- Teodor Oancă – Redactor – șef – „Noul Literator“
- Mihai Duțescu – scriitor – membru în Consiliul Redacțional al revistei „Noul Literator“
- Mircea Pospai – scriitor, redactor asociat, șef de departament
- Virgil Dumitrescu – prof., jurnalist – secretar al revistei „Noul Literator“
- Gabriela Rusu-Păsărin – prof. univ. – Consiliul Redacțional
- Adrian C. Năstase, prof. dr. – Consiliul Redacțional

- Iolanda Mănescu, lector univ. – Consiliul Redacțional
- Alexandru Racu – compozitor – Consiliul Redacțional

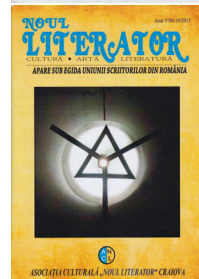
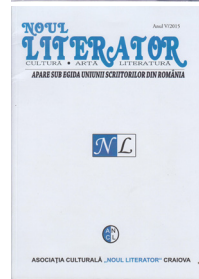
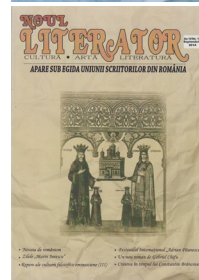
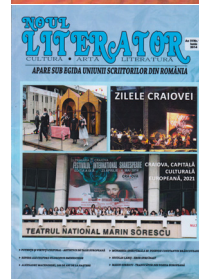
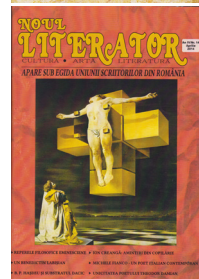
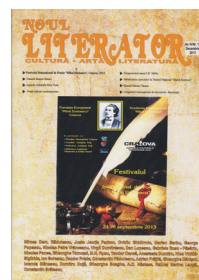
Membri

- Constantin Brătescu – profesor – membru al asociației
- Gheorghe Boaghe – profesor – membru al redacției revistei
- Raluca Ceoroianu – profesor – membru al asociației
- Nicoleta Cojocar – medic – membru al asociației
- Angela Cristea – profesor – membru al asociației
- Florea Danciu – ofițer – membru al asociației
- Adrian Duță, medic – membru al asociației
- Gela Enea – profesor – membru al asociației
- Mirela Giodea – TVR3 – membră a redacției „Noul Literator“
- Augustina Oclei – profesor – membru al asociației
- Vlad Pădureanu – medic – membru al asociației
- Ion R. Popa – profesor, scriitor – membru al redacției
- Teodor Preda – medic, redactor asociat – membru asociație
- Valentina Ștefan – economist – membru al asociației
- Nicolae Tăulescu – ofițer – membru al asociației
- Emilian Turcitu – inginer – membru al asociației
- Liliana Ursu – lector univ., Radio Oltenia – membră a redacției
- Dragomir Vâlcu – inginer – membru al asociației
- Davian Vlad – lector univ., Radio Oltenia – membru al redacției

IN MEMORIAM

Au mai participat efectiv cu donații și articole la revistă:

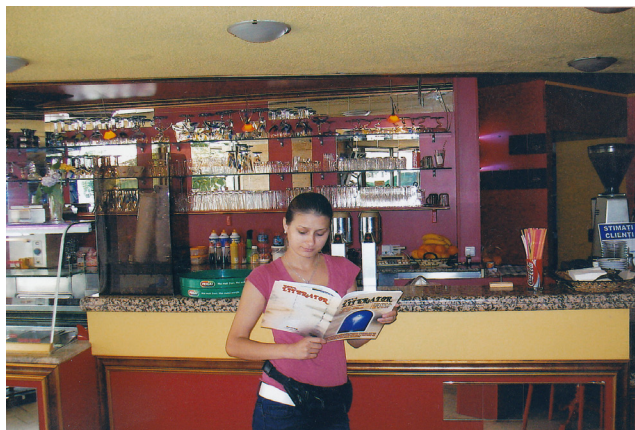
- **MIRCEA MOISA** – membru USR, Filiala Craiova (d. 2013)
 - **MARIN RADU MOCANU** – membru USR, Filiala București (d. 2015)
- Requiescat în pace!*

Cărți primite la redacție

- Nicolae Pârvulescu, „Teza lui Costel“, Ed. Autograf MJM, Craiova, 2014
- Dumitru Duță, „Paradigme literare, publicistică“, Ed. Autograf MJM, Craiova, 2015
- Marian Barbu, „Correspondențe tematice în proza românească“ - Constantin Pădureanu, „Focuri pe colnic/Fuegos por el otero“ - versuri, Ed. Aius, Craiova, 2015
- Florian Copcea, „Scriitori români din Serbia“, Ed. MJM, Craiova, 2014
- Mircea Pospai, „Lacrimile lui Zamolxis“, Povestiri și legende, Ed. MJM, Craiova, 2014
- Mircea Pospai, „Casa din altă viață“ - roman, Ed. Novus, Craiova, 2000
- Ion R. Popa, „Parfumul de lavandă“, Ed. Autograf MJM, Craiova, 2014
- George Stoian, „Amintirile Sloboziei“, Ed. Star Tipp, Slobozia, 2014
- Gheorghe Dănișor, „Dincolo de dincolo“ - versuri, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2015
- Ion Jianu, „Interviuri cu actori, regizori și artiști plastici“, Ed. Ramuri, Craiova, 2014
- Elisabeta Șosa, Elena Petre, Veta Biriș (traduceri), „Romanian Grammar for you“ Ed. Sitech, Craiova, 2015
- Ion Jianu, „Strigături peste ocean – de la Washington la Craiova“, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2014
- Constantin Voinescu, „Scriitori din Olt“ – critică, Ed. Hoffman, Caracal, 2015
- Mihai Măceș, „Etice“ – versuri, Ed. Aius, Craiova, 2015
- Emilian Mirea, „M-am născut Abel“ – versuri, Ed. Ramuri, Craiova, 2015
- Gella Enea, „Steag alb într-un cântec negru“ – versuri, Ed. Aius, Craiova, 2015
- Ligya Diaconescu, „Antologia scriitorilor români contemporani din întreaga lume“, Starpress, Ed. Olympus, Galați, 2015, (ediție bilingvă), cu prezența
- Ilie Comănița, „Invazie de fluturi“ – sonete, Ed. Helis, Slobozia, 2013
- Ilie Comănița, „Lumină de albastru“ – versuri, Ed. Helis, Slobozia, 2014
- Dumitru Gherghina, „Florilegiu“ – versuri, Ed. Autograf MJM, Craiova, 2015
- Nicolae Maroga Enceanu, „Zguduiele umoristice“ – aforisme, epigrame, Ed. Marotur, Craiova, 2015
- N. Maroga Enceanu, „Polemica pământului care suferă“ – versuri, Ed. Sitech, Craiova, 2015
- Antologia „Poeți Români Contemporani“, vol. IV, Ed. Tipo Moldova, Iași, 2015, (prezența d-lui N. P. Vrâncianu, litera V)
- Teodor Oancă, „Zbor de Cocor“, Ed. Aius, Craiova, 2014
- Marian Barbu, „Correspondențe tematice ale romanului românesc contemporan: 1948-2014“, Editura Grafix, Craiova, 2015

Cronică în imagini a întâlnirilor membrilor Revistei și ai Asociației „Noul Literator“

Atenție! Se citește de către personalul tânăr al cafenelei San Marco

În fața cafenelei San Marco, locul predilect de întâlnire al redacției „Noului Literator“

Profesorul și istoricul Cezar Avram, directorul Institutului de cercetări Socio-Umane al Academiei Române C.S. Nicolăescu-Plopșor

prof. dr. Loredana Neagoe prezintă, revista „Noul Literator“, elevilor de la Liceul „Tudor Argezi“ Craiova

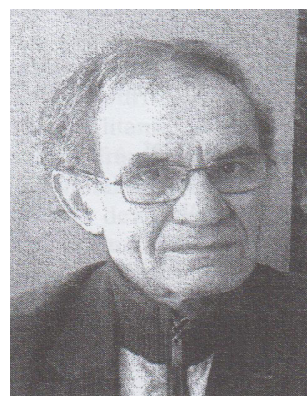
Întâlnirea redacției „Noul Literator“ la cafeneaua San Marco: (de la stânga la dreapta) N. P. Vrânceanu, Alexandru Racu, Dumitru Duță, Constantin Pădureanu, Teodor Oancă, Nicolae Pârvulescu, Marian Barbu, Ion R. Popa, Mihai Ene, Gheorghe Boaghe.

Tot la cafeneaua San Marco, unde ni s-a alăturat și prof. Adrian C. Năstase (primul din stânga)

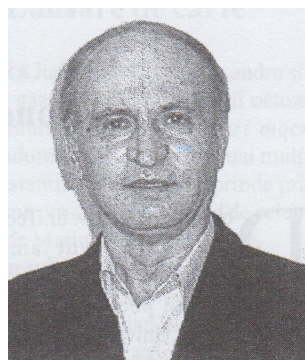
Iolanda Mănescu

George Popescu

Redacția „Noului Literator“ în fața Teatrului Național „Marin Sorescu“ din Craiova

Virgil Dumitrescu

Zilele „Marin Sorescu“, 2014. De la stânga la dreapta: Nicolae Marinescu, Emil Boroghina, Ion Sorescu și George Sorescu - fratele poetului sărbătorit.

Întâlnirea de luni a Cenaclului „Alexandru Macedonski“.

Acordarea Diplomei de excelență d-lui prof. univ. dr. Gheorghe Dănișor cu ocazia alegerii Domniei Sale ca Președinte de onoare al nou înființatei Asociații Culturale „Noul Literator“. Au fost prezenți și membrii asociației surprinși în imagine.

Zilele „Marin Sorescu“, Simpozion la Casa de Cultură „Traian Demetrescu“

CUPRINS

N. P. Vrânceanu - <i>Semnificații ale apariției unui număr impresionat de reviste de cultură românești în ultimii 25 de ani - Obiectivele revistei „NOUL LITERATOR”</i>	3
Ovidiu Ghidirmic - <i>Esență și aparență</i>	3
<i>Semnalări</i>	6
<i>Salutări la aniversare</i>	7
Tudor Nedelcea - <i>Festivalul Internațional „Adrian Păunescu”</i>	7
Tudor Nedelcea - <i>Un nume (și) pentru posteritate: Tudor Gheorghe</i>	9
Nicolae Dabija - <i>Țara mea de dincolo de Prut - poem</i>	12
Vasile Barbu - <i>Lumea Banatului - poem</i>	12
Teodor Oancă - <i>Un compendiu de toponimie</i>	13
Teodor Oancă - <i>Poeme</i>	14
Iolanda Mănescu - <i>Emil Boroghină – 75</i>	15
Gabriela Rusu-Păsărin - <i>Receptarea culturală și experiența personală</i>	16
Cassian Maria Spiridon - <i>Destin - poem</i>	18
Dinică Ciobotea - <i>685 de ani de la luptele de la Argeș și Posada. O rescriere a Cronicii pictate zisă de la Viena</i>	19
Florentin Popescu - <i>Poeme</i>	22
Cezar Avram - <i>Un episod tragic din Istoria Țării Moldovei, la sfârșitul secolului al XVI-lea</i>	22
Daniel Corbu - <i>Poeme</i>	24
Dumitru Duță - <i>Adnotări</i>	25
Maria Vaida - <i>Himericul la poetul Gheorghe Pituț</i>	26
Alexandru Macedonski - <i>Rondelul meu</i>	29
N. P. Vrânceanu - <i>O poezie cu multiple conotații antitetice și tensiuni interioare</i>	30
Florian Copcea - <i>Titu Dinuț – puterea de seducție a poeziei</i>	31
Slavco Almăjan - <i>Poeme</i>	32
Marin Sorescu - <i>De-ți culci urechea - poem</i>	33
Emil Lăzărescu - <i>Ai grijă - poem</i>	33
Florian Copcea - <i>Cornel Boteanu sau despre o lume văzută din labirint</i>	34
Petruș Andrei - <i>Poeme</i>	35
Paula Romanescu - <i>Mărgăcitătoare pe stâlpii cuvântului oltenesc</i>	36
Petruș Andrei - <i>Mihai Licu Ungureanu – Tentația labirintului</i>	36
Adrian Popescu - <i>Dimineața în Urbe - poem</i>	37
Maria Vaida - <i>Satul de pe Criș - poem</i>	40
Lazăr Popescu - <i>Vremea antologiilor</i>	40
Virgil Dumitrescu - <i>Scrisoare la post-restant - poem</i>	41
Cornel Boteanu - <i>Poeme</i>	41
Florian Copcea - <i>Un poet aflat în imediata vecinătate a miturilor și a esențelor</i>	42
Olimpiu Nușfelean - <i>Ce bine ar fi !... - poem</i>	43
Teodor Preda - <i>Poeme</i>	44
Claudia-Lucia Vida - <i>Ana Maria Gabriela Grigore „Trandafirul eternității”</i>	44
Mihai Duțescu - <i>Poeme</i>	45
Gheorghe Dănișor - <i>Poeme</i>	46
Liliana Ursu Hinoveanu - <i>Poeme</i>	46
Constantin Pădureanu - <i>Singurătatea</i>	47
Gela Enea - <i>Poeme</i>	48
Angi Cristea - <i>Poeme</i>	49
Valentina Ștefan - <i>Poeme</i>	49
Cătălin Măinescu - <i>Poeme</i>	50
Lucia Petre Prohor - <i>Gândurile, visele - poem</i>	50
Nicoleta Cojocaru - <i>Poeme</i>	51
Ilie Comănița - <i>Poeme</i>	52
Dumitru Gherghina - <i>Poeme</i>	52
Mircea Pospai - <i>Ultimul concert</i>	53
Teodor Oancă - <i>Profesorul de geografie</i>	56
Ion R. Popa - <i>Tată, ai avut dreptate !</i>	57
N. P. Vrânceanu - <i>Din agenda Cenaclului „Mihai Eminescu” și a ICR New York</i>	59
Henri Coandă	60
Lucia Duican - <i>O vizită la Muzeul de Artă</i>	61

Cristina Oprea - <i>Arta – mijloc de comunicare</i>	62
Loredana-Emilia Neagoe - <i>Tradiție și modernitate în învățământul actual</i>	63
Lansări de carte și prezențe recente în periodice.....	67
Adrian Năstase, Raluca Marina Langă - <i>Din lumea animalelor</i>	68
Iolanda Mănescu - <i>Pregătiți pentru anul Shakespeare</i>	71
Marian Barbu - <i>Centenar Gelu Naum - Reînflorirea suprealismului</i>	72
Dan Lupescu - <i>Dorin N. Uritescu sau... Metronomul spiritului creator</i>	75
Gheorghe Boaghe - <i>O poezie cu multiple semnificații antitetice și tensiuni interioare</i>	78
George Popescu - <i>Cesare Pavese: O nocturnă poetică subsumată chopin-ian</i>	79
Lista membrilor Asociației „Noul Literator“. Craiova.....	80
Cărți primite la redacție.....	82
Cronică în imagini a întâlnirilor membrilor Revistei și ai Asociației „Noul Literator“.....	82

NOTA BENE

Revista *Noul Literator* apare sub egida U.S.R. și publică articole de specialitate ale autorilor și cadrelor didactice interesate.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la 20 noiembrie 2015.

Revista apare trimestrial
Contactați-ne pe adresele specificate

ABONAMENTE se fac la adresa asociației și a redacției „Noul Literator“- str. Vidra, nr. 29C, Craiova, județul Dolj.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise în Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerotează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Tipar:

ISSN 2069-3397